

1. Pielikums (turpinājums)

318. – 465. lpp.

Veidlapa Nr.1.4.5.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme grāmatu piegādēm
N.p.k.	1.4.5.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42. panta 5. daļa ¹ .
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 5% apmērā piemēro grāmatu, tostarp mācību literatūras, brošūru, bukletu un tamlīdzīgu iespieddarbu, bilžu, zīmējamo un krāsojamo grāmatu bērniem, iespiestu nošu un nošu rakstu, karšu un hidrogrāfisko vai tamlīdzīgu shēmu, piegādei iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā, tostarp grāmatu piegādei tiešsaistes režīmā vai lejupielādējot. ²
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Atvieglojuma mērķis ir veicināt grāmatu pieejamību sabiedrībai un to daudzveidību, tādējādi nodrošinot sabiedrības kultūras, izglītības un informētības vajadzības.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Savienības Padomes Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> 98. pants nosaka, ka dalībvalstis var piemērot samazinātas likmes tikai tādu kategoriju preču piegādei vai tādu kategoriju pakalpojumu sniegšanai, kas minēti Direktīvas 2006/112/EK III pielikumā. Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punkts paredz, ka PVN samazināto likmi var piemērot grāmatu piegādēm, tostarp bibliotēku izsniegtām grāmatām (ieskaitot brošūras, informācijas lapiņas un tamlīdzīgus iespieddarbus, bilžu, zīmējamās un krāsojamās

¹ Netiek vērtēta 42.panta 6.daļa (spēkā līdz 31.12.2021.).

² **Redakcija ir spēkā no 01.01.2022.** Līdz tam – PVN samazināto likmi 12 % apmērā piemēro iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā izdotai mācību literatūras un oriģinālliteratūras (literāru darbu — daiļliteratūrā, bērnu literatūrā, zinātniskajā un populārzinātniskajā literatūrā, uzzīņu literatūrā, reliģiskajā literatūrā, memuārliteratūrā — un to tulkojumu) piegādei, izņemot minētās literatūras piegādi tiešsaistes režīmā vai to lejupielādējot.

		grāmatas bērniem, iespiestas notis vai nošu rokrakstus, kartes un hidrogrāfiskas vai tamlīdzīgas shēmas), laikrakstiem un periodiskiem izdevumiem, izņemot materiālus, kas pilnīgi vai galvenokārt veltīti reklāmai. PVN samazinātās likmes piemērošana grāmatu piegādēm vērtējama kā efektīva, jo tā stabilizē un veicina fiziskā un digitālā formāta grāmatu izdošanas rādītājus (nosaukumu skaits, tirāža) un šī kultūras un izglītības resursa pieejamību sabiedrībai.																																														
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka grāmatas var iegādāties jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kā arī ārvalstu tūrists, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem PVN atvieglojumu. Lai novērtētu PVN atvieglojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro grāmatu piegādēm PVN samazināto likmi. Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro PVN samazināto likmi <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Juridiskās personas, kas veic grāmatu mazumtirdzniecību specializētajos veikalos (NACE 4761)</td><td>29</td><td>32</td><td>31</td><td>32</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) dati.</i>		2018	2019	2020	2021	Juridiskās personas, kas veic grāmatu mazumtirdzniecību specializētajos veikalos (NACE 4761)	29	32	31	32																																				
	2018	2019	2020	2021																																												
Juridiskās personas, kas veic grāmatu mazumtirdzniecību specializētajos veikalos (NACE 4761)	29	32	31	32																																												
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieģētie ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā* (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro, t.sk.:</td><td>3,13</td><td>3,23</td><td>3,13</td><td>3,56</td></tr><tr><td>no mazumtirdzniecības specializētajos veikalos (NACE 4761)</td><td>1,34</td><td>1,44</td><td>1,40</td><td>1,60</td></tr></table> <i>* PVN 12% piemērošanas rezultātā³ aprēķinātā fiskālā ietekme.</i> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes un VID 2022. gada septembra datiem.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro, t.sk.:	3,13	3,23	3,13	3,56	no mazumtirdzniecības specializētajos veikalos (NACE 4761)	1,34	1,44	1,40	1,60																															
	2018	2019	2020	2021																																												
Fiskālā ietekme, milj. euro, t.sk.:	3,13	3,23	3,13	3,56																																												
no mazumtirdzniecības specializētajos veikalos (NACE 4761)	1,34	1,44	1,40	1,60																																												
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN samazinātā likme grāmatu piegādēm sākotnēji 9% apmērā tika ieviesta 2002. gada 1. janvārī. Laika periodā līdz 2022. gadam ir notikuša būtiskas izmaiņas PVN likmes piemērošanā grāmatniecībā. PVN Samazinātās likmes izmaiņas grāmatniecībā <table><thead><tr><th>Datums</th><th>PVN likme, %</th></tr></thead><tbody><tr><td>01.01.2002</td><td>9%</td></tr><tr><td>01.01.2003</td><td>9%</td></tr><tr><td>01.01.2004</td><td>5%</td></tr><tr><td>01.01.2005</td><td>5%</td></tr><tr><td>01.01.2006</td><td>5%</td></tr><tr><td>01.01.2007</td><td>5%</td></tr><tr><td>01.01.2008</td><td>5%</td></tr><tr><td>01.01.2009</td><td>21%</td></tr><tr><td>01.08.2009</td><td>10%</td></tr><tr><td>01.01.2010</td><td>10%</td></tr><tr><td>01.01.2011</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2012</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2013</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2014</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2015</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2016</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2017</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2018</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2019</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2020</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2021</td><td>12%</td></tr><tr><td>01.01.2022</td><td>5%</td></tr></tbody></table> <i>Avots: Likums “Par pievienotās vērtības nodokli” un Pievienotās vērtības nodokļa likums.</i>	Datums	PVN likme, %	01.01.2002	9%	01.01.2003	9%	01.01.2004	5%	01.01.2005	5%	01.01.2006	5%	01.01.2007	5%	01.01.2008	5%	01.01.2009	21%	01.08.2009	10%	01.01.2010	10%	01.01.2011	12%	01.01.2012	12%	01.01.2013	12%	01.01.2014	12%	01.01.2015	12%	01.01.2016	12%	01.01.2017	12%	01.01.2018	12%	01.01.2019	12%	01.01.2020	12%	01.01.2021	12%	01.01.2022	5%
Datums	PVN likme, %																																															
01.01.2002	9%																																															
01.01.2003	9%																																															
01.01.2004	5%																																															
01.01.2005	5%																																															
01.01.2006	5%																																															
01.01.2007	5%																																															
01.01.2008	5%																																															
01.01.2009	21%																																															
01.08.2009	10%																																															
01.01.2010	10%																																															
01.01.2011	12%																																															
01.01.2012	12%																																															
01.01.2013	12%																																															
01.01.2014	12%																																															
01.01.2015	12%																																															
01.01.2016	12%																																															
01.01.2017	12%																																															
01.01.2018	12%																																															
01.01.2019	12%																																															
01.01.2020	12%																																															
01.01.2021	12%																																															
01.01.2022	5%																																															

³ PVN samazinātā likme 12% ir spēkā līdz 31.12.2021.

No 2004. gada 1. janvāra PVN samazinātā likme tika samazināta no 9% uz **5%**, bet no 2005. gada 1. janvāra tika paplašināta PVN samazinātās likmes bāze grāmatu piegādēm, pievienojot kartogrāfisko izdevumu piegādes.

No 2009. gada 1. janvāra līdz 31. jūlijam fiskālu apsvērumu dēļ grāmatu piegādēm tika piemērota tolaik spēkā esošā PVN standartlikme **21%** apmērā. PVN likmes straujās izmaiņas izraisīja krīzi grāmatniecībā – izdevniecību maksātnespēju, grāmatu cenu kāpumu, grāmatu iegādes kritumu 70% apmērā cilvēku pirktspējas mazināšanās kontekstā, sekojoši nākamajos gados kritās izdoto nosaukumu skaits un tirāžas, tika iesaldēti grāmatniecības projekti.

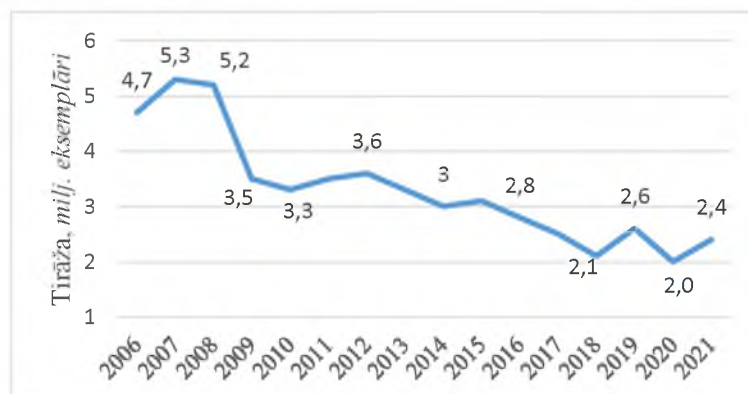
Tāpēc no 2009. gada 1. augusta grāmatu piegādēm tika atkal atgriezta PVN samazinātā likme **10%** apmērā, pie tam no 2009. gada 1. augusta samazināto likmi piemēroja mācību un oriģinālliteratūrai. PVN samazinātās likmes atgriešana nozarē ļāva stabilizēt situāciju un piemēroties ekonomiskās krīzes apstākļiem, saglabājot grāmatu nosaukumu skaitu virs 2000 nosaukumiem (iepriekš 2 855) un tirāžu līdz 3,5 milj. eksemplāru (iepriekš 5,2 milj./eksemplāru).

No 2011. gada 1.janvāra PVN samazinātā likme tika paaugstināta no 10% uz **12%**.

Lai veicinātu grāmatu pieejamību sabiedrībai un to daudzveidību, no 2022. gada 1. janvāra PVN samazinātā likme tika samazināta no 12% uz **5%**, pie tam turpmāk to piemēro visu formātu grāmatām (arī grāmatām tiešsaistes režīmā vai lejupielādējot). Tas darīts ar mērķi īstenot vienlīdzīgu pieejamību saturam, nediferencējot to pēc pieejamības formāta un stabilizējot grāmatu skaitu, tirāžas un cenu pieejamību, rezultātā nodrošinot plašāku sabiedrības piekļuvi augstvērtīgai un uzticamai informācijai.

Pēc Latvijas grāmatattirgotāju asociācijas sniegtajiem datiem tikai 54,95% no grāmatniecās tirgotā preču klāsta veido grāmatu tirdzniecība.

Grāmatu tirāžas dinamika 2006. – 2021. gadā

Avots: Latvijas Statistikas Gada grāmata 2019.-2021. gads, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliogrāfijas institūts.

		Grāmatu nosaukumu skaita dinamika 2006. – 2021. gadā Avots: Latvijas Statistikas Gadagrāmata 2006.-2021. gads, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliogrāfijas institūts. Saskaņā ar Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas sniegto informāciju grāmatas vidējā cena 2022. gadā ir 14,84 <i>euro</i>, kas salīdzinājumā ar 2021. gadu uzrāda 14 % kāpumu, ko izraisījuši strauja papīra cenas sadārdzināšanās visā Eiropā, straujš transporta un loģistikas izmaksu pieaugums piegādēm, enerģijas cenu un inflācijas kāpums. Vidējā grāmatas cena <table><tr><td></td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Vidējā grāmatas cena, <i>euro</i></td><td>11,19</td><td>11,37</td><td>12,93*</td></tr></table> * 2021. gadā grāmatu cenu ietekmēja vairāki faktori: strauja papīra cenu sadārdzināšanās visā Eiropā, strauja transporta un loģistikas izmaksu sadārdzināšanās piegādēm, enerģijas cenu kāpums un inflācijas kāpums. Avots: Latvijas Grāmatlīdzekļu asociācijas dati. Latvijas Grāmatizdevēju asociācija uzskata, ka šobrīd nav iespējams prognozēt grāmatu vidējās cenas 2023.– 2024. gadam, jo to ietekmēs jau minētie faktori, kā arī cilvēku pirktspēja energoresursu, pārtikas u.c. ikdienas maksājumu kāpuma kontekstā.		2019	2020	2021	Vidējā grāmatas cena, <i>euro</i>	11,19	11,37	12,93*				
	2019	2020	2021											
Vidējā grāmatas cena, <i>euro</i>	11,19	11,37	12,93*											
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītājs</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>1. Nosaukumu skaits</td><td>2 108</td><td>2 108*</td><td>2 108*</td></tr><tr><td>2. Grāmatu piegādes cena</td><td>-</td><td colspan="2">nepalielinās**</td></tr></table> * provizoriski paredzama grāmatu skaita un kopējās tirāžas noturēšanās 2021. gada līmenī, pateicoties 5 % samazinātās PVN liknes piemērošanai grāmatām, bet jāņem vērā iedzīvotāju pirktspējas kritums energoresursu, pārtikas u.c. ikdienas maksājumu paredzamā kāpuma kontekstā. ** atbilstoši Ministru kabineta 2021.gada 29. septembra sēdes protokola Nr.65, 6.§ Kultūras ministrijai jāsagatavo un kultūras ministram jāiesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvais ziņojums par grāmatniecības un preses nozarēm, kurā jāizvērtē nozares rādītāji – nosaukumu skaits un vidējā cena. Protokolā noteikts, ka grāmatu piegādes cena 2022. un 2023. gadā salīdzinot ar 2021.gada vidējo cenu nepalielinās, savukārt nosaukumu skaits nesamazinās 2022. un 2023. gadā salīdzinot ar vidējo nosaukumu skaitu 2018. - 2021. gadā.	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	1. Nosaukumu skaits	2 108	2 108*	2 108*	2. Grāmatu piegādes cena	-	nepalielinās**	
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023											
1. Nosaukumu skaits	2 108	2 108*	2 108*											
2. Grāmatu piegādes cena	-	nepalielinās**												
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar	PVN samazinātās likmes piemērošanas pozitīvais efekts ir grāmatu skaita un tirāžas stabilizēšana, kā arī grāmatu cenu kāpuma novēršana un to plašāka pieejamība, kas veicina sabiedrības izglītības līmeni, kāpina lasītprasmi kā izglītības												

	paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	pamatprasmi un sekojoši kāpina iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū, veicinot valsts ekonomisko izaugsmi.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))</i> , EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnēs uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība un atzīmē, ka, lai gan esošās samazinātās PVN likmes ES sniedz proporcionāli lielāku labumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, absolūtā (naudas) izteiksmē tās parasti sniedz lielāku labumu mājsaimniecībām ar augstiem ienākumiem ⁴ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Grāmatniecības nozarei konkursa kārtībā pieejams: 1) Valsts kultūrkapitāla fonda atbalsts augstvērtīgu izdevumu tapšanai un izdošanai, sniedzot līdzfinansējumu nekomerciāliem, bet vērtīgiem kultūras produktiem (<i>Valsts kultūrkapitāla fonda likuma 3. panta 1., 2. un 3. daļa</i>); 2) Valsts budžeta atbalsts jaunu un vērtīgu grāmatu iepirkšanai pašvaldību publiskajās bibliotēkās, tādējādi veicinot grāmatu pieejamību un apriti vairāk nekā 1000 bibliotēkās visā Latvijā (<i>2020. gada 18. jūnija rīkojuma Nr.339 „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”” 1.2.punkts; Ministru kabineta 2021. gada 29. jūnija rīkojuma Nr.456 „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”” 1.2.punkts; Likums “Par valsts budžetu 2022. gadam” 2. pants, 4. pielikuma 22. resora 2022 prioritārie pasākumi</i>); 3) Eiropas Savienības programma “Radošā Eiropa” kvalitatīvu tulkojumu tapšanai un izdošanai latviešu valodā, veicinot Latvijas literatūras un valodas bagātināšanu ar pasaules literatūras darbiem (<i>Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 20. maija regula (ES) Nr.2021/818, ar ko izveido programmu „Radošā Eiropa” (2021-2027.gads) un atceļ Regulu (ES) Nr.1295/2013; vadlīnijas ES programmas</i>

⁴ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](#)

		<i>“Radošā Eiropa” Eiropas Literāro darbu tulkojumu un aprites projektu 2023. gada uzsaukumam).</i>
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Nodokļa atvieglojuma efektivitātes izvērtējums atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 29. septembra sēdes protokola Nr. 65, 6.§ ir ietverts <i>Informatīvajā ziņojumā „Par pievienotās vērtības nodokļa samazinātās likmes piecu procentu apmērā piemērošanas grāmatu, avižu, žurnālu, biļetenu un citu periodisku izdevumu iespaiddarbu un elektroniska izdevuma formā piegādei ietekmi uz nozari”</i> un apstiprināts 2024. gada 13.augusta MK sēdē (24-TA-1494).⁵ Atbilstoši 2024. gada 13.augusta MK sēdes protokola Nr. 31, 74§, nākamais nodokļa atvieglojuma efektivitātes izvērtējums ir jāveic līdz 2029. gada 30.jūnijam.⁶

⁵ Informatīvais ziņojums pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/53edd160-c7e6-4ff6-81c3-c1970f2ff612

⁶ MK sēdes protokols pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/meetings/protocols/78e8d134-cdf9-443d-a2cc-758adf314d9c#meeting-protocol-preview-31>

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme masu informācijas līdzekļu izdevumu vai publikāciju piegādēm un to abonentmaksai
N.p.k.	1.4.6.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42. panta septītā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 5% apmērā piemēro iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā, tostarp tiešsaistes režīmā vai lejupielādējot, izdotas preses un citu masu informācijas līdzekļu izdevumu vai publikāciju, tostarp avīžu, žurnālu, biļetenu un citu periodisko izdevumu, informācijas aģentūru paziņojumu, kas paredzēti publiskai izplatīšanai, kā arī publikāciju interneta vietnē, piegādei, kā arī to abonentmaksai. ¹
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļu atvieglojuma mērķis ir veicināt preses izdevumu un mediju satura finansiālo pieejamību Latvijas iedzīvotājiem, kā arī stabilizēt preses un citu masu informācijas līdzekļu izdevumu skaitu un tirāžu, rezultātā nodrošinot plašāku sabiedrības piekļuvi augstvērtīgai un uzticamai informācijai un vienlaikus veicinot izglītotas, kritiski domājošas un demokrātiskas sabiedrības stiprināšanu Latvijā.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Savienības Padomes Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> 98. pants nosaka, ka dalībvalstis var piemērot samazinātas likmes tikai tādu kategoriju preču piegādei vai tādu kategoriju pakalpojumu sniegšanai, kas minēti Direktīvas 2006/112/EK III pielikumā. Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punkts paredz, ka PVN samazināto likmi var piemērot grāmatu piegādēm, tostarp bibliotēku izsniegtām

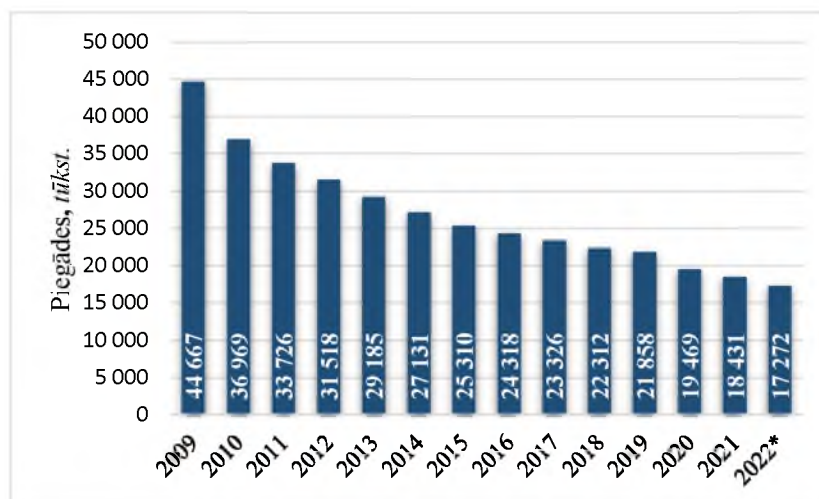
¹ **Redakcija ir spēkā no 01.01.2022.** Līdz tam – PVN samazināto likmi 12 procentu apmērā piemēro tādu iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā izdotu avīžu, žurnālu, biļetenu un citu periodisko izdevumu piegādei (izņemot minēto periodisko izdevumu piegādi tiešsaistes režīmā vai tos lejupielādējot), kuri iznāk ne retāk kā reizi trijos mēnešos un kuru vienreizējā tirāža pārsniedz 100 eksemplāru, kā arī to abonentmaksai.

		grāmatām (ieskaitot brošūras, informācijas lapiņas un tamlīdzīgus iespieddarbus, bilžu, zīmējamās un krāsojamās grāmatas bērniem, iespiestas notis vai nošu rokrakstus, kartes un hidrogrāfiskas vai tamlīdzīgas shēmas), laikrakstiem un periodiskiem izdevumiem, izņemot materiālus, kas pilnīgi vai galvenokārt veltīti reklāmai. PVN samazinātās likmes piemērošana preses un citiem masu informācijas līdzekļiem vērtējama kā efektīva, jo tā stabilizē un veicina šādu izdevumu un publikāciju rezultātīvos rādītājus (nosaukumu skaits, tirāža) un nodrošina to pieejamību sabiedrībai, tai skaitā elektronisku izdevumu formā.																				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka laikrakstus un citu periodiku var iegādāties jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kā arī ārvalstu tūrists, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem PVN atvieglojumu. Lai novērtētu PVN atvieglojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro periodiskajiem izdevumiem PVN samazināto likmi. Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro PVN samazināto likmi* <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāji, kuri izdod laikrakstus, žurnālus un citus periodiskos izdevumus, t.sk.:</td><td>75</td><td>76</td><td>73</td><td>76</td></tr><tr><td>Laikrakstu izdošana (NACE 5813)</td><td>30</td><td>31</td><td>31</td><td>34</td></tr><tr><td>Žurnālu un periodisko izdevumu izdošana (NACE 5814)</td><td>45</td><td>45</td><td>42</td><td>42</td></tr></table> <i>*Dati par periodu līdz 2021.gada 31.decembrim atbilstoši regulējumam ietver drukātos laikrakstus un citu drukāto presi.</i> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) dati no nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.</i>		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāji, kuri izdod laikrakstus, žurnālus un citus periodiskos izdevumus, t.sk.:	75	76	73	76	Laikrakstu izdošana (NACE 5813)	30	31	31	34	Žurnālu un periodisko izdevumu izdošana (NACE 5814)	45	45	42	42
	2018	2019	2020	2021																		
Nodokļu maksātāji, kuri izdod laikrakstus, žurnālus un citus periodiskos izdevumus, t.sk.:	75	76	73	76																		
Laikrakstu izdošana (NACE 5813)	30	31	31	34																		
Žurnālu un periodisko izdevumu izdošana (NACE 5814)	45	45	42	42																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņģūtģie ieņģēmumi PVN samazinātģģģ likmes piemģģģ																				

² PVN samazinātā likme 12% ir spēkā līdz 31.12.2021.

Valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” dati, kuri, lai arī atspoguļo tikai abonēto preses izdevumu piegādi, bet neatspoguļo mazumtirdzniecības rezultātus, tomēr ļoti precīzi sniedz ieskatu nozares tendencēs. Turklāt šie dati ir vieglāk interpretējami, jo mazumtirdzniecības datus ir grūtāk nošķirt Latvijas un ārvalstu preses izdevumus.

Abonēto preses izdevumu piegāžu apjomi

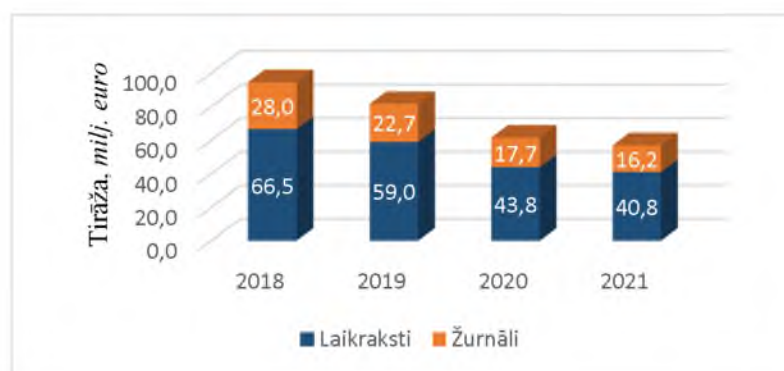

* Šeit un turpmāk valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” dati par 2022. gadu ir norādīti kā prognoze, ņemot par pamatu gada pirmo 9 mēnešu datus.

Avots: Valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” dati.

Jānorāda, ka drukātās preses tirāžu samazināšanās ir neizbēgama, jo ilgtermiņā notiek patērētāju un nozares pārorientēšanās uz digitālo vidi, tāpēc PVN samazinātās likmes mērķis nevar būt tirāžu krituma pilnīgā apturēšana, bet gan krituma stabilizēšana, lai tiktu saglabāta mediju daudzveidība, kamēr notiek to digitālā transformācija.

Laikrakstu un žurnālu tirāžas dinamika

Avots: Latvijas Nacionālās bibliotēkas (turpmāk – LNB) Statistisko materiālu krājumi (turpmāk – SMK) “Latvijas izdevējdarbības statistika”³.

Turklāt jāuzsver, ka pārorientēšanās uz digitālo vidi mazākā mērā notiek dēļ personīgas paradumu maiņas, bet lielākā mērā dēļ paaudžu nomaiņas. Tas nozīmē, ka gados jaunāki cilvēki

³ “Latvijas izdevējdarbības statistika 2021”, LNB SMK. **Pieejams:** <https://dom.lndb.lv/data/obi/file/33430712.pdf>

“Latvijas izdevējdarbības statistika 2020”, LNB SMK. **Pieejams:** <https://www.km.gov.lv/lv/media/16473/download>

“Latvijas izdevējdarbības statistika 2019”, LNB SMK. **Pieejams:** <https://www.km.gov.lv/lv/media/16471/download>

“Latvijas izdevējdarbības statistika 2018”, LNB SMK. **Pieejams:** <https://www.km.gov.lv/lv/media/567/download>

	uzsākot lietot medijus, jau sākotnēji tos lieto digitālajā vidē. Vienlaikus ir iedzīvotāji, kuri turpina tos patērēt tikai drukātā veidā, tāpēc minētajam sabiedrības segmentam būtu svarīgi šādu iespēju saglabāt. Izdevumu skaits, kuru saturs ir pieejams arī digitālajā vidē <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Latvijas izdevumu skaits, kuru piedāvātais saturs ir pieejams arī digitālajā vidē</td><td>58</td><td>61</td><td>60</td><td>63</td></tr></table> <i>Avots: Latvijas Preses izdevēju asociācijas dati.</i> Ņemot vērā minēto, piegādes apjoma dati ir jāskata kontekstā ar datiem par Latvijas preses izdevumu skaitu, kuri atklāj sabalansētāku situāciju, jo izdevumu skaits, lai arī tas tāpat kā piegādes apjoms mēdz svārstīties, tomēr svārstās abos virzienos. Latvijas drukāto izdevumu skaits un tā izmaiņas pret iepriekšējo gadu <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Latvijas izdevumu skaits (nosaukumu skaits)</td><td>322</td><td>298</td><td>290</td><td>304</td><td>333</td></tr><tr><td>Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %</td><td></td><td>-7%</td><td>-3%</td><td>+5%</td><td>+10%</td></tr></table> <i>Avots: Latvijas Preses izdevēju asociācijas dati.</i> Izmaiņu skaita tendence liecina, ka PVN samazinātā likme sasniedz savu mērķi – tā sekmē demokrātiskas sabiedrības funkcionēšanai tik vitāli svarīgo mediju daudzveidību un nodrošina būtiska sabiedrības segmenta informētību. Turklāt tā neļauj medijiem un pieredzējušiem žurnālistiem pilnībā aiziet no nozares, bet dod iespēju un laiku tiem pakāpeniski pārorientēties uz darbību digitālā vidē. PVN likmes samazinājums līdz 5% ir devis pozitīvu efektu – piegādes apjoms ir stabilizējies, kā arī Latvijas izdevumu skaits 2022. gadā pieauga par 10%. Turklāt saskaņā ar Latvijas Preses izdevēju asociācijas datiem to preses izdevumu skaits, kuru saturs tiek paralēli piedāvāts gan drukātā veidā, gan digitālā vidē, saglabājas stabils. Jāuzsver, ka gadījumā, ja samazinātās PVN likmes nebūtu, liela daļa šo izdevumu, starp kuriem būtiska daļa ir reģionālie laikraksti, neiznāktu, kā rezultātā šis saturs nebūtu pieejams ne drukātā, ne arī digitālā veidā.		2018	2019	2020	2021	Latvijas izdevumu skaits, kuru piedāvātais saturs ir pieejams arī digitālajā vidē	58	61	60	63		2018	2019	2020	2021	2022	Latvijas izdevumu skaits (nosaukumu skaits)	322	298	290	304	333	Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %		-7%	-3%	+5%	+10%
	2018	2019	2020	2021																									
Latvijas izdevumu skaits, kuru piedāvātais saturs ir pieejams arī digitālajā vidē	58	61	60	63																									
	2018	2019	2020	2021	2022																								
Latvijas izdevumu skaits (nosaukumu skaits)	322	298	290	304	333																								
Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %		-7%	-3%	+5%	+10%																								
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītāji</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>1. Nosaukumu skaits</td><td>-</td><td colspan="2">nesamazinās *</td></tr><tr><td>2. Grāmatu piegādes cena</td><td>-</td><td colspan="2">nepalielinās *</td></tr></table> <i>* atbilstoši Ministru kabineta 2021.gada 29. septembra sēdes protokola Nr.65, 6.§ Kultūras ministrijai jāsagatavo un kultūras ministram jāiesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvais ziņojums par grāmatniecības un preses nozarēm, kurā jāizvērtē nozares rādītāji – nosaukumu skaits un vidējā cena. Protokolā noteikts, ka grāmatu piegādes cena 2022. un 2023. gadā, salīdzinot ar 2021.gada vidējo cenu nepalielinās, savukārt nosaukumu skaits nesamazinās 2022. un 2023. gadā, salīdzinot ar vidējo nosaukumu skaitu 2018. un 2021. gadā.</i>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	1. Nosaukumu skaits	-	nesamazinās *		2. Grāmatu piegādes cena	-	nepalielinās *																
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023																										
1. Nosaukumu skaits	-	nesamazinās *																											
2. Grāmatu piegādes cena	-	nepalielinās *																											
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais	PVN samazinātās likmes piemērošanas pozitīvais efekts ir preses izdevumu skaita un tirāžas, kā arī preses izdevumu cenu un																											

	pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	abonentmaksu stabilizēšana un to plašāka finansiāla pieejamība, tai skaitā elektronisku izdevumu formā, kas veicina sabiedrības izglītību, informētību un kritisko domāšanu, veicinot demokrātiskas sabiedrības attīstību un iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū. Arī no valsts drošības viedokļa ir svarīgi nodrošināt, ka tās iedzīvotājiem ir pieejama daudzveidīga mediju radīta informācija, jo demokrātisku procesu kvalitatīvai funkcionēšanai ir nepieciešama informēta un kritiski domājoša sabiedrība. Mediji nodrošina ne tikai sabiedrības informēšanu, izglītošanu un izklaidēšanu, bet arī piedalās kvalitatīvas nacionālās demokrātiskās diskursa telpas veidošanā.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))</i> , EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnēs uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība un atzīmē, ka, lai gan esošās samazinātās PVN likmes ES sniedz proporcionāli lielāku labumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, absolūtā (naudas) izteiksmē tās parasti sniedz lielāku labumu mājsaimniecībām ar augstiem ienākumiem ⁴ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Mediju nozarei konkursa kārtībā pieejams: 1. mediju atbalsta fonda finansējums, kura mērķis ir atbalstīt medijus sabiedriski nozīmīga, informatīvi izglītojoša satura veidošanā un stiprināt nacionālo kultūrtelpu latviešu valodā, atbalstot nekomerciālas, sabiedriski nozīmīgas žurnālistikas radīšanu medijos (<i>Latvijas mediju politikas pamatnostādņu 2016.-2020. gadam īstenošanas plāna (apstiprināts ar Ministru kabineta 2016. gada 8. novembra rīkojumu Nr.666) 1. rīcības virziena „Mediju vides daudzveidība” 1.1.3. pasākums „Nodrošināt Mediju atbalsta programmu ieviešanu (Mediju atbalsta fonda izveidi un darbību) nekomerciāla, sabiedriski nozīmīga satura radīšanas veicināšanai medijos neatkarīgi no to veida un izmantotās platformas, vienlaikus nodrošinot demarkāciju ar sabiedrisko pasūtījumu. Par prioritātēm nosakot atbalstu pētnieciskā, analītiskā un mediju kritikas žanriem, reģionālajiem medijiem”</i>); 2. abonētās preses piegādes atbalsts, kas nodrošina, ka minētais piegādes pakalpojums tiek nodrošināts par samazinātu cenu (<i>Pasta likuma 35.¹ pants un Ministru kabineta noteikumi Nr.</i>

⁴ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: *Pieņemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris (europa.eu)*

		463 “Abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu apmaksas kārtība”).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Nodokļa atvieglojuma efektivitātes izvērtējums atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 29. septembra sēdes protokola Nr. 65, 6.§ ir ietverts <i>Informatīvajā ziņojumā „Par pievienotās vērtības nodokļa samazinātās likmes piecu procentu apmērā piemērošanas grāmatu, avīžu, žurnālu, biļetenu un citu periodisku izdevumu iespieddarbu un elektroniska izdevuma formā piegādei ietekmi uz nozari”</i> un apstiprināts 2024. gada 13.augusta MK sēdē (24-TA-1494).⁵ Atbilstoši 2024. gada 13.augusta MK sēdes protokola Nr. 31, 74§, nākamais nodokļa atvieglojuma efektivitātes izvērtējums ir jāveic līdz 2029. gada 30.jūnijam.⁶

⁵ Informatīvais ziņojums pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/53edd160-c7e6-4ff6-81c3-c1970f2ff612

⁶ MK sēdes protokols pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/meetings/protocols/78e8d134-cdf9-443d-a2cc-758adf314d9c#meeting-protocol-preview-31>

Plāna spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs
N.p.k.	1.4.7.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk - likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42. panta desmitā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir padarīt pieejamākus izmitināšanas pakalpojumus tūristu mītnēs, tādējādi veicinot tūrisma attīstību Latvijā un nodarbinātību nozarē.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums atbilst 2006. gada 28. novembra Padomes Direktīvai 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i> (<i>turpmāk – Direktīva 2006/112/EK</i>). ES dalībvalstis noteiktām precēm vai pakalpojumiem, kas uzskaitīti Direktīvas 2006/112/EK III pielikumā, var piemērot vienu vai divas samazinātas likmes, kas nedrīkst būt mazākas par 5 %. Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 12.punktu PVN samazinātā likme ir piemērojama izmitināšanai, ko nodrošina viesnīcas un līdzīgi uzņēmumi, tostarp izmitināšanai brīvdienās un vietu izīrēšanai tūristu nometnēs un dzīvojamo piekabju stāvvietu izīrēšanai. Saskaņā ar <i>Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam</i> prioritāti „Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”: “[359] Tūrisma attīstība Latvijā ir viena no tautsaimniecības un vides attīstības prioritātēm. Tūristu plūsmas palielināšana veicinātu dažādu nozaru izaugsmi. Lai piesaistītu ceļotājus un popularizētu Latviju starptautiskajā mērogā, ir svarīgi izstrādāt pievilcīgus tūrisma produktus un tos veiksmīgi pārdot.”¹

¹ Nacionālais attīstības plāns; apstiprināts ar 2020. gada 2. jūlija LR Saeimas lēmumu Nr. 418/Lm13. Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”.

Pieejams: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

		PVN samazinātā likme, ko piemēro izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs, atbilst ieviešanas būtībai un ir efektīva, jo PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā ir iespēja samazināt izmitināšanas pakalpojumu cenu, kā rezultātā palielinās pieprasījums pēc izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs.																														
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="5">Apkalpoto personu skaits tūrisma mītnēs</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Apkalpoto personu skaits tūristu mītnēs, milj., t.sk.</td><td>2,81</td><td>2,85</td><td>1,46</td><td>1,31</td></tr><tr><td>- viesnīcās un tām līdzīgās mītnēs</td><td>2,39</td><td>2,39</td><td>1,11</td><td>0,97</td></tr><tr><td>- viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās mītnēs</td><td>0,33</td><td>0,35</td><td>0,27</td><td>0,25</td></tr><tr><td>- kempingos, atpūtas transportlīdzekļos un apdzīvojamo autopiekabju laukumos</td><td>0,09</td><td>0,11</td><td>0,08</td><td>0,09</td></tr></table> Avots: Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) dati.²	Apkalpoto personu skaits tūrisma mītnēs						2018	2019	2020	2021	Apkalpoto personu skaits tūristu mītnēs, milj., t.sk.	2,81	2,85	1,46	1,31	- viesnīcās un tām līdzīgās mītnēs	2,39	2,39	1,11	0,97	- viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās mītnēs	0,33	0,35	0,27	0,25	- kempingos, atpūtas transportlīdzekļos un apdzīvojamo autopiekabju laukumos	0,09	0,11	0,08	0,09
Apkalpoto personu skaits tūrisma mītnēs																																
	2018	2019	2020	2021																												
Apkalpoto personu skaits tūristu mītnēs, milj., t.sk.	2,81	2,85	1,46	1,31																												
- viesnīcās un tām līdzīgās mītnēs	2,39	2,39	1,11	0,97																												
- viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās mītnēs	0,33	0,35	0,27	0,25																												
- kempingos, atpūtas transportlīdzekļos un apdzīvojamo autopiekabju laukumos	0,09	0,11	0,08	0,09																												
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="5">Valsts neieģūtīe ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>11,7</td><td>13,5</td><td>5,5</td><td>5,7</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.	Valsts neieģūtīe ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)						2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	11,7	13,5	5,5	5,7															
Valsts neieģūtīe ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)																																
	2018	2019	2020	2021																												
Fiskālā ietekme, milj. euro	11,7	13,5	5,5	5,7																												
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN samazinātā likme 9% apmērā viesu izmitināšanas pakalpojumiem viesu izmitināšanas mītnēs (viesnīcās, moteļos, viesu mājās, lauku tūrismam izmantojamās mājās, kempingos, tūrisma mītnēs) tika piemērota no 2002. gada 1. janvāra. No 2004. gada 1. janvāra PVN likme tika samazināta līdz 5%. 2009. gadā globālās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos plaša PVN samazināto likmju piemērošana vairs nespēja nodrošināt plānotos un nepieciešamos ieņēmumus valsts budžetā. Ņemot vērā valsts budžeta prioritātes, no 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 30. aprīlim viesu izmitināšanas pakalpojumiem viesu izmitināšanas mītnēs tika piemērota PVN standartlikme 21% apmērā. Ar 2010. gada 1. maiju tika atjaunota PVN samazinātā likme 10% apmērā izmitināšanas pakalpojumiem tūrisma mītnēs. Likumdevēja ieskatā PVN likmes paaugstināšana tūrisma nozarei bija kļūda un kopējo ieņēmumu un izdevumu ziņā valsts no šī sektora bija zaudējusi, nevis ieguvusi. Tāpat, atsaucoties uz nozares ekspertu iepriekšējām prognozēm, norādīts, ka valstīs, kurās tika piemērots augstāks PVN, ir lielāks tūristu skaita un ienākumu kritums. Tūristu grupām lētāk bija nakšņot Igaunijā, kur PVN viesnīcām bija 9%, bet Latvija pārsvarā bija tikai tranzītvalsts. Latvijā ieņēmumu kritums bija 40%, Lietuvā, kur PVN likme bija 19% – par 30%, Igaunijā, kur līdz 2009. gada 1. jūlijam tika saglabāti liberāli nosacījumi un atvieglojumi jau iepriekš noslēgtajiem līgumiem – tikai par 20%. Latvijā PVN likme viesu izmitināšanas pakalpojumiem 2009. gadā bija otra																														

² Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcu un citu tūristu mītnu raksturojošie rādītāji.
Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14692>

	augstākā Eiropas Savienībā. PVN likme izmitināšanas pakalpojumiem kaimiņvalstīs bija būtiski zemāka nekā Latvijā (Igaunijā 9%, Polijā 7%, Lietuva 19%).³ Atjaunojot PVN samazināto likmi viesu izmitināšanas pakalpojumam, likumprojekta anotācijā tika minēts, ka tiks palielināta Latvijas konkurētspēja Eiropas tūrisma galamērķu tirgū. Tāpat šajā anotācijā minēts, ka tiktu veicināta tūrisma nozares attīstība Latvijā, kā arī samazināts bezdarbs. Tika plānots, ka samazinoties cenām par viesu izmitināšanas pakalpojumiem, palielināsies eksports un vienlaikus ar PVN samazināto likmi un tūristu pieplūdumu palielināsies nodarbināto iedzīvotāju skaits tūrisma nozarē, tādējādi samazinot bezdarba līmeni un gūstot ieņēmumus valsts un pašvaldību budžetos attiecīgi no valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ieņēmuma nodokļa, kas pārsniegs zaudējumus valsts budžetā, ko veido PVN likmes pazemināšana. Tāpat tika prognozēts, ka tiks mazināta ēnu ekonomika. Atsevišķu ekspertu vērtējumā, piemērojot 10% likmi, PVN ieņēmumu summa nesamazināsies, bet, palielinoties apgrozījumam, palielināsies, jo, palielinot nodarbināto skaitu par 1 000 personām, tajā laikā Valsts kase papildus saņemtu 1,5 – 2 miljonus valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, bet pašvaldības tajā laikā – vismaz 1 miljonu iedzīvotāju ienākumu nodokļa ieņēmumus.⁴ No 2011. gada 1. janvāra izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs tiek piemērota PVN samazinātā likme 12% apmērā. Līdz ar to, no PVN likmju izmaiņu gaitas secināms, ka tās samazināšana ir tūrisma nozari un valsts budžeta ieņēmumu stimulojošs pasākums, kas vienlaikus mazina ēnu ekonomikas riskus. Tūrisma tiešais ieguldījums IKP <table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr><tr><td>Tūrisma īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %</td><td>4,6</td><td>4,9</td><td>4,8</td></tr></table> <i>Avots: CSP dati.⁵</i> Pasaules ekonomikas foruma ietvaros tiek publicēts ceļojumu un tūrisma attīstības indekss, kas aptver 117 valstu ekonomikas, un kas mēra faktoru un politiku kopumu, kas nodrošina ilgtspējīgu un noturīgu ceļojumu un tūrisma nozares attīstību, kas savukārt veicina valsts attīstību. 2021. gadā Latvija starp 117 valstīm ierindota 48. vietā ar indeksu 4,2, atpaliekot no Igaunijas, kas ierindojas 29. vietā ar indeksu 4,4, un Lietuvas, kas ierindojas 42. vietā ar indeksu 4,3.		2017	2018	2019	Tūrisma īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %	4,6	4,9	4,8
	2017	2018	2019						
Tūrisma īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %	4,6	4,9	4,8						

³ 2010. gada 25. marta likumprojekta "Grozījumi likumā "Par pievienotās vērtības nodokli"" anotācija.

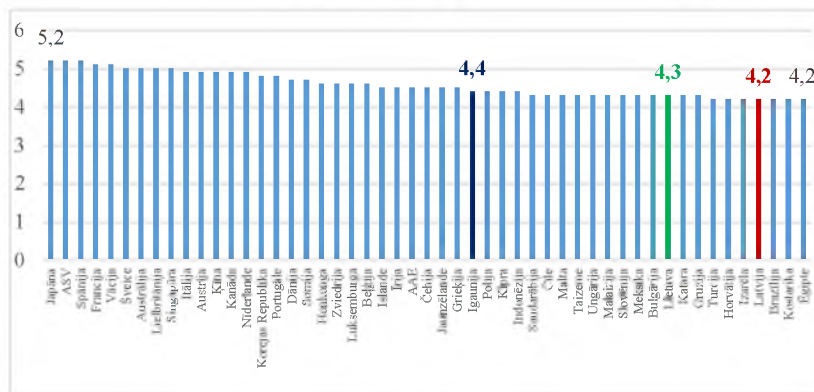
Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/806F20234F51135EC22576BD003B255C?OpenDocument>

⁴ Turpat.

⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Tūrisma nozares nozīmīgumu raksturojoši rādītāji (%).

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/15564>

Ceļojumu un tūrisma attīstības indekss 2021.gadā

Avots: Pasaules ekonomikas foruma publikācija⁶

Tūrisms ir viena no ekonomikas jomām, kuru Covid-19 uzliesmojums ir skāris vissmagāk. To var redzēt gan pēc izmitināšanas un ēdināšanas nozarē nodarbināto skaita, gan pēc viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto ārvalstu viesu skaita un tajās pavadīto nakšu skaits samazināšanās 2020. un 2021.gadā.

Darba vietas vidēji gadā izmitināšanas un ēdināšanas nozarē*

	2017	2018	2019	2020	2021
Aizņemtās darba vietas	32 902	34 676	36 013	28 295	27 236
Brīvās darba vietas	686	1 143	1 513	594	789

* Ietverti uzņēmumu dati, kuru darbības veids pēc NACE 2.red. ietverts 1 sadaļā "Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi".

Avots: CSP dati⁷.

⁶ Pasaules ekonomikas foruma publikācija.

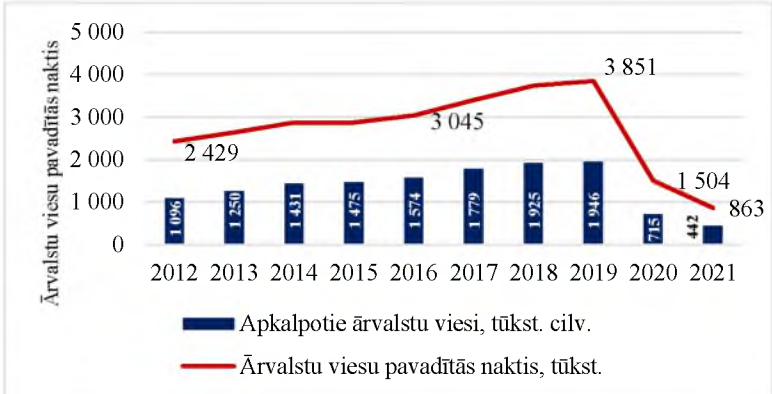
Pieejams: [WEF Travel Tourism Development 2021.pdf \(weforum.org\)](https://www.weforum.org/publications/Travel-Tourism-Development-2021)

⁷ Centrālā statistikas pārvalde. Aizņemtās darbvietas pa darbības veidiem vidēji gadā – Darbības veids (NACE 2.red.).

Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DV_DVA/DVA010/table/tableViewLayout1/

Centrālā statistikas pārvalde. Brīvās darbvietas pa darbības veidiem vidēji gadā – Darbības veids (NACE 2.red.).

Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DV_DVB/DVB010/table/tableViewLayout1/

		Apkalpoto ārvalstu viesu skaits viesnīcās un citās tūristu mītnēs un tajās pavadīto nakšu skaits <table><tr><th>Gads</th><th>Apkalpotie ārvalstu viesi, tūkst. cilvēku</th><th>Ārvalstu viesu pavadītās nakts, tūkst.</th></tr><tr><td>2012</td><td>1 096</td><td>2 429</td></tr><tr><td>2013</td><td>1 250</td><td></td></tr><tr><td>2014</td><td>1 431</td><td></td></tr><tr><td>2015</td><td>1 475</td><td></td></tr><tr><td>2016</td><td>1 574</td><td></td></tr><tr><td>2017</td><td>1 779</td><td>3 045</td></tr><tr><td>2018</td><td>1 925</td><td></td></tr><tr><td>2019</td><td>1 946</td><td>3 851</td></tr><tr><td>2020</td><td>715</td><td>1 504</td></tr><tr><td>2021</td><td>442</td><td>863</td></tr></table> Avots: CSP dati⁸.				Gads	Apkalpotie ārvalstu viesi, tūkst. cilvēku	Ārvalstu viesu pavadītās nakts, tūkst.	2012	1 096	2 429	2013	1 250		2014	1 431		2015	1 475		2016	1 574		2017	1 779	3 045	2018	1 925		2019	1 946	3 851	2020	715	1 504	2021	442	863
Gads	Apkalpotie ārvalstu viesi, tūkst. cilvēku	Ārvalstu viesu pavadītās nakts, tūkst.																																				
2012	1 096	2 429																																				
2013	1 250																																					
2014	1 431																																					
2015	1 475																																					
2016	1 574																																					
2017	1 779	3 045																																				
2018	1 925																																					
2019	1 946	3 851																																				
2020	715	1 504																																				
2021	442	863																																				
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītāji</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>1. Ceļojumu un tūrisma attīstības indekss tuvojas pārējo Baltijas valstu rādītājam [Bāzes rādītājs 2019.gadā – 4,0]</td><td>4,2</td><td>4,2</td><td>4,3</td></tr><tr><td>2. Nodrošinātās darba vietas izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, tūkst. [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 27,2 tūkst.]</td><td>27,2</td><td>27,3</td><td>27,5</td></tr><tr><td>3. Apkalpoto personu skaits tūrisma mītnēs nesamazinās, milj. [CSP bāzes rādītājus 2021. gadā ir 1,3 milj.]</td><td>1,3</td><td>1,3</td><td>1,3</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	1. Ceļojumu un tūrisma attīstības indekss tuvojas pārējo Baltijas valstu rādītājam [Bāzes rādītājs 2019.gadā – 4,0]	4,2	4,2	4,3	2. Nodrošinātās darba vietas izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, tūkst. [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 27,2 tūkst.]	27,2	27,3	27,5	3. Apkalpoto personu skaits tūrisma mītnēs nesamazinās, milj. [CSP bāzes rādītājus 2021. gadā ir 1,3 milj.]	1,3	1,3	1,3																				
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023																																			
1. Ceļojumu un tūrisma attīstības indekss tuvojas pārējo Baltijas valstu rādītājam [Bāzes rādītājs 2019.gadā – 4,0]	4,2	4,2	4,3																																			
2. Nodrošinātās darba vietas izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, tūkst. [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 27,2 tūkst.]	27,2	27,3	27,5																																			
3. Apkalpoto personu skaits tūrisma mītnēs nesamazinās, milj. [CSP bāzes rādītājus 2021. gadā ir 1,3 milj.]	1,3	1,3	1,3																																			
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Paredzams, ka PVN samazinātā likme turpinās veicināt tūrisma nozares attīstību Latvijā. Vienlaikus PVN samazinātā likme ietekmē darba vietu skaitu viesmīlības nozarē. Tāpat tiek veicināta pakalpojumu tiesiskā aprīte, to padarot pievilcīgu tirgus dalībniekiem.																																				
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (turpmāk – EP) 2022. gada 16. februāra rezolūciju par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI)), EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnēs uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība un atzīmē, ka, lai gan esošās samazinātās PVN likmes ES sniedz proporcionāli lielāku																																				

⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcu un citu tūristu mītnu raksturojošie rādītāji.
Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sa/15272>

	ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	labumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, absolūtā (naudas) izteiksmē tās parasti sniedz lielāku labumu mājsaimniecībām ar augstiem ienākumiem ⁹ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Tūrisms ir viena no ekonomikas jomām, kuru Covid-19 uzliesmojums ir skāris vissmagāk. Ceļošanas ierobežojumi, kas tika ieviesti pandēmijas ierobežošanai, ir iznīcinājuši tūrisma nozari, kas sniedz nozīmīgu ieguldījumu Latvijas ekonomikā. 1) Covid-19 laikā izmitināšanas un viesmīlības nozarei bija pieejams valsts atbalsts. Izmitināšanas nozarei bija pieejami vairāki atbalsta instrumenti: a) atbalsts algu subsīdijai; b) grants apgrozāmajiem līdzekļiem; c) nodokļu samaksas termiņa pagarināšana vai sadalīšana nomaksas termiņos uz laiku līdz 3 gadiem; d) atbalsts tūrisma uzņēmumiem darba samaksas kompensēšanai u.c. <i>(Ministru kabineta 2020. gada 10. jūnija "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums", 15. pants, 2.daļa. un 4. pants, 1.daļa. Ministru kabineta 2020. gada 17. novembra noteikumi Nr. 676 "Noteikumi par atbalstu Covid-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai, 1. pants, 2.daļa.)</i> 2) Papildus tam, jebkura veida tūristu mītne Latvijas teritorijā, kas spēja apmierināt un nodrošināt īpašus epidemioloģiskās drošības pasākumus, ko apliecināja Veselības inspekcija, varēja iesniegt pieteikumu tūristu izmitināšanai Covid-19 pozitīvām personām vai to kontaktpersonām. Valsts sedza 80% no kopējām izmitināšanas pakalpojumu izmaksām, bet ne vairāk kā 35 euro dienā¹⁰. <i>(2020. gada 9. jūnijā Ministru kabineta noteikumi Nr. 360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai", 55.⁴ - 55.⁷pants (spēkā līdz 11.10.2021.)</i> 3) Ņemot vērā straujo energoresursu sadārdzinājumu 2022. gadā, kas rada risku iedzīvotājiem apmaksāt apkures rēķinus, kā arī apdraud Latvijas tautsaimniecībai eksportējošo uzņēmumu pastāvēšanu, izmitināšanas nozarei ir pieejams viens no esošajiem atbalsta instrumentiem. Atbalsts piemērots elektroenerģijas lietotājiem – juridiskām personām, t.sk. uzņēmējiem, valsts un pašvaldību iestādēm, izglītības iestādēm, slimnīcām, utt., paredzot, ka visām

⁹ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI)), 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(euroopa.eu\)](https://www.euroopa.eu)

¹⁰ Tūristu mītņu pieteikums pakalpojumu sniegšanai Covid-19 pozitīvām personām vai to kontaktpersonām
Pieejams: https://www.liaa.gov.lv/lv/covid19/turistu-mitnu-pieteikums-pakalpojumu-sniegšanai-covid-19-pozitivam-personam-vai-kontaktpersonam?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

		juridiskajām personām valsts kompensēs elektroenerģijas izmaksu pieaugumu 50% apmērā virs elektroenerģijas cenas 160 <i>euro</i>/MWh. Atbalsts tiek piešķirts automātiski, kompensāciju pārskaitot elektroenerģijas tirgotājiem. Atbalsta periods ir no 2022. gada 1. oktobra līdz 2023. gada 31. martam. <i>(Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likuma 5.¹ panta otrā daļa.)</i>
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme koksnes kurināmā piegādēm iedzīvotājiem
N.p.k.	1.4.8.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42.panta vienpadsmitā, trīspadsmitā un četrpadsmitā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro šāda koksnes kurināmā piegādēm, ja tā faktiskais patērētājs ir iedzīvotājs, kas pērk un patērē koksnes kurināmo mājssaimniecības vajadzībām: 1) malkai apaļkoku, pagaļu, zaru, žagaru saišķu vai tamlīdzīgā veidā; 2) koksnes šķeldām vai skaidām; 3) zāģskaidām un koksnes atlikumiem; 4) zāģskaidu un koksnes atlikumiem aglomerētu vai neaglomerētu briķešu, granulu vai tamlīdzīgā veidā. Ja fiziskā persona pērk un patērē koksnes kurināmo saimnieciskās darbības, arī savas profesionālās darbības, vajadzībām, tā paziņo par koksnes kurināmā lietošanas mērķi piegādātājam vai personai, kas nodrošina dzīvojamās mājas pārvaldīšanu. Dzīvokļu pārvaldes, namu pārvaldes, namīpašnieki un citas personas, kuras atbilstoši noslēgtajam līgumam no iedzīvotājiem saņem maksu par koksnes kurināmā piegādēm kopā ar PVN un pilnā apmērā to pārskaita reģistrētiem PVN maksātājiem, kas piegādājuši šīs preces vai snieguši šos pakalpojumus, izrakstot nodokļa rēķinus iedzīvotājiem, piemēro PVN samazināto likmi 12% apmērā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir samazināt ar mājokļa uzturēšanu saistītās izmaksas mājssaimniecībām un atbalstīt iedzīvotāju mājokļu siltumapgādi, kā arī īstenot vienlīdzīgu nodokļu politiku attiecībā uz siltumenerģijas piegādēm un koksnes kurināmā piegādēm mājssaimniecībām.

4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	PVN samazinātā likme 12% apmērā malkas un koksnes kurināmā piegādēm iedzīvotājiem stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī. Grozījumu anotācijā kā pamatojums samazinātās likmes ieviešanai ir norādīta normas atbilstība Eiropas Padomes 1977. gada 17. maija Sestajai direktīvai 77/388/EEK <i>par to, kā saskaņojami dalībvalstu likumi par apgrozījuma nodokļiem kopējā pievienotās vērtības nodokļa sistēmā: vienāds pamats vērtējumam (turpmāk – Sestā direktīva)</i>. Anotācijā arī norādīts, ka, pārskatot statistisko informāciju par citās Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) dalībvalstīs piemērojamajām samazinātajām likmēm, konstatēts, ka atsevišķās dalībvalstīs ("vecajās dalībvalstīs") samazināto PVN likmi piemēro arī malkas piegādēm. Finanšu ministrija, turpinot meklēt iespējas, lai arī Latvijai šim svarīgajam energoresursu veidam – malkai – varētu piemērot samazināto likmi, konstatēja, ka "vecās dalībvalstīs" šo samazināto likmi piemēro atbilstoši Sestās direktīvas 28. panta 2. punkta prasībām "pārejas pasākumu" laikā, kā tas ir noteikts šīs pašas direktīvas 28.1 pantā. Minētais direktīvas pants stājās spēkā 1993. gada 1. janvārī, ar noteikumu, ka tas ir spēkā uz četriem gadiem un to attiecīgi piemēro līdz 1996. gada 31. decembrim. Taču "pārejas pasākumu" piemērošanas laiku automātiski pagarina līdz galīgās sistēmas spēkā stāšanās datumam un nosaka tikmēr, kamēr Padome pieņem lēmumu par galīgo sistēmu. Tā kā Padome grozījumu izstrādāšanas laikā vēl nebija pieņēmusi lēmumu par galīgo sistēmu, Finanšu ministrija vērsās ar jautājumu Eiropas Komisijā, vai Latvija var piemērot šīs normas, kā rezultātā guva apstiprinājumu savam viedoklim, ka Latvija samazināto PVN likmi var piemērot arī malkas piegādēm, neskatoties, ka šī preču kategorija nav uzskaitīta īpašajos Sestās direktīvas pielikumos par samazinātajām likmēm (H un K pielikums). Sestā direktīva ar 2007. gada 1. janvārī aizstāta ar Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvu 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i>. Šīs direktīvas 122. pants nosaka, ka dalībvalstis var piemērot PVN samazinātu likmi malkai izmantojamu kokmateriālu piegādēm. Padomes 2022. gada 5. aprīļa direktīvas (ES) 2022/542 <i>ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK un Direktīvu (ES) 2020/285 attiecībā uz pievienotās vērtības nodokļa likmēm (turpmāk – Direktīva 2022/542)</i> 105.a panta regulējums nosaka, ka PVN samazinātās likmes kūdrai un kokmateriāliem, ko izmanto kā malku, beidz piemērot 2030. gada 1. janvārī. Siltumapgāde tāpat kā elektroapgāde atbilstoši <i>Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma</i> 1. panta 14. punktā noteiktajam ir viena no pamatvajadzībām. Siltumapgāde ir svarīga Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes sastāvdaļa, ņemot vērā klimatiskos apstākļus, kas tiek minēti arī <i>Nacionālās drošības likuma</i> anotācijā. Ņemot vērā Latvijas klimatiskos laikapstākļus, telpu apsilde ar mērķi nodrošināt telpas temperatūru 18-20 °C robežās apkures sezonas laikā ir uzskatāma par pamata vajadzību. Savukārt, lai
----	---	---

		nodrošinātu telpu apsildi ir iespējami divi risinājumi – nodrošināties ar individuālo risinājumu ēkas apsildei vai nepieciešamo siltumenerģiju iegādāties no siltumenerģijas ražotāja. Tā kā nodokļa atvieglojums ir saistāms ar vispārējo pamatvajadzību nodrošināšanu, tad tas ir uzskatāms kā efektīvs.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	2020. gadā 359 <i>tūkst.</i> mājokļos tika izmantotas koksni patērējošas iekārtas¹, t.sk. 265,1 <i>tūkst.</i> kā kurināmo patērēja malku, 51,3 <i>tūkst.</i> kokskaidu briķetes, 25,6 <i>tūkst.</i> granulas un 17 <i>tūkst.</i> koksnes atlikumus. Tā kā nav precīzi nosakāms to personu skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, tad, lai novērtētu PVN atvieglojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kas piemēro PVN 12% likmi kokmateriālu pārdošanas darījumos. Nodokļu maksātāju skaits, kas piemēro PVN 12% likmi kokmateriāla pārdošanas darījumos <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāji</td><td>312</td><td>330</td><td>332</td><td>385</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati uz 2022.gada oktobri.</i>		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāji	312	330	332	385
	2018	2019	2020	2021								
Nodokļu maksātāji	312	330	332	385								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi atvieglojuma piemērošanas rezultātā* (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>1,1</td><td>1,0</td><td>1,0</td><td>1,3</td></tr></table> <i>*Fiskālo ietekmi veido tikai tā māsaimniecību daļa, kas iegādājas koksni no reģistrēta PVN maksātāja.</i> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem 2022.gada oktobrī.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	1,1	1,0	1,0	1,3
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme, milj. euro	1,1	1,0	1,0	1,3								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Malkas kurināmais ir atjaunojamais energoresurss, līdz ar to samazinātā likme šādam kurināmajam nav uzskatāma par fosilās enerģijas subsīdiju. Tomēr, ņemot vērā Eiropas Savienības saistības attiecībā uz zaļā kursa īstenošanu, saskaņā ar Direktīvu 2022/542, PVN samazināto likmi kokmateriāliem, ko izmanto kā malku, <u>var piemērot tikai līdz 2030.gada 1.janvārim</u>. Līdz ar to PVN samazināto likmi koksnes kurināmajam, kas piegādāts iedzīvotājiem un patērēts māsaimniecībām, var turpināt piemērot līdz 2030. gada 1. janvārim. Malkas kurināmā izmaksas ir būtisks aspekts enerģētiskās nabadzības mazināšanā, jo malkas kurināmais lielā apjomā tiek izmantots lauku apvidos, t.sk., trūcīgu un maznodrošinātu iedzīvotāju vidū. Māsaimniecības izmanto tādus koksnes kurināmā veidus kā malku, koksnes atlikumus, briķetes un granulas. Māsaimniecību skaits, kas izmanto koksnes resursu no sev piederoša īpašuma (neizmanto siltumenerģijas piegādes samazināto likmi) ir neliels.										

¹ CSP dati, kas sniegti pēc Ekonomikas ministrijas pieprasījuma.

Mājsaimniecību īpatsvars (kas pērk vai saņem bez maksas koksnes kurināmo) no visām mājsaimniecībām, kas apkurei izmanto koksnes kurināmo, % 2015. un 2020. gadā

Koksnes kurināmā veids		2015	2020
Malka	Pērk	64,2	60,8
	Saņem bez maksas	1,1	1,5
Koksnes atlikumi	Pērk	39,9	40,8
	Saņem bez maksas	5,2	1,8
Koksnes briketes	Pērk	100,0	100,0
	Saņem bez maksas	0	0
Koksnes granulas	Pērk	100,0	100,0
	Saņem bez maksas	0	0

Avots: Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) dati².

**Kurināmās koksnes patēriņa sadalījums pa veidiem, %
2015. un 2020. gadā**

Gads	Malka	Koksnes atlikumi	Koksnes briketes	Koksnes granulas	Kopā
2015	79,3	5,7	8,5	6,5	100
2020	82,5	1,5	6,7	9,3	100

Avots: CSP dati³.

Lai novērtētu mainīgo situāciju enerģētikas tirgū, jāvērtē kopējos mājokļu uzturēšanai novirzītos mājsaimniecību ienākumus.

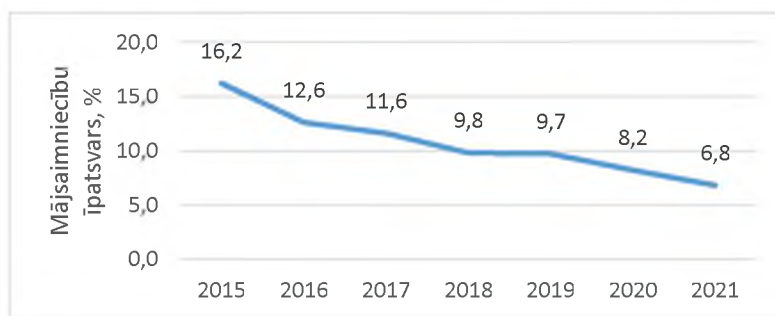
Mājokļa izdevumi Latvijas mājsaimniecībām 2018. – 2020. gadā

	2018	2019	2020
Kopējie ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz 1 mājsaimniecību, euro/mēn.	150	151	156
Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem, %	13,4	12,2	11,8

Avots: CSP dati⁴.

Samazinātā PVN 12% likme mazina enerģētisko nabadzību un vispārējās nabadzības pieauguma risku.

Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties uzturēt mājokli siltu 2015. – 2021. gadā

Avots: CSP dati⁵.

² CSP. Kurināmās koksnes ieguves veids (%). **Pieejams:** <https://data.stat.gov.lv:443/sq/15011>

³ CSP. Kurināmā koksnes patēriņa sadalījums pa veidiem (%). **Pieejams:** <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14117>

⁴ CSP. Ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz vienu mājsaimniecību. **Pieejams:** <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14118>

⁵ CSP. Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties segt atsevišķas izmaksas. **Pieejams:** <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14119>

		CSP, veicot apsekojumus par māsaimniecību galapatēriņu, sniedz informāciju, ka koksnes kurināmā iegādei māsaimniecības gadā tērē aptuveni 120 milj. <i>euro</i> (bez PVN)⁶, taču minētais realizācijas apjoms lielākoties notiek starp fiziskām personām vai personām, kurām nav saistošs <i>Pievienotās vērtības nodokļa likums</i>. Kurināmo koksni patērējošo iekārtu un mājokļu skaits Latvijā, kas 2020. gadā* izmantoja koksnes kurināmo individuālajai apkurei, tūkst. <table><tr><th>Koksnes patērējošā iekārta</th><th>Malka</th><th>Kok-skaidu briķetes</th><th>Koksnes granulas</th><th>Koksnes atlikumi</th></tr><tr><td>Plīts ēdiena gatavošanai</td><td>126,9</td><td>6,5</td><td>1,6</td><td>6,6</td></tr><tr><td>Centrālās apkures katls</td><td>36,8</td><td>12,4</td><td>6,7</td><td>2,7</td></tr><tr><td>Karstā ūdens katls</td><td>11,7</td><td>2,0</td><td>0,6</td><td>0,3</td></tr><tr><td>Kombinētais apkures un karstā ūdens katls</td><td>48,1</td><td>13,4</td><td>17,9</td><td>1,5</td></tr><tr><td>Istabas krāsns</td><td>174,2</td><td>21,5</td><td>0,5</td><td>10,6</td></tr><tr><td>Ekonomiskā krāsns</td><td>19,6</td><td>4,4</td><td>0,5</td><td>2,3</td></tr><tr><td>Koksnes kurināmā iekārtas kopā:</td><td>417,3</td><td>60,2</td><td>27,8</td><td>24,0</td></tr><tr><td>Mājokļu skaits, kas izmanto koksni patērējošās iekārtas**, tūkst</td><td>265,1</td><td>51,3</td><td>25,6</td><td>17,0</td></tr></table> * Dati pieejami par 2020. gadu, jo informācija iegūta no Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) neregulārā apsekojuma. ** Mājokļu skaits, kas izmanto koksnes patērējošās iekārtas ir mazāks par iekārtu skaitu, jo 1 mājoklī ir vairāk kā 1 šāda iekārta. <i>Avots:</i> CSP dati sagatavoti pēc Ekonomikas ministrijas pieprasījuma.	Koksnes patērējošā iekārta	Malka	Kok-skaidu briķetes	Koksnes granulas	Koksnes atlikumi	Plīts ēdiena gatavošanai	126,9	6,5	1,6	6,6	Centrālās apkures katls	36,8	12,4	6,7	2,7	Karstā ūdens katls	11,7	2,0	0,6	0,3	Kombinētais apkures un karstā ūdens katls	48,1	13,4	17,9	1,5	Istabas krāsns	174,2	21,5	0,5	10,6	Ekonomiskā krāsns	19,6	4,4	0,5	2,3	Koksnes kurināmā iekārtas kopā:	417,3	60,2	27,8	24,0	Mājokļu skaits, kas izmanto koksni patērējošās iekārtas**, tūkst	265,1	51,3	25,6	17,0
Koksnes patērējošā iekārta	Malka	Kok-skaidu briķetes	Koksnes granulas	Koksnes atlikumi																																											
Plīts ēdiena gatavošanai	126,9	6,5	1,6	6,6																																											
Centrālās apkures katls	36,8	12,4	6,7	2,7																																											
Karstā ūdens katls	11,7	2,0	0,6	0,3																																											
Kombinētais apkures un karstā ūdens katls	48,1	13,4	17,9	1,5																																											
Istabas krāsns	174,2	21,5	0,5	10,6																																											
Ekonomiskā krāsns	19,6	4,4	0,5	2,3																																											
Koksnes kurināmā iekārtas kopā:	417,3	60,2	27,8	24,0																																											
Mājokļu skaits, kas izmanto koksni patērējošās iekārtas**, tūkst	265,1	51,3	25,6	17,0																																											
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītājs</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>1. Māsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem māsaimniecību izdevumiem saglabājas 2020. gada līmenī, % [CSP bāzes rādītājs 2020. gadā ir 11,8 %]</td><td>11,8</td><td>11,8</td><td>11,8</td></tr><tr><td>2. Māsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzturēt mājokli siltu, nepieaug, % [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 6,8 %]</td><td>6,8</td><td>6,8</td><td>6,8</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	1. Māsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem māsaimniecību izdevumiem saglabājas 2020. gada līmenī, % [CSP bāzes rādītājs 2020. gadā ir 11,8 %]	11,8	11,8	11,8	2. Māsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzturēt mājokli siltu, nepieaug, % [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 6,8 %]	6,8	6,8	6,8																																	
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																																												
1. Māsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem māsaimniecību izdevumiem saglabājas 2020. gada līmenī, % [CSP bāzes rādītājs 2020. gadā ir 11,8 %]	11,8	11,8	11,8																																												
2. Māsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzturēt mājokli siltu, nepieaug, % [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 6,8 %]	6,8	6,8	6,8																																												
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja	PVN atvieglojuma saglabāšana līdz 2030. gada 1. janvārim atstās pozitīvu ietekmi uz tautsaimniecību, mazinās koksnes kurināmā (iedzīvotāju vajadzībām) cenas pieauguma risku, kā arī komunālo pakalpojumu parāda nepieaugšanu. PVN samazinātā likme malkas un koksnes kurināmā piegādēm iedzīvotājiem rada netiešu pozitīvu ietekmi uz makroekonomisko vidi, t.sk. uz inflācijas rādītājiem.																																													

⁶ 2022.gada 2.augustā CSP sniegtie dati "Māsaimniecību galapatēriņa izdevumi 2019.gada cenās pēc 2021.gada likumdošanas.

	nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti. riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.). problēmas u.tml.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))</i> , EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnēs uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība un atzīmē, ka, lai gan esošās samazinātās PVN likmes ES sniedz proporcionāli lielāku labumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, absolūtā (naudas) izteiksmē tās parasti sniedz lielāku labumu mājsaimniecībām ar augstiem ienākumiem ⁷ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	2022. gada 9. augustā Ministru kabinets apstiprināja likumprojektu “<i>Grozījumi Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likumā</i>”, kas paredz šādu atbalstu: 1. malkai, kas iegādāta līdz 2022. gada 31. augustam un kurai nav maksājuma apliecināšanas dokumenta, valsts kompensēs fiksētu atbalstu 60 <i>euro</i> uz vienu mājokli. Ja uz šo pašu mājokli papildus tiks iesniegts malkas atbalsta pieteikums ar maksājumu apliecināšanu dokumentu, atbalsta summa tiks aprēķināta no jau izmaksātā 60 EUR sliekšņa (tiks izmaksāts atbalsts par summu, kas pārsniedz 60 EUR). Pieteikumus atbalsta saņemšanai pašvaldībā būs jāiesniedz no 2022. gada 1. oktobra līdz 30. novembrim; 2. malkai, kas iegādāta no 2022. gada 1. maija līdz 2023. gada 30. aprīlim, noteikts cenu līmenis, no kura sāks sniegt atbalstu – 40 EUR/ber.m³ (aptuveni 35 EUR/MWh). Valsts kompensēs izmaksu pieaugumu 50% apmērā (t.i., ja izmaksas pārsniegs 40 EUR/ber.m³), bet ne vairāk par 15 EUR/ber.m³. Maksimālais atbalsta apjoms, par kuru varēs saņemt atbalstu, vienai mājsaimniecībai būs 35 ber.m³. Atbalsta periods noteikts no 2022. gada 1. maija līdz 2023. gada 30. aprīlim. Pieteikumus atbalsta saņemšanai pašvaldībā būs jāiesniedz no 2022. gada 1. oktobra līdz 2023. gada 30. aprīlim;

⁷ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](#)

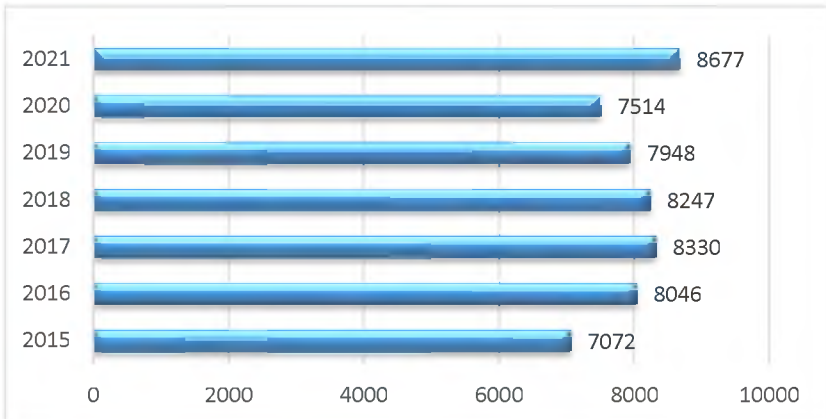
		3. koksnes briketēm un koksnes granulām cenu sliekšnis noteikts 300 EUR par tonnu (aptuveni 65 EUR/MWh). Arī šeit izmaksu pieaugums tiks kompensēts 50% apmērā (t.i., ja izmaksas pārsniedz 300 EUR/tonnā), bet ne vairāk kā 100 EUR/tonnā apmērā. Maksimālais atbalsta apjoms, par kuru varēs saņemt atbalstu, vienai mājsaimniecībai būs 10 tonnas. Atbalsta periods noteikts no 2022. gada 1. maija līdz 2023. gada 30. aprīlim. <i>(Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likuma 7.¹ pants)</i>
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu). pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem
N.p.k.	1.4.9.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42.panta divpadsmitā, trīspadsmitā un četrpadsmitā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro siltumenerģijas piegādei, ja tās faktiskais patērētājs ir iedzīvotājs, kas pērk un patērē siltumenerģiju mājtsaimniecības vajadzībām. Ja fiziskā persona pērk un patērē siltumenerģiju saimnieciskās darbības, arī savas profesionālās darbības, vajadzībām, tā paziņo par siltumenerģijas lietošanas mērķi piegādātājam vai personai, kas nodrošina dzīvojamās mājas pārvaldīšanu. Dzīvokļu pārvaldes, namu pārvaldes, namīpašnieki un citas personas, kuras atbilstoši noslēgtajam līgumam no iedzīvotājiem saņem maksu par siltumenerģijas piegādēm kopā ar PVN un pilnā apmērā to pārskaita reģistrētiem PVN maksātājiem, kas piegādājuši šīs preces vai snieguši šos pakalpojumus, izrakstot nodokļa rēķinus iedzīvotājiem, piemēro PVN samazināto likmi 12% apmērā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir samazināt ar mājokļa uzturēšanu saistītās izmaksas mājtsaimniecībām un atbalstīt iedzīvotāju mājokļu siltumapgādi.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Vēsturiski Latvijā siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem netika piemērots PVN. Iestājoties Eiropas Savienībā (<i>turpmāk – ES</i>), atbilstoši Padomes 1977. gada 17. maija Sestajai direktīvai 77/388/KKE <i>par to, kā saskaņojami dalībvalstu likumi par apgrozījuma nodokļiem kopējā pievienotās vērtības nodokļa sistēmā: vienāds pamats vērtējumam (turpmāk – Sestā direktīva)</i> siltumenerģijas piegāde ir ar PVN apliekams darījums. Tomēr Sestās direktīvas regulējums paredzēja iespēju dalībvalstīm piemērot PVN samazinātu likmi siltumenerģijas piegādēm. Latvija izmantoja šādu iespēju un no 2006. gada 1. jūlija

		siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem tiek piemērota PVN samazināta likme. Sestā direktīva ar 2007. gada 1. janvāri aizstāta ar Eiropas Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvu 2006/112 EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i>, kurā arī ietverts regulējums, paredzot dalībvalstīm iespēju piemērot PVN samazinātu likmi siltumenerģijas piegādēm. Siltumapgāde tāpat kā elektroapgāde atbilstoši <i>Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma</i> 1. panta 14. punktā noteiktajam ir viena no pamatvajadzībām. Siltumapgāde ir svarīga Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes sastāvdaļa, ņemot vērā klimatiskos apstākļus, kas tiek minēts arī <i>Nacionālās drošības likuma</i> anotācijā. Ņemot vērā Latvijas klimatiskos laikapstākļus, telpu apsilde ar mērķi nodrošināt telpas temperatūru 18-20 °C robežās apkures sezonas laikā, ir uzskatāma kā vitāli nepieciešama izdzīvošanai. Savukārt, lai nodrošinātu telpu apsildi ir iespējami divi risinājumi – nodrošināties ar individuālo risinājumu ēkas apsildei vai nepieciešamo siltumenerģiju iegādāties no siltumenerģijas ražotāja. Tā kā nodokļa atvieglojums ir saistāms ar vispārējo pamatvajadzību nodrošināšanu, tad tas ir uzskatāms kā efektīvs.																													
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Apkurināmā platība un mājokļu skaits, kas saņem siltumu no ārējā piegādātāja (tajā skaitā centralizētā siltumapgāde) 2015. un 2020. gadā <table><tr><th rowspan="2">Teritorija</th><th colspan="2">2015</th><th colspan="2">2020</th></tr><tr><th>Mājokļu skaits, tūkst.</th><th>Apkurināmā platība, milj.m²</th><th>Mājokļu skaits, tūkst.</th><th>Apkurināmā platība, milj. m²</th></tr><tr><td>Rīga</td><td>227,5</td><td>11,7</td><td>248,1</td><td>12,7</td></tr><tr><td>Valsts pilsētas, izņemot Rīgu</td><td>116,6</td><td>5,6</td><td>124,4</td><td>6,0</td></tr><tr><td>Pārējās pilsētas</td><td>72,0</td><td>3,7</td><td>71,6</td><td>3,7</td></tr><tr><td>Lauku teritorijas</td><td>45,2</td><td>2,4</td><td>40,5</td><td>2,2</td></tr></table> <i>Avots: Centrālā statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) dati¹ pieejami par 2015. un 2020. gadu.</i> Saskaņā ar CSP datiem 58% mājsaimniecību Latvijā siltumenerģiju piegādā siltumenerģijas ražotājs. Vislielākais mājsaimniecību skaits, kuras pērk siltumenerģiju no siltumenerģijas piegādātāja ir Rīgā – 84 % mājsaimniecību, citās pilsētās mājsaimniecību skaits, kas pērk siltumenerģiju no ārēja piegādātāja svārstās no 56% līdz 71%. 2020. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu par 5% jeb 23,3 tūkstošiem palielinājās to mājsaimniecību skaits Latvijā, kas saņēma siltumenerģiju no ārējiem piegādātājiem, bet Rīgā šādu mājsaimniecību skaits pieaudzis par 9% jeb 20,6 tūkstošiem.	Teritorija	2015		2020		Mājokļu skaits, tūkst.	Apkurināmā platība, milj.m ²	Mājokļu skaits, tūkst.	Apkurināmā platība, milj. m ²	Rīga	227,5	11,7	248,1	12,7	Valsts pilsētas, izņemot Rīgu	116,6	5,6	124,4	6,0	Pārējās pilsētas	72,0	3,7	71,6	3,7	Lauku teritorijas	45,2	2,4	40,5	2,2
Teritorija	2015			2020																											
	Mājokļu skaits, tūkst.	Apkurināmā platība, milj.m ²	Mājokļu skaits, tūkst.	Apkurināmā platība, milj. m ²																											
Rīga	227,5	11,7	248,1	12,7																											
Valsts pilsētas, izņemot Rīgu	116,6	5,6	124,4	6,0																											
Pārējās pilsētas	72,0	3,7	71,6	3,7																											
Lauku teritorijas	45,2	2,4	40,5	2,2																											

¹ Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14115>

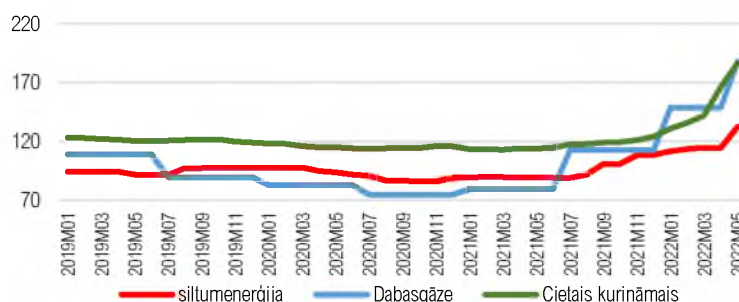
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtīe ieņēmumi atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>16,9</td><td>16,6</td><td>15,4</td><td>19,6</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID 2022.gada oktobra datiem.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	16,9	16,6	15,4	19,6				
	2018	2019	2020	2021												
Fiskālā ietekme, milj. euro	16,9	16,6	15,4	19,6												
7.	Cita būtiska informācija (t.sk.. atvieglojuma ieviešanas iemesls . padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN samazinātā likme 12% siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem stājās spēkā 2006.gada 1.jūlijā. Līdz tam siltumenerģijas piegādēm PVN netika piemērots. Latvijas apstākļos siltumenerģijas ražotājs visbiežāk ir centralizētās siltumapgādes uzņēmums, kurš, izmantojot savulaik izbūvētos un pēc tam renovētos un optimizētos siltumapgādes tīklus un katlu mājas, piegādā patērētājiem siltumenerģiju telpu apsildei un karstajam ūdenim. Latvijā saražotā siltumenerģija 2015. - 2021. gadā, GWh <table><tr><td>2021</td><td>8677</td></tr><tr><td>2020</td><td>7514</td></tr><tr><td>2019</td><td>7948</td></tr><tr><td>2018</td><td>8247</td></tr><tr><td>2017</td><td>8330</td></tr><tr><td>2016</td><td>8046</td></tr><tr><td>2015</td><td>7072</td></tr></table> <i>Avots: CSP dati².</i> Neraugoties uz konkurenci ar individuālajiem ēku apsildes risinājumiem, centralizētajā siltumapgādē saražotās siltumenerģijas daudzums pēdējos septiņos gados ir pieaudzis. Ņemot vērā infrastruktūras uzturēšanas un atjaunošanas izmaksas, kā arī siltumenerģijas ražošanas un personāla izmaksas, centralizētajai siltumapgādei ir sarežģīti konkurēt ar individuālajiem apkures risinājumiem, balstoties tikai uz finanšu ieguvumu, ko tā iegūst atlaižu veidā kurināmā iepirkumos. Vienlaikus <i>Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam</i> otrais galvenais rīcības virziens uzdod nodrošināt enerģijas patēriņa samazinājumu un palielināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu centralizētajā siltumapgādē, nodrošinot centralizētās siltumapgādes pievilcīgumu. Centralizētās siltumapgādes efektivitātes uzlabošanu veicina jaunu patērētāju piesaiste, kas ir realizējama, nodrošinot pastāvīgi zemu siltumenerģijas piegādes tarifu, kā arī nepārtrauktu un drošu siltumapgādi. Vienlaikus šāds risinājums veicinātu dabai draudzīgāku siltumenerģijas ražošanu un klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu.	2021	8677	2020	7514	2019	7948	2018	8247	2017	8330	2016	8046	2015	7072
2021	8677															
2020	7514															
2019	7948															
2018	8247															
2017	8330															
2016	8046															
2015	7072															

² CSP. Siltumenerģijas bilance reģionos.
Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sa/15012>

Lielākā daļa Latvijas centralizētās siltumapgādes sistēmas atbilst Eiropas Savienības noteiktās *efektīvas centralizētās sistēmas* definīcijai, un, lai gan Latvijas iedzīvotāju skaits samazinās, Latvijā joprojām ir potenciāls attīstīt centralizēto siltumapgādi un pieslēgt tai jaunus patērētājus, īpaši teritorijās ar pietiekami blīvu apdzīvotību.

Latvijā 2022. gada maijā, salīdzinot ar 2021. gada maiju, vidējais patēriņa cenu līmenis palielinājās par 16,9% un gada vidējā inflācija bija 7,8%. To daļēji noteica arī ar mājokli saistīto preču un pakalpojumu, proti elektroenerģijas, siltumenerģijas, dabasgāzes un cietā kurināmā sadārdzinājums.

Patēriņa cenu indekss (2015.gads = 100)

Avots: Informatīvais ziņojums "Par atbalsta pasākumiem energoresursu cenu un vispārējās inflācijas pieauguma ietekmes mazināšanai mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām"³

2022. gadā energoresursu cenas turpina strauju kāpumu ģeopolitiskās situācijas kontekstā. Dabasgāzes cena patērētājiem 2022. gada rudens/zimas apkures sezonā var būt 100-110 EUR/MWh robežās, bet biomasas (šķeldas) vidējā gada iepirkuma cena var pieaugt no 10-14 EUR/MWh līdz 25-30 EUR/MWh. Ja pie resursu cenas 10-14 EUR/MWh siltumenerģijas patērētājiem gala cena bija 50-60 EUR/MWh, tad, sadārdzinoties šķeldai, gala cena siltumenerģijas patērētājiem var pieaugt līdz 75 EUR/MWh jeb par 15 euro.

Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties uzturēt mājokli siltu 2015. – 2021. gadā

Avots: CSP dati⁴.

³ Labklājības ministrija. Informatīvais ziņojums "Par atbalsta pasākumiem energoresursu cenu un vispārējās inflācijas pieauguma ietekmes mazināšanai mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām"

Pieejams: [Par atbalsta pasākumiem energoresursu cenu un vispārējās inflācijas pieauguma ietekmes mazināšanai mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām \(mk.gov.lv\)](https://mk.gov.lv/mazaizsargatajam-iedzivotaju-grupam)

⁴ CSP. Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties segt atsevišķas izmaksas (%).

		Vienlaikus 2022. gada vasarā <i>Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai</i> apstiprināšanai tika iesniegti jaunie centralizētās siltumapgādes tarifi, kas iepriekšējās sezonas siltumenerģijas tarifa mediānu 68,00 EUR/WMh pārsniedz 2 - 4,7 reizes, sasniedzot pat 320 EUR/MWh. Samazinātā PVN 12% likme mazina enerģētisko nabadzību un vispārējās nabadzības pieauguma risku. Saglabājot PVN samazināto likmi 12% apmērā siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem, centralizētajai siltumapgādei tiktu turpināta labvēlīgākas vides nodrošināšana, kas vienlaicīgi ļautu pārdzīvot kurināmā cenai sekojošo siltumenerģijas tarifa cenu pieaugumu patērētājiem, nodrošinātu centralizētās siltumapgādes pievilcīgumu, salīdzinot ar individuālajiem apkures risinājumiem, dotu iespēju lielās katlumājās īstenot optimālāko siltumenerģijas ražošanas veidu, nodrošinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu un klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu. Lai novērtētu mainīgo situāciju enerģētikas tirgū, jāvērtē kopējos mājokļu uzturēšanai novirzītos mājsaimniecību ienākumus. Mājokļa izdevumi Latvijas mājsaimniecībām <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Kopējie ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz 1 mājsaimniecību, <i>euro/mēn.</i></td><td>150</td><td>151</td><td>156</td><td>165</td></tr><tr><td>Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem, %</td><td>13,4</td><td>12,2</td><td>11,8</td><td>11,6</td></tr></table> <i>Avots: CSP dati⁵.</i>		2018	2019	2020	2021	Kopējie ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz 1 mājsaimniecību, <i>euro/mēn.</i>	150	151	156	165	Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem, %	13,4	12,2	11,8	11,6
	2018	2019	2020	2021													
Kopējie ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz 1 mājsaimniecību, <i>euro/mēn.</i>	150	151	156	165													
Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem, %	13,4	12,2	11,8	11,6													
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītājs</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>1. Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem saglabājas 2020. gada līmenī, % [CSP bāzes rādītājs 2020. gadā ir 11,8 %]</td><td>11,8</td><td>11,8</td><td>11,8</td></tr><tr><td>2. Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzturēt mājokli siltu, nepieaug, % [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 6,8 %]</td><td>6,8</td><td>6,8</td><td>6,8</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	1. Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem saglabājas 2020. gada līmenī, % [CSP bāzes rādītājs 2020. gadā ir 11,8 %]	11,8	11,8	11,8	2. Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzturēt mājokli siltu, nepieaug, % [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 6,8 %]	6,8	6,8	6,8			
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023														
1. Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars mājoklim no kopējiem mājsaimniecību izdevumiem saglabājas 2020. gada līmenī, % [CSP bāzes rādītājs 2020. gadā ir 11,8 %]	11,8	11,8	11,8														
2. Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzturēt mājokli siltu, nepieaug, % [CSP bāzes rādītājs 2021. gadā ir 6,8 %]	6,8	6,8	6,8														
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu –	PVN atvieglojuma saglabāšana atstās pozitīvu ietekmi uz tautsaimniecību, mazinās siltumenerģijas cenas iedzīvotāju vajadzībām pieauguma risku, kā arī mazinās komunālo pakalpojumu parāda pieaugšanu.															

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14119>

⁵ CSP. Ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz vienu mājsaimniecību.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14118>

	kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti. riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.). problēmas u.tml.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))</i> , EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnēs uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība un atzīmē, ka, lai gan esošās samazinātās PVN likmes ES sniedz proporcionāli lielāku labumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, absolūtā (naudas) izteiksmē tās parasti sniedz lielāku labumu mājsaimniecībām ar augstiem ienākumiem ⁶ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	2022. gadā no 1. janvāra līdz 30. aprīlim <i>Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likumā</i> tika noteikts maksas samazinājums centralizētās siltumapgādes pakalpojuma izmaksām tiem tarifiem, kas pārsniedza 68 EUR/MWh bez PVN. Virs minētā tarifa robežas izmaksas mājsaimniecībām sedza no valsts budžeta. Savukārt 2022. gada 9. augustā Saeima apstiprināja likumprojektu “<i>Grozījumi Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likumā</i>”, kas paredz laika periodā no 2022. gada 1. oktobra līdz 2023. gada 30. aprīlim kompensēt centralizētās siltumenerģijas pakalpojuma izmaksas. Kompensācijas apmērs siltumenerģijas izmaksu pieauguma segšanai noteikts 50% apmērā no cenas starpības, kas pārsniedz 68 EUR/MWh. Atbalsts mājsaimniecību rēķinos tiek piemērots automātiski. Ņemot vērā energoresursu cenu straujo kāpumu, kuram sekoja straujš centralizētās siltumapgādes tarifu pieaugums, Saeima apstiprināja jaunus grozījumus <i>Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likumā</i> un 2022. gada 1. oktobrī stājās spēkā “<i>Grozījumi Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likumā</i>”, kas paredz laika periodā no 2022. gada 1. oktobra līdz 2023. gada 30. aprīlim kompensēt centralizētās siltumenerģijas pakalpojuma izmaksas lielākā apjomā. Centralizētās siltumapgādes tarifu no 68 - 150 EUR/MWh valsts kompensēs 50% apmērā, savukārt no tās daļas,

⁶ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](#)

		kas pārsniedz 150 EUR/MWh, valsts kompensēs 90%. Atbalsts mājāsaimniecībām tiks piešķirts automātiski. <i>(Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likuma 7. pants)</i>
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu). pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa atbrīvojums kultūras pakalpojumiem
N. p. k.	1.4.11.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 52. panta pirmās daļas 17. punkts un otrā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar pievienotās vērtības nodokli (<i>turpmāk – PVN</i>) neapliek šādus kultūras pakalpojumus: a) teātra un cirka izrādes, b) koncertus, c) bērniem paredzētos sarīkojumus, pašdarbības mākslas kolektīvu sarīkojumus un labdarības mērķiem veltītos sarīkojumus, d) valsts atzītu muzeju¹, bibliotēku², izstāžu, zooloģisko dārzu un botānisko dārzu apmeklējumus un šo institūciju rīkotos kultūras un kultūrizglītības pasākumus, e) bibliotēkas krājumā esošās informācijas publiskas pieejamības un izmantošanas nodrošināšanas pakalpojumus. PVN atbrīvojumu piemēro arī personas, kas nav publiskas personas, ja, sniedzot šos pakalpojumus, sistemātiski netiek gūta peļņa. Ja peļņa tiek gūta, atbrīvojumu piemēro gadījumos, kad gūto peļņu novirza vai iegulda šo pakalpojumu sniegšanas pilnveidošanai.

¹ Valsts atzīti muzeji ir akreditēti muzeji, kas veikuši akreditācijas procesu un atbilst Muzeju likuma 9. panta 2. daļā noteiktajām prasībām. PVN netiek piemērots muzeju pakalpojumiem, kas saistīti ar Muzeju likuma 7. panta 2. daļā noteikto muzeja pamatfunkciju izpildi.

Muzeju likums pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/124955-muzeju-likums>

² Valsts atzītas bibliotēkas ir Bibliotēku likumā noteiktā kārtībā reģistrētas bibliotēkas, kas veikušas reģistrācijas procesu atbilstoši likuma 8. panta otrajā un trešajā daļā noteiktajām prasībām. PVN netiek piemērots bibliotēku pakalpojumiem, kas saistīti ar Bibliotēku likuma 3. pantā noteikto bibliotēku pamatfunkciju izpildi.

Bibliotēku likums pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/48567-biblioteku-likums>

Pārējiem bibliotēku un akreditēto muzeju sniegtajiem bibliotēkām un muzejiem nespecifiskajiem pakalpojumiem PVN tiek piemērots.

3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir veicināt Latvijas un pasaules kultūras, vēstures, dabas un zinātnes mantojuma un informācijas finansiālo pieejamību sabiedrībai, sekmējot izglītotas, kritiski domājošas un demokrātiskas sabiedrības stiprināšanu Latvijā.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) Padomes Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i> (<i>turpmāk – Direktīva 2006/112/EK</i>) 132. panta 1. punkta “n” apakšpunkts nosaka, ka dalībvalstis atbrīvo no PVN konkrētus kultūras pakalpojumus un ar tiem cieši saistītas preces, ko sniedz vai piegādā publisko tiesību subjekti vai citas kultūras organizācijas, ko atzinusi attiecīgā dalībvalsts.³ Direktīvas 2006/112/EK 133. pants nosaka, ka, piešķirot atbrīvojumu no PVN struktūrām, kas nav publisko tiesību subjekti, dalībvalsts katrā atsevišķā gadījumā var tām piemērot nosacījumu, ka attiecīgās struktūras nedrīkst pastāvīgi censties gūt peļņu, un jebkuru peļņu, kas tomēr rodas, nedrīkst sadalīt, bet tā jānovirza sniegto pakalpojumu turpināšanai vai uzlabošanai. <i>Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam</i> prioritātē „Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”, definēts, ka: „kultūrai ir vadošā loma cilvēka intelektuālās attīstības un personības izaugsmes ceļā, tā palīdz veidot dažādas prasmes radošās darbības attīstībai, veicina ne tikai personiskās, bet arī reģionālās, nacionālās identitātes un piederības izjūtu.”, bet prioritātes mērķis ir: „Ikvienam pieejams dinamisks kultūras un sporta pakalpojumu klāsts, kas ļauj attīstīt talantus un veidot spēcīgu Latvijas tēlu pasaulē”.⁴ Līdz ar to secināms, ka kultūras procesu pieejamība ir uzskatāma par svarīgu iedzīvotāju valstiskās piederības un nacionālās pašapziņas veidošanā. Savukārt <i>Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2022.-2027. gadam</i> „Kultūrvalsts” 1. rīcības virzienā „Kultūras piedāvājuma pieejamība sabiedrībai” minēts, ka kultūras organizāciju radītas preces vai pakalpojumi ir uzskatāmi par stratēģiski svarīgiem, jo skar ievērojamu sabiedrības daļu, nodrošinot pakalpojumus, kuru kvalitāte un kvantitāte ir nozīmīga valsts un pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, kā arī nacionālas valsts pastāvēšanai.⁵ PVN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai, jo tas veicina kultūras norišu un pakalpojumu finansiālo pieejamību plašam sabiedrības lokam.

³ Eiropas Savienības Padomes Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu.

Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0112&from=LV>

⁴ Nacionālais attīstības plāns; apstiprināts ar 2020. gada 2. jūlija LR Saeimas lēmumu Nr. 418/Lm13. Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”.

Pieejams: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

⁵ Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam “Kultūrvalsts”. Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2022. gada 1. marta rīkojumu Nr. 143 (prot. Nr. 12 26. §). 1. rīcības virziens „Kultūras piedāvājuma pieejamība sabiedrībai”.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/330444-kulturpolitikas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam-kulturvalsts>

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="5">PVN atbrīvojuma piemērošanas gadījumu skaits</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Publisko bibliotēku* aktīvie lietotāji**, milj.</td><td>0,42</td><td>0,42</td><td>0,37</td><td>0,31</td></tr><tr><td>Akreditēto muzeju apmeklējumu skaits**, milj.</td><td>3,76</td><td>3,71</td><td>1,73</td><td>1,27</td></tr><tr><td>SIA "Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza" apmeklētāju skaits, milj.</td><td>0,33</td><td>0,34</td><td>0,29</td><td>0,30</td></tr><tr><td>Kultūras pasākumiem pārdoto biļešu skaits***, milj.</td><td>2,25</td><td>1,55</td><td>1,01</td><td>0,52</td></tr></table> * Nav iekļauti vispārējo un profesionālo izglītības iestāžu bibliotēku apmeklētāji (bibliotēkas ir reģistrētas, apkalpo tikai konkrētās mācību iestādes, bet nesniedz publiskus pakalpojumus) ** Apkopotas tās juridiskās personas un administratīvās vienības, kas ir <u>publiskas bibliotēkas un akreditēti muzeji</u> *** "Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums" LKA, SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, SIA „SKDS” <i>Avots: Centrālās Statistikas pārvaldes dati,^{6,7} SIA "Rīgas nacionālais zooloģiskais dārzs" gada pārskati⁸.</i>	PVN atbrīvojuma piemērošanas gadījumu skaits						2018	2019	2020	2021	Publisko bibliotēku* aktīvie lietotāji**, milj.	0,42	0,42	0,37	0,31	Akreditēto muzeju apmeklējumu skaits**, milj.	3,76	3,71	1,73	1,27	SIA "Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza" apmeklētāju skaits, milj.	0,33	0,34	0,29	0,30	Kultūras pasākumiem pārdoto biļešu skaits***, milj.	2,25	1,55	1,01	0,52					
PVN atbrīvojuma piemērošanas gadījumu skaits																																					
	2018	2019	2020	2021																																	
Publisko bibliotēku* aktīvie lietotāji**, milj.	0,42	0,42	0,37	0,31																																	
Akreditēto muzeju apmeklējumu skaits**, milj.	3,76	3,71	1,73	1,27																																	
SIA "Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza" apmeklētāju skaits, milj.	0,33	0,34	0,29	0,30																																	
Kultūras pasākumiem pārdoto biļešu skaits***, milj.	2,25	1,55	1,01	0,52																																	
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="5">Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj., t.sk.:</td><td>3,42</td><td>3,99</td><td>2,06</td><td>1,37</td></tr><tr><td><i>Kultūras iestāžu darbība (NACE 9004)</i></td><td><i>2,11</i></td><td><i>2,66</i></td><td><i>1,41</i></td><td><i>0,80</i></td></tr><tr><td><i>Bibliotēku un arhīvu darbība (NACE 9101)</i></td><td><i>0,01</i></td><td><i>0,01</i></td><td><i>0,01</i></td><td><i>0,04</i></td></tr><tr><td><i>Muzeju darbība (NACE 9102)</i></td><td><i>0,94</i></td><td><i>0,96</i></td><td><i>0,34</i></td><td><i>0,25</i></td></tr><tr><td><i>Botānisko dārzu, zooloģisko dārzu un dabas rezervātu darbība (NACE 9104)</i></td><td><i>0,36</i></td><td><i>0,36</i></td><td><i>0,30</i></td><td><i>0,28</i></td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati no iesniegtajām PVN deklarācijām uz 2022. gada 29. jūniju.</i>	Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā						2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj., t.sk.:	3,42	3,99	2,06	1,37	<i>Kultūras iestāžu darbība (NACE 9004)</i>	<i>2,11</i>	<i>2,66</i>	<i>1,41</i>	<i>0,80</i>	<i>Bibliotēku un arhīvu darbība (NACE 9101)</i>	<i>0,01</i>	<i>0,01</i>	<i>0,01</i>	<i>0,04</i>	<i>Muzeju darbība (NACE 9102)</i>	<i>0,94</i>	<i>0,96</i>	<i>0,34</i>	<i>0,25</i>	<i>Botānisko dārzu, zooloģisko dārzu un dabas rezervātu darbība (NACE 9104)</i>	<i>0,36</i>	<i>0,36</i>	<i>0,30</i>	<i>0,28</i>
Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā																																					
	2018	2019	2020	2021																																	
Fiskālā ietekme, milj., t.sk.:	3,42	3,99	2,06	1,37																																	
<i>Kultūras iestāžu darbība (NACE 9004)</i>	<i>2,11</i>	<i>2,66</i>	<i>1,41</i>	<i>0,80</i>																																	
<i>Bibliotēku un arhīvu darbība (NACE 9101)</i>	<i>0,01</i>	<i>0,01</i>	<i>0,01</i>	<i>0,04</i>																																	
<i>Muzeju darbība (NACE 9102)</i>	<i>0,94</i>	<i>0,96</i>	<i>0,34</i>	<i>0,25</i>																																	
<i>Botānisko dārzu, zooloģisko dārzu un dabas rezervātu darbība (NACE 9104)</i>	<i>0,36</i>	<i>0,36</i>	<i>0,30</i>	<i>0,28</i>																																	
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN atbrīvojums kultūras pakalpojumiem tika noteikts jau likumā “Par pievienotās vērtības nodokli”, kas stājās spēkā 1995. gada 1. maijā. Tā sākotnējā redakcijā 6. panta pirmā daļas 8.punktā bija noteikts, ka ar PVN neapliek: <i>teātru, kino (izņemot video), cirka izrādes, koncertdarbību, sarīkojumus kultūras iestādēs, muzeju, izstāžu, zooloģisko dārzu un botānisko dārzu apmeklējumus, bērniem domātus un labdarības mērķiem veltītus sarīkojumus, pašdarbības mākslas kolektīvu un sporta sarīkojumus</i>. No 2004. gada 1.maija no neapliekamo kultūras pakalpojumu saraksta izslēgti <i>kino (izņemot video) apmeklējumi</i>, bet saraksts papildināts ar <i>bibliotēku pakalpojumiem</i>. Likumā, kas stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī, salīdzinot ar iepriekšējo regulējumu, ir ieviestas būtiskas izmaiņas, PVN atbrīvojumu attiecinot uz <u>valsts atzītu jeb akreditētu muzeju, reģistrētu bibliotēku, izstāžu, zooloģisko dārzu un botānisko</u>																																			

⁶ Centrālā statistikas pārvalde. Bibliotēkas.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14850>

⁷ Centrālā statistikas pārvalde. Akreditēto muzeju darbības rādītāji.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14849>

⁸ SIA "Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs" gada pārskati.

Pieejams: <https://rigazoo.lv/lv/kaiene/kreisa-izvelne/dokumenti/rnzd-finanses-2021-gads>

dārzu apmeklējumiem (sašaurināts institūciju loks) un šo institūciju rīkotajiem kultūras un kultūrizglītības pasākumiem. Tas nozīmē, ka privāto neakreditēto muzeju pakalpojumiem netiek piemērots atbrīvojums no PVN, lai gan tie kā darbības veidu ir norādījuši muzeju darbību (NACE 9101).

Lielākā daļa publisko bibliotēku un akreditēto muzeju ir valsts un pašvaldību iestādes vai to struktūrvienības. 2021. gadā bija **835** reģistrētas bibliotēkas (1 – Latvijas Nacionālā bibliotēka, 8 – Latvijas Neredzīgo bibliotēka ar filiālbibliotēkām; 22 – speciālās bibliotēkas; 755 – pašvaldību bibliotēkas; 49 – augstākās izglītības mācību iestāžu bibliotēkas) un **111** akreditēti muzeji (95 – valsts un pašvaldību muzeji, 9 – autonomie muzeji un 7 – privātie akreditētie muzeji).

Publisko bibliotēku darbības rādītāji

	2018	2019	2020	2021
Publisko bibliotēku* kā juridisku vienību skaits	865	854	841	835
Izsniegums, <i>milj.</i>	13,93	13,16	17,69	18,88
Apmeklējumu skaits klātienē, <i>milj.</i>	8,08	7,91	4,93	3,76
Apmeklējumu skaits virtuāli, <i>milj.</i>	6,65	6,70	8,60	9,83
Lietotāju skaits, <i>milj.</i>	0,55	0,55	0,48	0,41

* Nav iekļautas vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu bibliotēkas, kas ir reģistrētas, bet nav akreditētas un apkalpo tikai konkrētās mācību iestādes, bet nesniedz publiskus pakalpojumus

Avots: Centrālās Statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) dati⁹.

Akreditēto muzeju darbības rādītāji

	2018	2019	2020	2021
Akreditēto muzeju kā juridisku vienību skaits	108	108	111	111
Apmeklējumu skaits akreditētajos muzejos, uz 1000 iedz.	1 951	1 937	908	671
Apmeklējumu skaits akreditētajos muzejos <i>milj.</i>	3,76	3,71	1,73	1,27

Avots: CSP dati¹⁰.

Ja līdz 2019. gadam muzeju apmeklējums, bibliotēku aktīvo lietotāju un klātienē apmeklējumu skaits bija relatīvi stabils, tad 2020. un 2021. gadā muzeji un bibliotēkas saskārās ar vairākiem faktoriem, kas negatīvi ietekmēja to darbību:

- 1) Covid-19 pandēmijas dēļ noteiktie ierobežojumi publiskai muzeju un bibliotēku darbībai klātienē – 2020. gadā Latvijas muzeji un bibliotēkas bija slēgti apmeklētājiem aptuveni 2 mēnešus, 2021. gadā – jau aptuveni 6 mēnešus;
- 2) laikā, kad muzeji un bibliotēkas bija atvērtas, atkarībā no epidemioloģiskās situācijas, tika noteikti dažādi cita veida ierobežojumi muzeju veidoto izstāžu un ekspozīciju, kultūras un izglītojošo programmu un pasākumu apmeklējumiem, piemēram, nevarēja notikt pasākumi,

⁹ Centrālā statistikas pārvalde. *Bibliotēkas.*

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14851>

¹⁰ Centrālā statistikas pārvalde. *Akreditēto muzeju darbības rādītāji.*

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14852>

		ekskursijas un izglītojošo programmu nodarbības vai arī bija ierobežots to dalībnieku skaits; 3) vienlaikus jau 2021. gadā arī muzeji un bibliotēkas saskārās ar preču un pakalpojumu, energoresursu un transporta izmaksu pieaugumu, kas turpinās arī 2022. gadā. Kultūras pasākumu darbības rādītāji <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Pasākumu rīkotāju skaits</td><td>965</td><td>533</td><td>321</td></tr><tr><td>Notikušo pasākumu skaits</td><td>8 205</td><td>6 438</td><td>3 635</td></tr><tr><td>Pārdoto biļešu skaits, tūkst.</td><td>1 548,94</td><td>1 009,11</td><td>523,59</td></tr><tr><td>Biļešu ieņēmumi, tūkst. euro</td><td>40 590,36</td><td>17 220,30</td><td>9 917,93</td></tr></table> <i>Avots: SIA “Biļešu paradīze”, SIA “Biļešu serviss”, SIA “Bezrūdas.lv”, SIA Āula Events”un SIA “Ekase” biļešu tirdzniecības dati</i>		2019	2020	2021	Pasākumu rīkotāju skaits	965	533	321	Notikušo pasākumu skaits	8 205	6 438	3 635	Pārdoto biļešu skaits, tūkst.	1 548,94	1 009,11	523,59	Biļešu ieņēmumi, tūkst. euro	40 590,36	17 220,30	9 917,93
	2019	2020	2021																			
Pasākumu rīkotāju skaits	965	533	321																			
Notikušo pasākumu skaits	8 205	6 438	3 635																			
Pārdoto biļešu skaits, tūkst.	1 548,94	1 009,11	523,59																			
Biļešu ieņēmumi, tūkst. euro	40 590,36	17 220,30	9 917,93																			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītājs</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>1. Mājsaimniecību izdevumi kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem [CSP bāzes rādītājs 2019. gadā - 8,1%; NAP 2027 mērķa indikators nr. 364 ir 2024.gadam - 8,5%]¹¹</td><td>8,0</td><td>8,2</td><td>8,4</td></tr><tr><td>2. Kultūras mantojuma institūciju - bibliotēku, muzeju, arhīvu – apmeklējumi uz 100 iedzīvotājiem *</td><td>305 (izpilde)</td><td>900 (plāns)</td><td>860 (projekts)</td></tr></table> * Apmeklējumi – klātienē un virtuālo apmeklējumu summa. Izpilde, plāns un projekts – no KM budžeta paskaidrojuma FM. Prognoze dokumentā Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam "Kultūrvalsts" pieejama 2024. un 2027. gadam (RR5 un RR6 summa).¹² Provizoriski 2022. - 2024. gadā paredzama pakāpeniska atkopšanās no Covid-19 pandēmijas dēļ noteikto ierobežojumu sekām, kas izraisīja nozīmīgu klātienē apmeklējumu skaita kritumu muzejos un bibliotēkās. To ietekmēja jau 7.punktā minēto ierobežojumu ilglaicīgā ietekme, kā arī cilvēku pirkspējas samazināšanās energoresursu, pārtikas u.c. ikdienas maksājumu pieauguma kontekstā, kā arī, specifiski muzeju nozarē vērojamā ārvalstu ceļotāju organizēto grupu apmeklējumu skaita samazināšanās kara Ukrainā dēļ.	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	1. Mājsaimniecību izdevumi kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem [CSP bāzes rādītājs 2019. gadā - 8,1%; NAP 2027 mērķa indikators nr. 364 ir 2024.gadam - 8,5%] ¹¹	8,0	8,2	8,4	2. Kultūras mantojuma institūciju - bibliotēku, muzeju, arhīvu – apmeklējumi uz 100 iedzīvotājiem *	305 (izpilde)	900 (plāns)	860 (projekts)								
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																			
1. Mājsaimniecību izdevumi kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem [CSP bāzes rādītājs 2019. gadā - 8,1%; NAP 2027 mērķa indikators nr. 364 ir 2024.gadam - 8,5%] ¹¹	8,0	8,2	8,4																			
2. Kultūras mantojuma institūciju - bibliotēku, muzeju, arhīvu – apmeklējumi uz 100 iedzīvotājiem *	305 (izpilde)	900 (plāns)	860 (projekts)																			
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai	2016. gadā Kultūras ministrija pasūtīja pētījumu SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, kur uzdevums bija modelēt PVN standartlikmes 21% apmērā un samazinātās likmes 12% apmērā piemērošanu kultūras pakalpojumiem, kuriem šobrīd PVN netiek piemērots, kā arī novērtēt, kā šādas izmaiņas varētu ietekmēt valsts budžeta PVN ieņēmumus, iedzīvotāju pieprasījumu pēc šobrīd ar PVN neapliekamajiem kultūras pakalpojumiem un attiecīgos kultūras pakalpojumus sniedzošo institūciju budžetus. Pieņemot, ka kultūras pakalpojumu sniedzēji palielina cenas, bet pieprasījums pēc kultūras pakalpojumiem nesamazinās, aprēķini rāda, ka fiskālā ietekme uz PVN ieņēmumiem būtu 1,13 milj. euro pie 12% PVN likmes un 2,95 milj. euro pie 21% PVN likmes. Reālie valsts budžeta																				

¹¹ Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam (apstiprināts Saeimas 2020. gada 2. jūlija sēdē) prioritātes „Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei” rīcības virziena „Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs” mērķa „Kultūras un fizisko aktivitāšu pieejamība visiem, paaugstinot Latvijas sabiedrības dzīves kvalitāti” indikators.
Pieejams: [Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam \(pkc.gov.lv\)](https://pkc.gov.lv)

¹² Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.- 2027. gadam “Kultūrvalsts”, 5. sadaļa “Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji”
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/330444-kulturpolitikas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam-kulturvalsts>

nav kvantitatīvo rādītāju)	ieņēmumi gan varētu būt ievērojami mazāki, ja ņemam vērā, ka kultūras pakalpojumu cenu pieaugums samazinās pieprasījumu, un ja valstī tiktu pieņemts lēmums kompensēt valsts un pašvaldību dotācijas saņemšo kultūras institūciju zaudējumus. Kultūras nozares pakalpojumu sniegšanā iesaistītie komersanti kā reālāko saskaņā 12% PVN likmes piemērošanu kultūras pasākumu biļetēm, nešķirojot to rīkotājus starp privāto, valsts un pašvaldību vai citu publisko sektoru rīkotājiem, jo saskaņā ar <i>Konkurences padomes</i> 2020. gada 14.februāra ziņojumu tas būtu ievērojams konkurenci kropļojošs faktors. Piemērojot 12% PVN likmi, ietekme uz kultūras pasākumu biļešu cenām sagaidāma vidēji 6% - 8% apmērā, ko privātie komersanti uzskata par samērīgu. Samazinātās likmes ieviešana radītu kultūras uzņēmējiem vēlmi veikt dividenžu izmaksas, tādējādi dodot papildu fiskālu efektu uzņēmuma ienākuma nodokļa iekasēšanā. Vienlaikus jānorāda, ka PVN likmes piemērošana 12% apmērā radītu būtisku izdevumu pieaugumu Kultūras ministrijas valsts kapitālsabiedrībām un valsts iestādēm, veidojot izdevumus līdz 2 milj. euro gadā (prognoze veikta balstoties uz 2019. gada PVN deklarācijas datiem). Atbilstoši PVN likuma 92. pantā noteiktajiem vispārīgajiem priekšnodokļa atskaitīšanas noteikumiem, uzņēmumiem nav tiesību atskaitīt priekšnodokli par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem, kas paredzēti valsts pārvaldes funkciju vai uzdevumu nodrošināšanai. Saskaņā ar PVN likuma 3.panta astoto daļu publiskas personas, kā arī privātpersonas, kuras saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus, neuzskata par PVN maksātājiem attiecībā uz darbībām vai darījumiem, kuros tās iesaistās valsts pārvaldes funkciju vai uzdevumu pildīšanā. Vērtējot 21% PVN likmes piemērošanu kultūras pasākumiem, jāmin negatīvā ietekme uz nozari un to pakalpojumu pieejamību: 1) biļešu cena būtu pārāk liela un tas ievērojami ietekmētu pieprasījumu pēc kultūras pakalpojumiem, tādējādi būtu sagaidāms, ka būtiski kritīsies nozares apgrozījums; 2) ciestu tieši lielbudžeta pasākumi. Svarīgi atzīmēt, ka šādi pasākumi dod ievērojamu pienesumu saistītām nozarēm (viesnīcas, ēdināšana u.c.). 21% likme vidējā termiņā šādu pasākumu norisi Latvijā padarītu nerentablu; 3) Igaunijas un Lietuvas pieredzes rāda, ka, ieviešot pilno PVN likmi, šajās valstīs uz vairākiem gadiem tika pārtraukta lielo pasākumu (vairāku desmitu tūkstošu apmeklētāju ārzemju mākslinieku koncerti) rīkošana. Igaunijas tirgum mūsdienās šajā ziņā palīdz Somijas ģeogrāfiskais attālums, kurš veido ļoti ievērojamu daļu šādu lielo koncertu apmeklējumu (daudzos gadījumos 30% un vairāk), kamēr Lietuvā lielo (stadionu) koncertu tirgus tā arī nav atkopies vispār un tie nenotiek; 4) svarīgi atzīmēt, ka ārvalstu mākslinieku koncertu rīkotāji jau šobrīd maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli no
-----------------------------------	--

		mākslinieka honorāra. Ārvalstu mākslinieku honorāri veido ļoti lielu daļu no kopējām koncertu izmaksām. 21% PVN likme biļetēm kopā ar vienu no augstākajām iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmēm šo saimniecisko darbību padarītu par nodokļu sloga ziņā vienu no augstākajām Eiropas Savienībā. Ja izmaiņas PVN piemērošanā kultūras pakalpojumiem tiek veiktas, būtiski apzināties negatīvo fiskālo ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem un dotācijas saņemtajām kultūras institūcijām piedāvāt alternatīvus kultūras patēriņa atbalsta mehānismus, kas valsts kultūrpolitikas mērķus varētu sasniegt efektīvāk nekā PVN nepiemērošana.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Normas piemērošanā nozīmīgākā problēma ir nošķirt pakalpojumu sniedzējus, kas nav publiskas personas, kuri gūto peļņu novirza vai iegulda šo pakalpojumu sniegšanas pilnveidošanai, no tiem, kas neveic iepriekš minētos ieguldījumus. Atbilstoši likumam PVN atbrīvojumu piemēro arī personas, kas nav publiskas personas, ja, sniedzot šos pakalpojumus, sistemātiski netiek gūta peļņa. Ja peļņa tiek gūta, atbrīvojumu piemēro gadījumos, kad gūto peļņu novirza vai iegulda šo pakalpojumu sniegšanas pilnveidošanai.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Attiecībā uz ES dalībvalstu tiesībām veikt intervences kultūras pakalpojumu tirgū dažādu atbalsta pasākumu veidā (grantu, dotācijas, projektu finansējums, nodokļu atvieglojumi), kultūras pakalpojumi ir izņēmums, kas paredzēts gan <i>Līgumā par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – Līgums)</i>, gan tiek plaši piemērots ES dalībvalstu praksē. <i>Līguma</i> 167. pants paredz, ka: „Savienība veicina dalībvalstu kultūru uzplaukumu, respektējot to nacionālās un reģionālās atšķirības un vienlaikus pievēršot uzmanību kopīgajam kultūras mantojumam. (...) Rīkojoties saskaņā ar citiem Līguma noteikumiem, Savienība ņem vērā kultūras aspektus, jo īpaši, lai respektētu un veicinātu kultūru daudzveidību”¹³. Savukārt <i>Līguma</i> 107. panta 3. punkta “d” apakšpunkts nosaka, ka par saderīgu ar iekšējo tirgu var uzskatīt „atbalstu, kas veicina kultūru un kultūras mantojuma saglabāšanu, ja tāds atbalsts neiespaido tirdzniecības nosacījumus un konkurenci Savienībā tiktāl, ka tas ir pretrunā ar kopīgām interesēm”¹⁴. Papildus 2016. gada 19. jūlijā tika pieņemts <i>Eiropas Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (turpmāk – Paziņojums par valsts atbalsta jēdzienu)</i>¹⁵,

¹³ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētās versijas (2016/C 202/01).

Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/?uri=celex:12016ME/TXT>

¹⁴ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētās versijas (2016/C 202/01).

Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/?uri=celex:12016ME/TXT>

¹⁵ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (2016/C 262/01).

		tostarp skaidrojot valsts atbalsta nosacījumu piemērošanu atsevišķu nozaru ietvaros, piemēram, kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, dabas aizsardzībai. Saskaņā ar <i>Paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu</i> 33. un 34. punktā noteikto, kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas jomā ietilpst ļoti plašs objektu un darbību loks, tostarp muzeji, arhīvi, bibliotēkas, mākslas un kultūras centri vai telpas, teātri, operas nami, koncertzāles, arheoloģiskie objekti, pieminekļi, vēsturiskie objekti un celtnes, tradicionālās paražas un amatniecība, festivāli un izstādes, kā arī kultūras un mākslas izglītības pasākumi. Eiropas Komisija ir norādījusi, ka atsevišķas ar kultūru, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un dabas aizsardzību saistītas darbības var būt organizētas nekomerciāli un tādējādi tās ir tādas, kurām nav saimnieciska rakstura, līdz ar to publiskais finansējums, kas tām piešķirts, var nebūt valsts atbalsts.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Bibliotēku un muzeju nozarēm konkursa kārtībā pieejams: 1. 2020. un 2021. gadā, pamatojoties uz Latvijas Kultūras ministrijas izstrādāto rīcības plānu Covid-19 seku likvidēšanai, bija pieejams valsts budžeta atbalsts publiskajām bibliotēkām jaunu un vērtīgu grāmatu iepirkšanai programmās “Vērtīgo grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām” un “Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām”¹⁶, tādējādi veicinot grāmatu pieejamību un apriti vairāk nekā 1 000 bibliotēkās visā Latvijā. Iepirkumu īstenoja Latvijas Nacionālā bibliotēka. 2022. gadā piešķirts finansējums projekta “Grāmatu iepirkums, grāmatu starta un lasīšanas veicināšanas programma” īstenošanai.¹⁷ No 2023. gada programma vairs netiek turpināta. 2. <i>Valsts kultūrkapitāla fonda</i> atbalsts muzeju regulārajos kultūras mantojuma nozares konkursos muzeju projektiem (liela daļa šajā programmā tiek atvēlēta restaurācijas projektiem) un bibliotēku projektiem. (<i>Valsts kultūrkapitāla fonda likums, 3. pants, trešā daļa</i>); 3. mērķprogrammā “<i>Muzeju nozares attīstībai</i>” (akreditēto muzeju ekspozīciju, izstāžu, izglītojošo programmu u.c. aktivitāšu izveidei un attīstībai). (<i>Valsts kultūrkapitāla fonda likums, 3. pants, trešā daļa</i>)

Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:52016XC0719(05))

¹⁶ Programmām “Vērtīgu grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām” un “Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām”, ko 2020. un 2021. gadā īstenoja Latvijas Nacionālā bibliotēka, finansējums piešķirts, pamatojoties uz Latvijas Kultūras ministrijas izstrādāto rīcības plānu Covid-19 seku likvidēšanai ar Ministru kabineta 2020. gada 18. jūnija rīkojumu Nr. 339 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" 1.2. punkts.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315597>

Ministru kabineta 2021. gada 29. jūnija rīkojuma Nr. 456 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" 1.2. punkts

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/324402>

¹⁷ Programmas “Grāmatu iepirkums, grāmatu starta un lasīšanas veicināšanas programma” īstenošanai finansējums piešķirts saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/328114>.

Likums “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam”.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/328118>

		Kultūras jomā valsts piešķir šādas dotācijas: 1. Bibliotēkas tiek finansētas saskaņā ar Bibliotēku likuma 17. pantā noteikto, kā arī tām ir tiesības saņemt valsts budžetā speciāli paredzētos līdzekļus ar bibliotēku attīstību saistītu projektu un programmu realizēšanai; pamatojoties uz Bibliotēku likuma 16. panta pirmās daļas 5. punktu. 2. Muzejiem ir tiesības saņemt valsts atbalstu kultūrvēsturisku, tēlotājas mākslas un citu nacionāli nozīmīgu projektu un programmu īstenošanai; kā arī Nacionālajā muzeju krājumā esošo priekšmetu un kolekciju uzturēšanai, saglabāšanai un restaurēšanai, pamatojoties uz Muzeju likuma 10. panta pirmās daļas 4.punktu un 13. panta piekto daļu.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa atbrīvojums atlīdzībai par autordarbu
N.p.k.	1.4.12

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 52. panta pirmās daļas 18. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar pievienotās vērtības nodokli (<i>turpmāk – PVN</i>) neapliek autora saņemto atlīdzību par darbu un tā izmantošanu, kā arī izpildītāja un fonogrammu producenta saņemto atlīdzību par blakustiesību objektu un tā izmantošanu.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir sekmēt autoru un izpildītāju radošo darbību un padarīt kultūras vērtības finansiāli pieejamākas iedzīvotājiem.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) Padomes Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i> (<i>turpmāk – Direktīva 2006/112/EK</i>) 384. panta “a” punktā noteikts, ka, kamēr tādus pašus atbrīvojumus no nodokļa piemēro kādā dalībvalstī, kas bija Kopienas dalībvalsts 2004. gada 30. aprīlī, Latvija – piemērojot nosacījumus, kas šajā dalībvalstī bija spēkā tās pievienošanās dienā – var turpināt atbrīvot no nodokļa X pielikuma B daļas 2. punktā paredzētos pakalpojumus, ko sniedz autori, mākslinieki un izpildītāji. Saskaņā ar Eiropas Savienības tiesas 2017. gada 18. janvāra spriedumu lietā C-37/16 <i>Minister Finansów vs SAWP</i> (<i>turpmāk – ES tiesas spriedums</i>) Direktīva 2006/112/EK nav attiecināma uz atlīdzību, ko kolektīvā pārvaldījuma organizācijas iekasē uz likuma pamata kā kompensāciju par autortiesību un blakustiesību īpašniekiem nodarīto kaitējumu (sk. sprieduma 30. – 32. punktu). Konkrētajā lietā iepriekš norādītais secinājums tiek attiecināts uz nesēja atlīdzību. Latvijā pienākumu maksāt nesēja atlīdzību paredz <i>Autortiesību likuma</i> 34. pants. Līdzīgi ir ar diviem citiem <i>Autortiesību likumā</i> paredzētiem atlīdzības

		veidiem: atlīdzību par darbu publisku patapinājumu¹ un atlīdzību par darbu reprogrāfisko reproducēšanu². Papildus jāņem vērā, ka gan atlīdzība par publisko patapinājumu, gan reprogrāfisko reproducēšanu tiek finansēta no valsts budžeta. Pamatojoties uz <i>ES tiesas spriedumu</i>, Direktīva 2006/112/EK nav attiecināma uz <i>Autortiesību likumā</i> noteikto nesēja atlīdzību, atlīdzību par publisko patapinājumu un atlīdzību par reprogrāfisko reproducēšanu. Visas šīs atlīdzības administrē (sadala un izmaksā tiesību īpašniekiem) kolektīvā pārvaldījuma organizācijas.								
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Licenciātu skaits, kuri saņem PVN atbrīvojumu <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Licenciāti</td><td>10 377</td><td>9 429</td><td>10 079</td></tr></table> <i>Avots: Kolektīvo pārvaldījuma organizāciju – biedrības “Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” un biedrības “Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība” dati.</i> Licenciāti ir tie autordarbu un blakustiesību objektu izmantotāji (piemēram, raidorganizācijas, veikali, kafejnīcas, kultūras centri), kuri noslēguši ar kolektīvā pārvaldījuma organizācijām licences līgumu un tādējādi ieguvuši atļauju par samaksu izmantot visus autordarbus un blakustiesību objektus, kuri pieejami attiecīgo organizāciju repertuārā.		2019	2020	2021	Licenciāti	10 377	9 429	10 079
	2019	2020	2021							
Licenciāti	10 377	9 429	10 079							
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņētie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>1,78</td><td>1,95</td><td>1,37</td></tr></table> <i>Avots: Kolektīvā pārvaldījuma organizāciju – biedrības “Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” un biedrības “Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība” dati.</i>		2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	1,78	1,95	1,37
	2019	2020	2021							
Fiskālā ietekme, milj. euro	1,78	1,95	1,37							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, paziņinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Latvijā PVN atbrīvojums autoratlīdzībām par autoru radītajiem darbiem tiek piemērots jau vēsturiski un saglabāts iestājoties ES, piesakot atkāpi no vispārējā PVN piemērošanas režīma. PVN atbrīvojums tiek piemērots atlīdzībai par autordarbiem, kurus dažādi autordarbu un blakustiesību objektu izmantotāji (piemēram, raidorganizācijas, mūzikas straumēšanas platformas, veikali, kafejnīcas, kultūras iestādes u.c.) veic kolektīvā pārvaldījuma organizācijām³ par autordarbu un blakustiesību objektu izmantošanu uz licences līguma pamata. Kolektīvā pārvaldījuma organizācijas pēc tam šos maksājumus (jeb ieņēmumus no tiesību pārvaldības) sadala un izmaksā autoriem, izpildītājiem un fonogrammu producentiem saskaņā ar <i>Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likuma</i> 20. un 21. pantu. Minētie maksājumi pēc savas ekonomiskās būtības ir autora, kā arī izpildītāja un fonogrammu producenta atlīdzība par iepriekš								

¹ *Autortiesību likuma* 19.¹ pants.

² *Autortiesību likuma* 35. pants.

³ Kolektīvā pārvaldījuma organizāciju izveido autori un blakustiesību subjekti (piemēram, mūzikas izpildītāji un fonogrammu producenti) autoru un blakustiesību subjektu mantisko tiesību pārvaldīšanai. Minēto organizāciju darbību regulē *Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likums* un uzrauga Kultūras ministrija.

		radītu autordarbu un blakustiesību objektu (skaņu ierakstu) izmantošanu (proti, pasīvā atlīdzība). Autordarbu izmantotāji, kuri maksā autoratlīdzību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un vienlaikus arī galapatēriņam netiek piemērots PVN, ir kultūras iestādes, kuras sniedz tādus pakalpojumus kā teātra, operas, cirka izrādes, koncertus un citus kultūras pakalpojumus. Tāpat jāņem vērā vēl viena autordarbu izmantotāju kategorija – medicīnas iestādes, kurās daļa pakalpojumu netiek aplikti ar PVN, un sociālās aprūpes iestādes, kur pakalpojumu aplikšana ar PVN varētu radīt cenu pieaugumu.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		1. Izrāžu un koncertu skaits [Bāzes rādītājs 2020. gadā ⁴ 1 985]	1 417	3 053	3 394
		2. Izrāžu un koncertu apmeklējumu skaits [Bāzes rādītājs 2020. gadā ⁵ 517 091]	1 202 528*	842 119	955 303
		3. Licenciātu skaits nesamazinās	10 080	10 080	10 080
		* no tiem 797 850 digitālie apmeklējumi			
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	PVN atvieglojuma pozitīvais efekts ir pieejamākas cenas nodrošināšana autoru radīto darbu saņēmējiem. Tāpat PVN atbrīvojums pozitīvi ietekmē Latvijas kultūras piedāvājuma veidošanos.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			

⁴ Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/16565>

⁵ Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/16566>

11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Autoratlīdzību saņēmējiem ir pieejams papildus valsts atbalsts. Pirms ienākuma aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (<i>turpmāk – IIN</i>) no gada apliekamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti nosacītie izdevumi, kas saistīti ar samaksas par intelektuālo īpašumu gūšanu (zinātnes, literatūras un mākslas darbu autoru un izpildītāju izdevumus), 25 vai 50 procentu apmērā no samaksas par intelektuālo īpašumu (ja samaksu izmaksā kolektīvā pārvaldījuma organizācija vai tā tiek izmaksāta nerezidentam) par noteiktiem autoru darbu un izpildījumu veidiem: 1) 50% apmērā no autoratlīdzības summas: a) par dramatiskiem, muzikāli dramatiskiem darbiem, horeogrāfiskiem darbiem un to izpildījumiem; b) par muzikāliem darbiem ar tekstu vai bez tā, apdarēm, muzikāliem aranžējumiem un to izpildījumiem; c) par audiovizuāliem darbiem, ekranizācijām un to izpildījumiem; d) par zīmējumiem, glezniecības, tēlniecības, grafikas, lietišķās mākslas darbiem, dekorācijām, scenogrāfijas, dizaina, fotogrāfiskiem darbiem un citiem mākslas darbiem; e) par arhitektūras darbu skicēm, metiem, projektiem; 2) 25% apmērā no autoratlīdzības summas: a) par literāriem darbiem (daiļliteratūras (prozas, dzejas, dramaturģijas), zinātniskiem, populārzinātniskiem, mācību un publicistikas darbiem, koncepcijām un runām) un to izpildījumiem, tai skaitā to izmantošanu presē un citos masu informācijas līdzekļos; b) par scenārijiem un audiovizuālu darbu literāriem projektiem; c) par tulkojumiem, anotācijām, referātiem, kopsavilkumiem, dramatizējumiem un darbu krājumiem. (<i>Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10. panta pirmās daļas 4.punkts; MK noteikumu Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" 57. – 61. pants</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu "<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa atbrīvojums iedzīvotājiem sniegtajiem dzīvojamo telpu īres pakalpojumiem
N.p.k.	1.4.13.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk - likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 52. panta pirmās daļas 25. punkta "a" apakšpunkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar pievienotās vērtības nodokli (<i>turpmāk – PVN</i>) neapliek iedzīvotājiem sniegtos dzīvojamo telpu īres pakalpojumus (izņemot viesu izmitināšanas pakalpojumus viesu izmitināšanas mītnēs — viesnīcās, moteļos, viesu mājās, lauku tūrismam izmantojamās mājās, kempingos, tūristu mītnēs).
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir atbalstīt iedzīvotājus, mazinot dzīvojamo telpu īres pakalpojuma izmaksas un mazināt administratīvo slogu izīrētājiem.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> 135.panta 1. punkta "1" apakšpunkts paredz, ka dalībvalstis atbrīvo no PVN nekustamā īpašuma iznomāšanu vai izīrēšanu. Minētais atbrīvojums nav attiecināms uz viesu izmitināšanas pakalpojumiem viesu izmitināšanas mītnēs — viesnīcās, moteļos, viesu mājās, lauku tūrismam izmantojamās mājās, kempingos, tūristu mītnēs. Tāpat Direktīvas 2006/112/EK 135.panta 2.punktā ir noteiktas dalībvalsts tiesības piemērot izņēmumu atbrīvojuma darbības jomai. Ņemot vērā valsts budžeta prioritātes, Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) regulējuma pārņemšanā Latvija ir izvēlējusies noteikt atbrīvojumu <u>tikai attiecībā uz iedzīvotājiem</u> sniegtajiem dzīvojamo telpu īres pakalpojumiem (izņemot viesu izmitināšanas pakalpojumus viesu izmitināšanas mītnēs — viesnīcās, moteļos, viesu mājās, lauku tūrismam izmantojamās mājās, kempingos, tūristu mītnēs), kas vēsturiski Latvijā netika aplikti ar PVN.

		PVN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai, jo, paredzot tiesības iedzīvotājiem sniegtajiem dzīvojamo telpu īres pakalpojumiem nepiemērot PVN, tiek būtiski samazināts administratīvais slogs izīrētājiem, kā arī tiek sniegts ievērojams atbalsts iedzīvotājiem.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā to, ka dzīvojamo telpu var izīrēt jebkura persona, tad nav iespējams noteikt to iedzīvotāju skaitu, kuri saņem PVN atbrīvojumu. Izvērtējot informāciju no iesniegtajām PVN deklarācijām, tiek secināts, ka NACE 6820 <i>Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana</i> ietilpstošo uzņēmumu ar PVN neapliekamo darījumu sastāvā ietilpst ieņēmumi gan no dzīvojamo telpu īres pakalpojumiem, gan no nekustamā īpašuma, kas nav nelietots nekustamais īpašums, atkārtotas pārdošanas. Līdz ar to uzrādītais nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro PVN atbrīvojumu <i>ietver visus minētos neapliekamo darījumu veidus.</i> Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro PVN atbrīvojumu dzīvojamo telpu īrei un pārdošanai* <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 6820 <i>Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana</i></td><td>979</td><td>951</td><td>1 052</td><td>1 080</td></tr></table> <i>*Ar PVN neapliekamo darījumu sastāvā ietilpst ieņēmumi gan no dzīvojamo telpu īres pakalpojumiem, gan no nekustamā īpašuma atkārtotas pārdošanas.</i> Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati no nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 6820 <i>Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana</i>	979	951	1 052	1 080
	2018	2019	2020	2021								
Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 6820 <i>Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana</i>	979	951	1 052	1 080								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā to, ka nav identificējams dzīvojamo telpu īres pakalpojumu apjoms, kuru sniedz PVN maksātāju reģistrā reģistrēti nodokļu maksātāji, tad fiskālo ietekmi nav iespējams noteikt.										
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 135.panta 1.punkta “l” apakšpunktu dalībvalstis atbrīvo no PVN nekustamā īpašuma iznomāšanu vai izīrēšanu. Savukārt 135.panta 2.punktā ir noteikts, ka šis atbrīvojums neattiecas uz: a) izmitināšanu, kā tā definēta dalībvalstu tiesību aktos, viesnīcu nozarē vai līdzīgas funkcijas nozarēs, tostarp vietu izīrēšanu tūristu nometnēs vai zemes gabalos, kas izveidoti par nometnes vietām; b) transportlīdzekļu stāvvietu iznomāšanu/izīrēšanu; c) pastāvīgi uzstādītu iekārtu un mehānismu iznomāšanu/izīrēšanu; d) seifu izīrēšanu. Tomēr Direktīvas 2006/112/EK 135.panta 2.punkta regulējums paredz ES dalībvalstīm izvēles iespēju attiecībā uz atbrīvojuma darbības jomu. Latvijas PVN reglamentējošajos normatīvajos aktos minētā izvēles norma bija ieviesta jau kopš 1995.gada 1.maija likuma										

		„Par pievienotās vērtības nodokli” 6.panta pirmās daļas 14.punktā. Latvijā ar PVN neapliek tikai iedzīvotāju maksājumus par dzīvojamo telpu īri saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem (izņemot viesu izmitināšanas pakalpojumus viesu izmitināšanas mītnēs — viesnīcās, moteļos, viesu mājās, lauku tūrismam izmantojamās mājās, kempingos, tūrisma mītnēs), savukārt visa cita veida nekustamā īpašuma izīrēšana vai iznomāšana ir ar PVN apliekams darījums. Lielākajā daļā ES dalībvalstu attiecībā uz nekustamā īpašuma nomu/īri darbojas <i>Direktīvā 2006/112/EK</i> noteiktais pamatprincips, tas ir, ka visa nekustamā īpašuma noma/īre ir atbrīvota no PVN. Taču daudzas dalībvalstis, kurās visa nekustamā īpašuma noma/īre ir atbrīvota no PVN papildus PVN direktīvas 135.panta 2.punktā noteiktajiem izņēmumiem, ir ieviesušas arī citus izņēmumus. Līdzīga situācija kā Latvijā ir Bulgārijā, Lietuvā, Polijā, Spānijā, kur no PVN ir atbrīvota nekustamā īpašuma īre iedzīvotājiem, bet telpu noma komerciālajiem nolūkiem ir ar PVN apliekams darījums. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (<i>turpmāk – CSP</i>) datiem 2021.gadā apdzīvotu īres mājokļu skaits bija 138,5¹ tūkst., kas sastāda 17% no visiem mājokļiem.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Ņemot vērā, ka nav identificējams personu skaits, kas sniedz dzīvojamo telpu īres pakalpojumus iedzīvotājiem un darījumu vērtība, tad sasnieguma rādītāji netiek noteikti.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Pozitīvais efekts, neapliekot ar PVN iedzīvotāju maksājumus par dzīvojamo telpu īres pakalpojumiem, ir administratīvā sloga mazināšana izīrētājiem un finansiāls atbalsts iedzīvotājiem.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama	Nav identificēti.			

¹ CSP dati par apdzīvotiem tradicionāliem mājokļiem pēc īpašumtiesību veida.
Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14649>

	nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Tiesības neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā
N.p.k.	1.4.14.

	Normatīvais akts	Pievienotās vērtības nodokļa likums (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 59.panta pirmā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Iekšzemes nodokļu maksātājam ir tiesības neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) maksātāju reģistrā, ja tā veikto preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība kalendāra gadā nav pārsniegusi 50 000 <i>euro</i> ¹ .
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Atbrīvojuma ieviešanas mērķis ir dot iespēju nodokļu maksātājiem izvēlēties samazināt administratīvo slogu attiecībā uz PVN piemērošanas noteikumu izpildi, kā arī atbrīvot no PVN maksāšanas tādus iekšzemes nodokļu maksātājus, kuru veikto darījumu kopējā vērtība kalendāra gadā nav pārsniegusi 50 000 <i>euro</i> .
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	PVN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai, jo, paredzot tiesības nodokļu maksātājiem izvēlēties nesniegt PVN deklarāciju, kā arī nemaksāt PVN līdz brīdim, kad tā apgrozījums sasniedz 50 000 <i>euro</i> , tiek būtiski samazināts administratīvais slogs.

¹ Līdz 2023. gada 31. decembrim spēkā esošā redakcija: Iekšzemes nodokļu maksātājam ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, ja tā veikto ar PVN apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā nav pārsniegusi 40 000 *euro*

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="5">Juridisko personu skaits</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Juridisko personu skaits, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni un kuri izmanto tiesības neregistrēties PVN maksātāju reģistrā</td><td>29 508</td><td>28 484</td><td>26 334</td><td>21 265</td></tr><tr><td>Īpatsvars no visiem nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni, %</td><td>61%</td><td>59%</td><td>55%</td><td>51%</td></tr></table> <i>Avots: VID dati no nodokļu maksātāju PVN deklarācijām.</i>	Juridisko personu skaits						2018	2019	2020	2021	Juridisko personu skaits, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni un kuri izmanto tiesības neregistrēties PVN maksātāju reģistrā	29 508	28 484	26 334	21 265	Īpatsvars no visiem nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni, %	61%	59%	55%	51%
Juridisko personu skaits																						
	2018	2019	2020	2021																		
Juridisko personu skaits, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni un kuri izmanto tiesības neregistrēties PVN maksātāju reģistrā	29 508	28 484	26 334	21 265																		
Īpatsvars no visiem nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni, %	61%	59%	55%	51%																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="5">Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>28,5</td><td>21,5</td><td>14,6</td><td>19,4</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz nodokļu maksātāju iesniegtajiem uzņēmumu gada pārskatiem.</i>	Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā						2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	28,5	21,5	14,6	19,4					
Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā																						
	2018	2019	2020	2021																		
Fiskālā ietekme, milj. euro	28,5	21,5	14,6	19,4																		
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Norma, kas nosaka, ka nodokļu maksātājam ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, ja tā veikto ar PVN apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā nav pārsniegusi noteiktu sliekšni, ir spēkā no 1995.gada 1.maija, kad stājās spēkā likums “<i>Par pievienotās vērtības nodokli</i>”. Savukārt no 2025.gada 1.janvāra ir spēkā jauna likuma 59.panta redakcija, atbilstoši kurai PVN reģistrācijas sliekšņa vērtību nosaka kalendāra gada ietvaros. Sākotnēji sliekšņi, līdz kuram nodokļu maksātājam ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, bija noteikti sekojoši: - 1995. – 2010. gads 14 229 euro (10 000 lati); - 2011.- 2013. gads 49 800 euro (35 000 lati); - 2014. – 2017. gads 50 000 euro; - 2018. – 2023. gads 40 000 euro. - 2024. - līdz šim brīdim 50 000 euro PVN reģistrēšanās sliekšnis ir līdzīgs visās Baltijas valstīs – Latvijā 50 000, Lietuvā – 45 000 euro, bet Igaunijā – 40 000 euro. No 2025.gada 1.janvāra ir spēkā 2020.gada 18.februāra Padomes Direktīva (ES) 2020/285² (<i>turpmāk – Direktīva 2020/285</i>), kas reglamentē īpašu režīmu mazajiem uzņēmumiem un PVN reģistrācijas sliekšņa noteikšanas kārtību. Līdz ar to Latvijas iekšzemes nodokļu maksātājiem saglabājas iespēja turpināt piemērot iekšzemē noteikto PVN reģistrācijas sliekšni, un vairs nav nepieciešams Eiropas Komisijai (<i>turpmāk – EK</i>) lūgt jaunu atkāpi. Ieviešot Direktīvas 2020/285 prasības, dalībvalsts PVN atbrīvojumu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem var izmantot																				

² 2020.gada 18.februāra Padomes Direktīva (ES) 2020/285, ar ko Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu groza attiecībā uz īpašo režīmu mazajiem uzņēmumiem un Regulu (ES) Nr. 904/2010 groza attiecībā uz administratīvu sadarbību un informācijas apmaiņu nolūkā uzraudzīt mazajiem uzņēmumiem paredzētā īpašā režīma pareizu piemērošanu.

		arī citu Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) dalībvalstu uzņēmumi, ja to apgrozījums šajā dalībvalstī nepārsniedz noteikto robežvērtību un kopējais apgrozījums ES nepārsniedz 100 000 <i>euro</i> .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		VID PVN maksātāju reģistrā neregistrēto nodokļu maksātāju īpatsvars pret visiem nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni (%)	~ 50	~ 50	~ 50
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Pozitīvais efekts, izmantojot tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā un nemaksāt PVN, nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums nepārsniedz likumā noteikto sliekšni, ir dotā iespēja izvēlēties samazināt administratīvo slogu. PVN atbrīvojums rada pievilcīgu uzņēmējdarbības vidi saimnieciskās darbības uzsākšanai un veicina mazās uzņēmējdarbības attīstību Latvijā.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Kā iespējamais blakusefekts mērķa sasniegšanā būtu norādāms, ka ne visi nodokļu maksātāji var īstenot tiesības izmantot šo atbrīvojumu, jo likums paredz arī vairākus ierobežojumus nodokļu maksātājam izmantot tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā. VID PVN maksātāju reģistrā jāreģistrējas neatkarīgi no apgrozījuma šādos gadījumos, kas noteikti pārņemot Eiropas Padomes 2006.gada 28.novembra Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> prasības: 1. Ja nodokļu maksātājs iegādājas preces no ES dalībvalsts un darījumu kopsumma kalendārajā gadā pārsniedz 10 000 <i>euro</i>; 2. Ja nodokļu maksātājs sniedz pakalpojumu citas ES dalībvalsts nodokļu maksātājam; 3. Ja nodokļu maksātājs saņem pakalpojumu no citas ES dalībvalsts vai trešās teritorijas valsts nodokļu maksātāja (nav reģistrējies kā PVN maksātājs Latvijā vai neveic saimniecisko darbību Latvijā)³.			

³ Norma spēkā līdz 2025.gada 1.jūlijam

11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Direktīva 2020/285, kas reglamentē īpašu režīmu mazajiem uzņēmumiem un PVN reģistrācijas sliekšņa noteikšanas kārtību, stājās spēkā 2025.gada 1.janvārī. Līdz ar minētās Direktīvas spēkā stāšanos iekšzemes nodokļu maksātājiem saglabājas iespēja turpināt piemērot iekšzemē noteikto PVN reģistrācijas sliekšni, kā arī vairs nav nepieciešams EK lūgt jaunu atkāpi.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa 0% likmes piemērošana pakalpojumiem, kas sniegti brīvajā zonā vai muitas noliktavā, vai saistīti ar tranzīta pārvadājumiem
N.p.k.	1.4.15

	Normatīvais akts	Pievienotās vērtības nodokļa likums (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 46.panta pirmās daļas 3. un 4.punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) 0% likmi piemēro pakalpojumiem, ja pakalpojumi: a) tieši saistīti ar tranzīta pārvadājumiem; b) sniegti brīvajā zonā vai muitas noliktavā un ir tieši saistīti ar precēm, kas ievestas Eiropas Savienības teritorijā no trešajām valstīm vai trešajām teritorijām un nav izlaistas brīvam apgrozījumam.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir uzlabot loģistikas nozares un uzņēmējdarbības vides konkurētspēju, kā arī mazināt administratīvo slogu nodokļu maksātājiem un Valsts ieņēmumu dienestam.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums atbilst 2006. gada 28. novembra Padomes Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i> (<i>turpmāk – Direktīva 2006/112/EK</i>) 159.panta, 160.panta 1.punkta “a” apakšpunkta, 161. panta “a” apakšpunkta regulējumam. PVN 0% likmes piemērošana ir nepieciešama, jo tā uzlabo uzņēmumu konkurētspēju.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu,	Nav pieejama precīza informācija par nodokļu maksātāju skaitu, kuri izmanto PVN atvieglojumu. Tas ir plašs nodokļu maksātāju skaits, kas iesaistīts starptautiskajā tirdzniecībā, tranzītā un loģistikā.

	pēdējo trīs gadu periodā				
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka nav pieejama precīza informācija par nodokļu maksātāju skaitu, kuri piemēro atvieglojumu, tad nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme nav nosakāma.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN 0% likme tranzīta pārvadājumiem ir spēkā no 1998. gada 1. janvāra , savukārt pakalpojumiem, kas tiek sniegti brīvvalstīs un muitas noliktavās, no 2004. gada 1. janvāra .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		Ņemot vērā, ka nav pieejama precīza informācija par nodokļu maksātāju skaitu, kas izmanto PVN atvieglojumu, tad sasnieguma rādītāji netiek noteikti.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	PVN atvieglojums uzlabo uzņēmumu konkurētspēju, kā arī vienkāršo PVN administrēšanas procesu, mazina administratīvo slogu nodokļu maksātājiem un Valsts ieņēmumu dienestam. Atvieglojuma piemērošanas rezultātā tiek mazināti izdevumi loģistikas pakalpojumiem, kas pozitīvi ietekmē uzņēmējdarbības vidi.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			

12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa 0% likme pasažieru pārvadājumiem starptautiskajos maršrutos, arī pasažieru pārvadājumiem uz citām dalībvalstīm, ja pasažieris šķērso Latvijas Republikas valsts robežu
N.p.k.	1.4.16.

	Normatīvais akts	Pievienotās vērtības nodokļa likums (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 46.panta trešā un ceturtā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) 0% likmi piemēro: a) pasažieru pārvadājumiem starptautiskajos maršrutos, arī pasažieru pārvadājumiem uz citām Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) dalībvalstīm, ja pasažieris šķērso Latvijas Republikas (<i>turpmāk – LR</i>) robežu; b) bagāžas pārvadājumam, kuru pasažieris ved sev līdzi; c) transportlīdzekļa pārvadājumam, ar kuru viņš ceļo; d) starpniecības pakalpojumiem, ko starpnieks sniedz pārdodot biļetes pasažieru pārvadājumiem starptautiskajos maršrutos.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir vienkāršot PVN administrēšanu un mazināt administratīvo slogu pasažieru pārvadātājiem starptautiskajos maršrutos, arī pasažieru pārvadājumiem uz citām ES dalībvalstīm, ja pasažieris šķērso LR robežu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	PVN 0% likme tiek piemērota saskaņā ar Padomes 2006.gada 28.novembra Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļu sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> 384. panta “b” apakšpunktā noteikto, ka Latvija var turpināt atbrīvot no PVN X pielikuma B daļas 10. punktā paredzētos starptautiskos pasažieru pārvadājumus t.i., pasažieru pārvadājumus un – tiktāl, ciktāl pasažieru pārvadājumi ir atbrīvoti no PVN – preču, ko pasažieri ved sev līdzi, piemēram, bagāžas, mehānisko transportlīdzekļu pārvadājumus, kā arī ar pasažieru pārvadājumiem saistītu pakalpojumu sniegšanu.

		PVN 0% likmes piemērošana ir efektīva, jo mazina administratīvo slogu gan pasažieru pārvadātājiem starptautiskajos maršrutos, gan Valsts ieņēmumu dienestam (<i>turpmāk – VID</i>). Pasažieru pārvadātājiem starptautiskajos maršrutos nav jāaprēķina proporcija attiecībā uz pasažieru pārvadājuma posmu Latvijas Republikā, kas būtu apliekams ar PVN. Tāpat citu valstu pasažieru pārvadātājiem starptautiskajos maršrutos nav jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā.																									
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu maksātāju (uzņēmumu) skaits, kuriem atvieglojuma piemērošanas rezultātā ir samazināts administratīvais slogs <table><tr><th>Pārvadājumu veids</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Starptautiskie sauszemes pasažieru pārvadājumi (dzelzceļa un autotransports)</td><td>43</td><td>45</td><td>37</td><td>32</td></tr><tr><td>Gaisa satiksmes pasažieru pārvadājumi</td><td>6</td><td>5</td><td>5</td><td>6</td></tr><tr><td>Ūdens transporta pasažieru pārvadājumi</td><td>2</td><td>3</td><td>3</td><td>2</td></tr><tr><td>Kopā:</td><td>51</td><td>53</td><td>45</td><td>40</td></tr></table> Avots: VID dati uz 2022.gada jūliju.	Pārvadājumu veids	2018	2019	2020	2021	Starptautiskie sauszemes pasažieru pārvadājumi (dzelzceļa un autotransports)	43	45	37	32	Gaisa satiksmes pasažieru pārvadājumi	6	5	5	6	Ūdens transporta pasažieru pārvadājumi	2	3	3	2	Kopā:	51	53	45	40
Pārvadājumu veids	2018	2019	2020	2021																							
Starptautiskie sauszemes pasažieru pārvadājumi (dzelzceļa un autotransports)	43	45	37	32																							
Gaisa satiksmes pasažieru pārvadājumi	6	5	5	6																							
Ūdens transporta pasažieru pārvadājumi	2	3	3	2																							
Kopā:	51	53	45	40																							
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu atvieglojuma fiskālā ietekme nav nosakāma, jo administratīvā sloga mazināšanas nolūkā pasažieru pārvadājumiem starptautiskajos maršrutos netiek rēķināta proporcija pārvadājuma posmiem Latvijas Republikā un ārpus tās.																									
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Pirms Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā (<i>turpmāk – ES</i>) likuma “<i>Par pievienotās vērtības nodokli</i>” regulējums noteica PVN 0% likmes piemērošanu starptautiskajiem pasažieru pārvadājumiem, arī pasažieru pārvadājumiem uz ES dalībvalstīm, ja pasažieris šķērso LR robežu ar vilcienu, autobusu, lidmašīnu vai kuģi. Ņemot vērā, ka iepriekš minētais regulējums attiecībā uz PVN 0% likmes piemērošanu starptautiskajam pasažieru pārvadājumam bija spēkā pirms Latvijas pievienošanās ES, tika pieteikta atkāpe (atkāpe ir spēkā esoša) un Latvija varēja turpināt piemērot PVN 0% likmi, balstoties uz Direktīvas 2006/112/EK 384.panta regulējumu. Ar 2005.gada 1.janvāri norma tika papildināta, paredzot, ka PVN 0% likmi piemēro arī šo pasažieru bagāžas pārvadājumam, kuru pasažieris ved sev līdzi, un transportlīdzekļa pārvadājumam, ar kuru viņš ceļo. Tāpat ar 2005.gada 1.janvāri PVN 0 % likmi piemēro starpniecības pakalpojumiem, kas sniegti, pārdodot biļetes pasažieru pārvadājumiem starptautiskajos maršrutos ar kuģi vai gaisa kuģi. 2013.gada 1.janvārī, kad stājās spēkā <i>Pievienotās vērtības nodokļa likums</i>, minētā tiesību norma izteikta šobrīd spēkā esošajā redakcijā. Aviācijas nozarei ir būtiska ietekme uz Latvijas valsts iekšzemes kopprodukta (<i>turpmāk - IKP</i>). 2019.gadā aviācijas nozare Latvijā radīja 3,5% no valsts IKP.																									

	Aviācijas nozare pamazām atgūstas no Covid-19 pandēmijas radītās negatīvās ietekmes un salīdzinot ar 2020. gadu ir vērojams pakāpenisks pasažieru skaita pieaugums. VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” (<i>turpmāk - lidosta “Rīga”</i>) 2027. gadā prognozē apkalpot 9 milj. pasažierus, kas ir par 1,2 milj. vairāk nekā 2019. gadā, kad lidostā “Rīga” tika apkalpoti 7,8 milj. pasažieru gadā.¹ Lielākais nacionālais pārvadātājs AS “Air Baltic Corporation” publicētajā “Ilgtspējas un Gada pārskata 2021” ziņojumā neplāno strauju pasažieru skaita pieaugumu, bet gan pakāpenisku atgūšanos no krīzes.² Negatīvu ietekmi uz aviācijas nozari atstāj arī Krievijas uzsāktais karš Ukrainā, kā rezultātā pieņemtās sankcijas ietver ierobežojumus arī aviācijas nozarē, papildus negatīvi ietekmējot aviācijas nozares atkopšanos no smagās krīzes. Jāmin, ka nākotnē aviācijas nozarē ir gaidāmi būtiski izaicinājumi, kas ir saistīti ar Eiropas Zaļā kursa mērķu uzstādīšanu un sasniegšanu, tādējādi radot papildu administratīvo un finanšu slogu visai aviācijas nozarei kopumā. Pirms Covid-19 pandēmijas aktīvi tika izmantoti starptautiskie jūras pasažieru pārvadājumi, kas ir videi draudzīgākais pārvadājumu veids, turklāt šiem pasažieru pārvadājumiem ir komplekss raksturs, jo vienlaicīgi tiek pārvadāti gan pasažieri, gan autotransports. Jūras pasažieru pārvadājumi nodrošina būtiskus transporta savienojumus, tomēr tie tika būtiski ietekmēti Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes laikā. Kopumā pasažieru pārvadājumi pa Baltijas jūru pēdējā desmitgadē ir strauji attīstījušies, tādēļ arī Latvijas ostām būtu izdevīgi saglabāt un attīstīt šo pasažieru pārvadājumu nišu, nodrošinot konkurētspēju ar kaimiņvalstu ostām. Ārvalstu ceļotāju raksturojošie rādītāji <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Tūristu robežšķersojumu skaits*, milj.</td><td>7,8</td><td>8,3</td><td>3,2</td></tr><tr><td>VAS Starptautiskās lidostas “Rīga” apkalpoto pasažieru skaits**, milj.</td><td>7,1</td><td>7,8</td><td>2,0</td></tr><tr><td>Latvijas ostās (Rīgā, Liepājā, Ventspilī) apkalpoto pasažieru skaits***, milj.</td><td>1,1</td><td>1,1</td><td>0,5</td></tr></table> * Centrālās statistikas pārvaldes (<i>turpmāk – CSP</i>) pētījums “Tūrisms Latvijā 2021”³, neietver citu mērķu robežšķersotājus ** Starptautiskās lidostas “Rīga” statistikas atskaite par 2022. gadu.⁴ *** CSP dati. Avots: CSP un Starptautiskās lidostas “Rīga” dati		2018	2019	2020	Tūristu robežšķersojumu skaits*, milj.	7,8	8,3	3,2	VAS Starptautiskās lidostas “Rīga” apkalpoto pasažieru skaits**, milj.	7,1	7,8	2,0	Latvijas ostās (Rīgā, Liepājā, Ventspilī) apkalpoto pasažieru skaits***, milj.	1,1	1,1	0,5
	2018	2019	2020														
Tūristu robežšķersojumu skaits*, milj.	7,8	8,3	3,2														
VAS Starptautiskās lidostas “Rīga” apkalpoto pasažieru skaits**, milj.	7,1	7,8	2,0														
Latvijas ostās (Rīgā, Liepājā, Ventspilī) apkalpoto pasažieru skaits***, milj.	1,1	1,1	0,5														

¹ VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” informācija

Pieejams: <https://www.riga-airport.com/par-lidostu/strategija>

² AS “Air Baltic Corporation” publicētais “Ilgtspējas un Gada pārskata 2021” ziņojums

Pieejams: https://www.airbaltic.com/sustainability/img/Ilgtspejas_Gada_parskats-2021.pdf

³ CSP pētījums “Tūrisms Latvijā 2021”

Pieejams: https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2021-08/Nr_18_Turisms_Latvija_2021_%2821_00%29_LV_EN.pdf

⁴ Starptautiskās lidostas “Rīga” statistikas atskaite par 2022. gadu.

Pieejams: [Statistika - Riga Airport \(riga-airport.com\)](https://statistika-riga-airport.com)

		Pēc Covid-19 pandēmijas pamazām tiek atjaunots iepriekšējais sauszemes starptautisko regulāro pasažieru pārvadājumu apjoms, īpaši maršrutos uz Ukrainu, taču negatīvu ietekmi uz sauszemes starptautiskajiem pārvadājumiem atstāj ģeopolitiskā situācija Ukrainā, Krievijā un Baltkrievijā. Pašlaik daudzi Ukrainas iedzīvotāji vēlas atgriezties Ukrainā un pārvadātāji izskata iespējas atjaunot pirmspandēmijas laikā saskaņotos maršrutus uz Ukrainu (Černivci, Zaporizja, Kijiva u.c.). Pakāpeniski pieaug arī starptautisko regulāro maršrutu apjoms uz Eiropas Savienības valstīm (piemēram uz Lietuvu, Igauniju Vāciju u.c.), bet tas vēl ievērojami atpaliek no pirmspandēmijas līmeņa.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs Ņemot vērā, ka atbrīvojuma mērķis ir mazināt administratīvo slogu, tad netiek uzskaitīts nobraukto kilometru skaits katrā no valstīm, kas veido starptautisko maršrutu, līdz ar to sasnieguma rādītāji netiek noteikti.	2021	2022	2023
			X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļu atvieglojuma pozitīvais efekts ir vienkāršots PVN administrēšanas process, kā arī samazināts administratīvais slogs nodokļu maksātājiem un Valsts ieņēmumu dienestam. Nodokļa atvieglojums mazina izdevumus galapatērētājiem, padarot pieejamākas cenas pakalpojuma saņēmējiem.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdaļē ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			

12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa 0% likmes piemērošana preču piegādēm licencētai kapitālsabiedrībai, zonas kapitālsabiedrībai, zonas pārvaldei vai brīvostas pārvaldei.
N.p.k.	1.4.17

	Normatīvais akts	Likums <i>“Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās” (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 3.panta otrā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) 0% likmi piemēro: 1) reģistrētu PVN maksātāju preču piegādēm licencētai kapitālsabiedrībai, zonas kapitālsabiedrībai, zonas pārvaldei vai brīvostas pārvaldei brīvostas vai speciālās ekonomiskās zonas teritorijā ietilpstošajā brīvajā zonā (<i>turpmāk – SEZ</i>) to tālākai eksportēšanai (<i>turpmāk – brīvostu un SEZ eksporta regulējums</i>); 2) tādām preču piegādēm licencētai kapitālsabiedrībai, zonas kapitālsabiedrībai, zonas pārvaldei vai brīvostas pārvaldei, kuras atbilst likuma 1.panta otrās daļas 12.punktā noteiktajām prasībām (<i>turpmāk – ilgtermiņa ieguldījumu piegādes</i>). Likuma 1.panta otrās daļas 12.punkts paredz, ka zonas kapitālsabiedrības vai licencētas kapitālsabiedrības veiktajiem ieguldījumiem jāatbilst šādiem nosacījumiem: a) tie paredzēti zonas pārvaldes un zonas kapitālsabiedrības vai brīvostas pārvaldes un licencētas kapitālsabiedrības noslēgtajā līgumā par ieguldījumu veikšanu, b) tie kvalificējami kā sākotnējie ieguldījumi, tas ir, ieguldījumi jaunas kapitālsabiedrības izveidē, esošas kapitālsabiedrības ražošanas vai pakalpojumu jaudas pieaugumā, esošas kapitālsabiedrības produkcijas daudzveidošanā ar produktiem, kuri kapitālsabiedrībā iepriekš nav ražoti, vai esošas kapitālsabiedrības ražošanas procesu būtiskā maiņā,

		c) iegādātie aktīvi ir jauni, izņemot gadījumu, kad tos iegādājas kapitālsabiedrība, kura atbilst 2014. gada 17. jūnija Komisijas regulas (ES) Nr. 651/2014 <i>ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (turpmāk - Komisijas regula Nr. 651/2014)</i> I pielikumā noteiktajam mazas vai vidējas kapitālsabiedrības statusam, d) nemateriālie aktīvi atbilst Komisijas regulas Nr. 651/2014 14.panta 8.punktā noteiktajām prasībām, e) veiktie ieguldījumi pēc to pabeigšanas paliek zonā vai brīvostā vismaz piecus gadus vai trīs gadus, ja ieguldījumus veic kapitālsabiedrība, kura atbilst Komisijas regulas Nr. 651/2014 I pielikumā noteiktajam mazas vai vidējas kapitālsabiedrības statusam, f) aktīvi, kas saistīti ar modernizācijas procesu, atbilst Komisijas regulas Nr. 651/2014 14.panta 7.punktā noteiktajām prasībām.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	PVN atvieglojuma mērķis <i>brīvostu un SEZ eksporta regulējumam</i> ir veicināt Latvijas līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā, mazinot administratīvo slogu reģistrētiem PVN maksātājiem. PVN atvieglojuma <u>mērķis ilgtermiņa ieguldījumu piegādēm tā ieviešanas brīdī</u> bija mazināt reģistrēto PVN maksātāju apgrozāmo līdzekļu iesaldēšanu, kas pozitīvi ietekmēja šajās teritorijās strādājošo uzņēmumu infrastruktūras attīstību. <u>FM atzīmē, ka noteikumi pārmaksātā PVN atmaksāšanai no valsts budžeta ir pārskatīti un precizēti, tādējādi regulējums attiecībā uz ilgtermiņa ieguldījumu piegādēm ir atceļams.</u>
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Brīvostu teritorijas tika veidotas ar kopīgu mērķi – veicināt Latvijas līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā, investīciju piesaisti (slēdzot ar potenciālajiem investoriem līgumus par ieguldījumu veikšanu brīvostas teritorijā), ražošanas un pakalpojumu attīstību. SEZ dibināšanas mērķis tika noteikts veicināt tirdzniecību, rūpniecību, satiksmi (arī gaisa satiksmi un kuģniecību Liepājas SEZ), preču eksportu un importu caur Latviju, kā arī veicināt visa reģiona attīstību, piesaistot ieguldījumus ražošanas un infrastruktūras attīstīšanai un jaunu darba vietu radīšanai, kas nodrošina bezdarba līmeņa mazināšanu. PVN 0% likmes piemērošana <i>brīvostu un SEZ eksporta regulējuma</i> darījumos veicina starptautisko tirdzniecību minētajās teritorijās. Savukārt PVN 0% likmes piemērošana <i>ilgtermiņa ieguldījumu piegādēm</i> mazina reģistrēto PVN maksātāju apgrozāmo līdzekļu iesaldēšanu.

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	2021.gadā Latvijā kopumā bija 151 brīvostu un speciālo ekonomisko zonu kapitālsabiedrība, kurai ir tiesības saņemt PVN atvieglojumus. Kapitālsabiedrību skaits, kurām ir tiesības saņemt PVN atvieglojumus <table><tr><th></th><th>2021</th></tr><tr><td>Rīgas brīvostā</td><td>29</td></tr><tr><td>Ventspils brīvostā</td><td>32</td></tr><tr><td>Liepājas SEZ</td><td>42</td></tr><tr><td>Latgales SEZ</td><td>28</td></tr><tr><td>Rēzeknes SEZ</td><td>20</td></tr><tr><td>Kapitālsabiedrības kopā:</td><td>151</td></tr></table> <i>Avots: Satiksmes ministrijas dati.</i>		2021	Rīgas brīvostā	29	Ventspils brīvostā	32	Liepājas SEZ	42	Latgales SEZ	28	Rēzeknes SEZ	20	Kapitālsabiedrības kopā:	151
	2021															
Rīgas brīvostā	29															
Ventspils brīvostā	32															
Liepājas SEZ	42															
Latgales SEZ	28															
Rēzeknes SEZ	20															
Kapitālsabiedrības kopā:	151															
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Piemērojot PVN 0% likmi <i>brīvostu un SEZ eksporta regulējuma</i> darījumos, kas saistīti ar starptautisko tirdzniecību, fiskālā ietekme neveidojas, jo SEZ reģistrētie uzņēmumi nepiemēro PVN 0% likmi galapatēriņam iekšzemē. Fiskālo ietekmi <i>ilgtermiņa ieguldījumu piegādēm</i> nav iespējams aprēķināt, jo nav iespējams iegūt datus par komercsabiedrību ilgtermiņa ieguldījumu apjomiem.														
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Eiropas Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> 156.panta 1.punkta “b” apakšpunkta regulējums paredz, ka dalībvalstis var atbrīvot no PVN to preču piegādi, kuras paredzēts novietot brīvā zonā vai brīvā noliktavā. Šis regulējums ir izvēles norma, un tā ir pārņemta likuma 3.panta otrās daļas 1.punktā, ar kuru ir noteikts, ka PVN 0% likmi piemēro reģistrētu PVN maksātāju preču piegādēm licencētai kapitālsabiedrībai, zonas kapitālsabiedrībai, zonas pārvaldei vai brīvostas pārvaldei brīvostas vai speciālās ekonomiskās zonas teritorijā ietilpstošajā brīvajā zonā <u>to tālākai eksportēšanai</u>. Likuma 3.panta otrās daļas 2.punktā <i>ilgtermiņa ieguldījumu piegādēm</i> ir noteikta PVN 0% likmes piemērošana licencētas kapitālsabiedrības, zonas kapitālsabiedrības, zonas pārvaldes vai brīvostas pārvaldes veiktajiem ieguldījumiem, proti, ir noteikta specifiska situācija, kas nav paredzēta PVN direktīvas 156.panta 1.punkta “b” apakšpunktā, tādējādi minēto PVN piemērošanu Direktīva 2006/112/EK neparedz. Latvijā šobrīd darbojas trīs SEZ un divas brīvostas: Rēzeknes SEZ, Liepājas SEZ, Latgales SEZ, Rīgas brīvosta un Ventspils brīvosta. SEZ un brīvostas veicina investīcijas ražošanā un dažādās pakalpojumu jomās. Daudzi uzņēmēji izvēlās izmantot šīs teritorijas, tādēļ, ka tās atrodas transportam nozīmīgos punktos un nodrošina piekļuvi Latvijas ostām, lidostām, dzelzceļa un ceļu infrastruktūrai, kur ir labvēlīgi nosacījumi investoriem. Brīvostu un SEZ infrastruktūras un kvalificēta darbaspēka pieejamību ir novērtējušas tādas nozares kā mašīnbūve, ķīmiskā rūpniecība, kokapstrāde, metālapstrāde, elektronika, IT un citu perspektīvāko nozaru partneri, kas par														

		saviem investīciju galamērķiem ir izvēlējušies kādu no SEZ vai brīvostu teritorijām. Rīgas brīvostas un Ventspils brīvostas teritorijas izveidotas 1996. gadā. Liepājas SEZ un Rēzeknes SEZ tika dibinātas 1997. gadā. Latgales SEZ tika dibināta 2016. gadā. Jau vēsturiski šādās teritorijās ir piemēroti dažādu nodokļu atvieglojumi, t.sk. PVN atvieglojumi, kas stimulē to darbību un piesaista potenciālos uzņēmējus, kā arī sekmē starptautisko tirdzniecību, tādēļ 2001. gada 27. jūlijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu, kas stājās spēkā 2002. gada 1.janvārī, lai unificētu nodokļu piemērošanu Latvijas brīvostās un SEZ. Ieguldījumu kopējā summa no noslēgtajiem līgumiem, milj. euro* <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Rīgas brīvosta</td><td>4,8</td><td>3,2</td><td>28,9</td></tr><tr><td>Ventspils brīvosta</td><td>-</td><td>22,0</td><td>-</td></tr><tr><td>Liepājas SEZ</td><td>17,6</td><td>16,6</td><td>19,7</td></tr><tr><td>Rēzeknes SEZ</td><td>50,9</td><td>1,6</td><td>1,6</td></tr><tr><td>Latgales SEZ</td><td>3,0</td><td>7,2</td><td>16,5</td></tr><tr><td>Kopā:</td><td>76,3</td><td>50,6</td><td>66,7</td></tr></table> Realizēto investīciju projektu skaits* <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Rīgas brīvosta</td><td>7</td><td>7</td><td>9</td></tr><tr><td>Ventspils brīvosta</td><td>12</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Liepājas SEZ</td><td>20</td><td>29</td><td>15</td></tr><tr><td>Rēzeknes SEZ</td><td>14</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Latgales SEZ</td><td>6</td><td>8</td><td>4</td></tr><tr><td>Kopā:</td><td>59</td><td>44</td><td>28</td></tr></table> <i>* Satiksmes ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sniegti dati pēc brīvostu un SEZ sniegtās informācijas 2022. gada martā.</i>		2018	2019	2020	Rīgas brīvosta	4,8	3,2	28,9	Ventspils brīvosta	-	22,0	-	Liepājas SEZ	17,6	16,6	19,7	Rēzeknes SEZ	50,9	1,6	1,6	Latgales SEZ	3,0	7,2	16,5	Kopā:	76,3	50,6	66,7		2018	2019	2020	Rīgas brīvosta	7	7	9	Ventspils brīvosta	12	-	-	Liepājas SEZ	20	29	15	Rēzeknes SEZ	14	-	-	Latgales SEZ	6	8	4	Kopā:	59	44	28
	2018	2019	2020																																																							
Rīgas brīvosta	4,8	3,2	28,9																																																							
Ventspils brīvosta	-	22,0	-																																																							
Liepājas SEZ	17,6	16,6	19,7																																																							
Rēzeknes SEZ	50,9	1,6	1,6																																																							
Latgales SEZ	3,0	7,2	16,5																																																							
Kopā:	76,3	50,6	66,7																																																							
	2018	2019	2020																																																							
Rīgas brīvosta	7	7	9																																																							
Ventspils brīvosta	12	-	-																																																							
Liepājas SEZ	20	29	15																																																							
Rēzeknes SEZ	14	-	-																																																							
Latgales SEZ	6	8	4																																																							
Kopā:	59	44	28																																																							
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītājs</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Nemot vērā, ka nav pieejama precīza informācija par komercsabiedrību ieguldījumu apjomiem, tad sasnieguma rādītāji netiek noteikti.</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	Nemot vērā, ka nav pieejama precīza informācija par komercsabiedrību ieguldījumu apjomiem, tad sasnieguma rādītāji netiek noteikti.	X	X	X																																																
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																																																							
Nemot vērā, ka nav pieejama precīza informācija par komercsabiedrību ieguldījumu apjomiem, tad sasnieguma rādītāji netiek noteikti.	X	X	X																																																							
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	PVN atvieglojums <i>brīvostu un SEZ eksporta regulējuma</i> darījumos ir saistīts ar pakalpojumu sniegšanas un eksporta lomas pieaugumu, vienlaikus tam arī ir politiski un sociālekonomiski cēloņi. Īpašs akcents tiek likts uz preču importu un eksportu caur Latviju, tādēļ PVN atvieglojumu ir vērtīgāk saglabāt teritorijās, kas ir stratēģisks svarīgu transporta maģistrāļu, dzelzceļa līniju krustpunkts un izeja uz jūru, kur ir vienlīdz labi pieejami visi valsts tautsaimniecībai svarīgākie virzieni. Tāpat būtisks ir infrastruktūras nodrošinājums, ko visas Latvijas teritorijas veiksmīga importa un eksporta plūsmai nevar piedāvāt, it sevišķi loģistikas un to izmaksu ziņā.																																																								

10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Attiecībā uz <i>ilgtermiņa ieguldījumu piegādēm</i> pastāv risks, ka Eiropas Komisija varētu uzsākt pārkāpuma procedūru par likuma 3. panta otrās daļas 2. punkta regulējuma piemērošanu.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Likumā noteikti tiešo nodokļu atvieglojumi, skatīt veidlapu Nr. 1.2.5. "Tiešo nodokļu atvieglojumu piemērošana brīvostās vai speciālajās ekonomiskajās zonās". Atbilstoši 2021. gada 8. aprīļa sēdes protokola Nr. 32. 37. § 5. punktā "<i>Informatīvais ziņojums "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu"</i>" iekļautā plāna 2.kategorijai "<i>Nodokļu atvieglojumi, kuriem mērķis un sasniedzamie rādītāji nav definējami</i>" SEZ un brīvostu komercsabiedrībām pieejami vēl šādi nevērtējamie atvieglojumi: 1) ar plāna Nr. 2.5.1. Iezīmētai (marķētai) petrolejai, dīzeļdegvielai (gāzeļļai), degvielleļļai (kuras kolorimetriskais indekss ir mazāks par 2,0 un kinemātiskā viskozitāte 50°C ir mazāka par 25 mm²/s), tās aizstājējproduktiem un komponentiem akcīzes nodokli aprēķina pēc likmes 60 <i>euro</i> par 1000 litriem (biodīzeļdegvielai, kas pilnībā iegūta no biomasas 21 <i>euro</i> par 1000 litriem), ja attiecīgie naftas produkti, kurus licencēta kapitālsabiedrība, zonas kapitālsabiedrība, zonas pārvalde vai brīvostas pārvalde brīvās zonas teritorijā izmanto: a) stacionārās iekārtās; b) celtnos un citos tamlīdzīgos objektos; c) iekārtās, kuras tiek izmantotas celtniecības darbos tikai brīvās zonas teritorijā; d) tehnikā, kas pēc savas konstrukcijas nav paredzēta satiksmei pa koplietošanas ceļiem (likuma "<i>Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās</i>" 3.panta devītā daļa); 2) ar plāna Nr. 2.5.20. No nodokļa ir atbrīvoti naftas produkti, kurus licencēta kapitālsabiedrība, zonas kapitālsabiedrība, zonas pārvalde vai brīvostas pārvalde izmanto kuģos un citos peldlīdzekļos, kuri netiek izmantoti atpūtas un izklaides vajadzībām un citiem noteiktiem mērķiem, un elektroenerģijas ražošanai vai kombinētās iekārtās, kas ražo elektroenerģiju un siltumenerģiju

		<i>(likuma "Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās" 3.panta astotā daļa).</i>
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>"Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu"</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Īpašais pievienotās vērtības nodokļa piemērošanas režīms lauksaimniekiem
N.p.k.	1.4.18.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 135. pants.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Lauksaimnieks¹, kas nav reģistrēts Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) maksātāju reģistrā, paša ražotu neapstrādātu lauksaimniecības produkciju nododot lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājam², saņem no tā PVN kompensāciju 14% apmērā no piegādātās lauksaimniecības produkcijas vērtības. Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājs savā PVN deklarācijā par taksācijas periodu samazina valsts budžetā maksājamo PVN summu par lauksaimniekam izmaksātās kompensācijas summu. Kompensācija ir par PVN, ko lauksaimnieks samaksājis, iegādājoties preces un saņemot pakalpojumus, lai nodrošinātu lauksaimniecības produkcijas ražošanu. Kompensāciju var saņem arī atbilstīga lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība, ja tā: 1) nav reģistrēts PVN maksātājs; 2) saņemto kompensāciju pilnā apmērā izmaksā lauksaimniekam. Kompensāciju izmaksā arī šādi reģistrēti PVN maksātāji (ja tie ievēro likumā minētos nosacījumus):

¹ Likuma 135.panta izpratnē lauksaimnieks ir fiziskā vai juridiskā persona, kura nodarbojas ar lauksaimniecības kultūru, lopkopības un zivsaimniecības produkcijas (turpmāk — lauksaimniecības produkcija) ražošanu, kura nav reģistrēts PVN maksātājs un uz kuru attiecas PVN īpašais piemērošanas režīms lauksaimniekiem.

² Likuma 135.panta izpratnē lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājs ir reģistrēts PVN maksātājs, kurš veic vai nodrošina lauksaimniecības produkcijas pirmapstrādi vai pārstrādā iepirkto neapstrādātu lauksaimniecības produkciju.

		1) atbilstīgas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības; 2) Lauku atbalsta dienests, kas iepērk no lauksaimnieka paša ražotu neapstrādātu lauksaimniecības produkciju intervences uzkrājumu veidošanai. Lai lauksaimnieks varētu saņemt kompensāciju, tas iesniedz konkrētajam lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājam apliecinājumu, ka lauksaimnieks nav reģistrēts PVN maksātājs un ka tam ir tiesības saņemt kompensāciju saskaņā ar likuma 135.pantu. Īpašais PVN režīms nav piemērojams, ja: 1) lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājam nodod iepirktus vai pārstrādātus produktus vai savāktus savvaļā augošus augu valsts produktus, vai sēnes, vai nozvejotus vai nomedītus dzīvnieku valsts produktus, kuri nav iegūti lauksaimniecības produkcijas ražošanas rezultātā; 2) lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājs neveic vai nenodrošina no lauksaimnieka iepirktās produkcijas pārstrādi, bet izmanto to tirdzniecībai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Īpašā PVN režīma ieviešanas mērķis ir daļēji kompensēt lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas nav reģistrēti kā PVN maksātāji, PVN, ko tie saimnieciskās darbības ietvaros ir samaksājuši par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem, un mazināt administratīvo slogu gan lauksaimniekiem, gan VID.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Īpašais PVN piemērošanas režīms paredzēts lauksaimniekiem kā alternatīva iespēja saņemt PVN daļēju atmaksu par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai, neregistrējoties VID PVN maksātāju reģistrā. Neskatoties uz to, ka lauksaimniekam ir tiesības izmantot minēto režīmu, tam pastāv arī izvēles iespēja reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā un veikt valsts budžetā PVN iemaksu, kā arī saņemt no valsts budžeta PVN atmaksu vispārējā kārtībā. Lauksaimniekam, kura ar PVN apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 50 000 <i>euro</i>, ir pienākums reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā saskaņā ar likumā noteikto. Īpašais PVN piemērošanas režīms lauksaimniekam atbilst Padomes 2006. gada 18. novembra Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva)</i> XII sadaļas “Īpaši režīmi” 2.nodaļai “Kopējais vienotas likmes režīms lauksaimniekiem”. Īpašais PVN piemērošanas režīms, kad lauksaimniekam, neregistrējoties kā PVN maksātājam, ir tiesības saņemt PVN kompensāciju 14% apmērā par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem, lai nodrošinātu lauksaimniecības produkcijas ražošanu, atbilst tā ieviešanas mērķim un mazina administratīvo slogu gan lauksaimniekiem, gan VID.

		PVN ir neitrāls attiecībā pret uzņēmējiem, kas ir reģistrēti PVN maksātāji, jo PVN ir patēriņa nodoklis, ko faktiski maksā gala patērētājs iegādājoties preces un saņemot pakalpojumus, savukārt uzņēmēji ir tie, kas, piegādājot preces un sniedzot pakalpojumus, iekasē PVN summu no gala patērētājiem un to iemaksā valsts budžetā. Turklāt pirms iekasētā PVN iemaksāšanas valsts budžetā, uzņēmējiem ir tiesības atskaitīt samaksāto PVN par iegādātajām precēm un pakalpojumiem – tas nodrošina PVN sistēmas neitralitāti. Ja valsts budžetā maksājamā aprēķinātā PVN summa ir mazāka nekā priekšnodoklī atskaitāmā summa, uzņēmējiem rodas PVN pārākums, kuru ir tiesības saņemt atpakaļ no valsts budžeta. Savukārt lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas nav reģistrēti PVN maksātāji, iegādājoties preces un saņemot pakalpojumus, kas nepieciešami lauksaimniecības produkcijas ražošanas procesa nodrošināšanai, jāmaksā PVN, kuru tie nevar atskaitīt kā priekšnodokli. Līdz ar to PVN atvieglojums atbilst tā ieviešanas būtībai un ir efektīvs.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Saskaņā ar VID informāciju³, lauksaimniecības nozarē (NACE 2.red.01 <i>Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības</i>) 2022. gada 1. janvārī bija reģistrēti 33 967 nodokļu maksātāji, no kuriem 12 365 bija fiziskās personas un 21 602 juridiskās personas. Zemkopības ministrijas rīcībā nav ziņu par to, cik no nodokļu maksātājiem lauksaimniecības nozarē ir reģistrēti kā PVN maksātāji, tomēr tie varētu būt salīdzinoši mazākā daļa no visiem lauksaimniecības nozares nodokļu maksātājiem. Tas izskaidrojams ar to, ka lauksaimniecības nozares nodokļu maksātāji pārsvarā grāmatvedību kārtā vienkāršā ieraksta sistēmā un attiecīgi maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli no saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma. Tomēr lauksaimniecības nozarei tipiski ir tas, ka izdevumu apmērs ir salīdzinoši liels, vērtējot to pret ieņēmumu apmēru. Tādēļ arī lauksaimniecības ražošanas procesā lielu daļu veido izdevumi, kas ir preces un pakalpojumi, kuriem piemēro PVN. Ņemot vērā, ka nav iespējams iegūt informāciju par lauksaimniekiem, kas kārtējā gadā ir saņēmuši PVN 14% kompensāciju, tad, lai novērtētu PVN atvieglojuma piemērošanu, uzrādīts to lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāju skaits, kuri veikuši PVN 14% izmaksas lauksaimniekiem.

³ Valsts ieņēmumu dienesta informācija.

Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/lv/nozaru-vizualizacija>

		Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāju skaits, kas PVN deklarācijā ir norādījuši lauksaimniekiem izmaksāto kompensāciju <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāju skaits*</td><td>202</td><td>178</td><td>173</td><td>159</td></tr></table> <i>Avots: VID dati no nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.</i> * Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāju skaits, kas lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir izmaksājuši PVN 14% kompensāciju un uzrādījuši to PVN deklarācijas 65.rindā.		2018	2019	2020	2021	Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāju skaits*	202	178	173	159
	2018	2019	2020	2021								
Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāju skaits*	202	178	173	159								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Lauksaimniekiem izmaksātās PVN 14% kompensācijas apmērs <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme*, milj. euro</td><td>8,05</td><td>8,60</td><td>8,76</td><td>9,23</td></tr></table> <i>*Nodokļa maksātāju PVN deklarācijas 65.rindā norādītais lauksaimniekiem izmaksātās kompensācijas apmērs.</i> <i>Avots: VID dati no nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme*, milj. euro	8,05	8,60	8,76	9,23
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme*, milj. euro	8,05	8,60	8,76	9,23								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN kompensācija lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kuri nav reģistrējušies VID PVN maksātāju reģistrā, ir spēkā no 1995. gada 1. maija, kad stājās spēkā likums “<i>Par pievienotās vērtības nodokli</i>”. Tobrīd noteiktā PVN kompensācija lauksaimniecības produkcijas ražotājiem bija 15% apmērā no piegādātās produkcijas vērtības, kamēr PVN standartlikme bija noteikta 18%. Sākot ar 1996. gada 1. jūliju PVN kompensācija tika samazināta līdz 12%. 2010. gadā izdarīta virkne nodokļu izmaiņu, lai Latvijas tautsaimniecība pēc iespējas sekmīgāk pārvarētu ekonomisko lejupslīdi. Zemkopības ministrija sadarbībā ar lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām sagatavoja priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos attiecībā uz nodokļu politikas pilnveidošanu lauksaimniekiem. Ņemot vērā, ka ar 2008. gada 12. decembrī pieņemto likumprojektu “<i>Grozījumi likumā “Par pievienotās vērtības nodokli”</i>”⁴ PVN standartlikme ar 2009. gada 1. janvāri tika palielināta no 18% uz 21%, tad viens no priekšlikumiem lauksaimnieku konkurētspējas veicināšanai un ekonomiskās lejupslīdes pārvarēšanai bija palielināt PVN kompensācijas apmēru no 12% uz 15%, kompensējot PVN standartlikmes palielinājumu par 3 procentpunktiem. Taču 2009. gada 1. decembrī pieņemts likumprojekts “<i>Grozījumi likumā “Par pievienotās vērtības nodokli”</i>”⁵, ar kuriem kompensācijas apmērs palielināts no 12 līdz 14%. Kopumā nozares nomaksātais PVN apmērs 2021.gadā bija negatīvs – 83,4 milj. euro apmērā⁶. Tas nozīmē, ka lauksaimniecības nozares nodokļa maksātājiem valsts budžetā maksājamā aprēķinātā PVN summa ir mazāka nekā priekšnodoklī atskaitāmā summa un lauksaimniecības nozares										

⁴ 2008.gada 12.decembrī pieņemtais likumprojekts “Grozījumi likumā “Par pievienotās vērtības nodokli””

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/185630-grozijumi-likuma-par-pievienotas-vertibas-nodokli->

⁵ 2009.gada 1.decembrī pieņemtais likumprojekts “Grozījumi likumā “Par pievienotās vērtības nodokli””

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/202360-grozijumi-likuma-par-pievienotas-vertibas-nodokli->

⁶ VID sniegtie dati Zemkopības ministrijai 2022. gada 25. jūlijā.

		uzņēmējiem 2021.gadā izveidojās PVN pārmaxsa, kuru tiem ir tiesības saņemt atpakaļ no valsts budžeta. Tas apliecina to, ka lauksaimniecības nozares uzņēmēju naudas plūsmā salīdzinoši lielu daļu veido izdevumi par precēm un pakalpojumiem, kas ir ar PVN apliekami objekti. Tā kā lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt PVN kompensāciju 14% apmērā tikai tādā gadījumā, ja tas paša ražotu neapstrādātu lauksaimniecības produkciju nodod lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājam (nevis, piemēram, uzpircējam), tad netiešā veidā PVN atvieglojums arī nodrošina pārtikas ražotājiem nepieciešamo izejvielu pieejamību, nepārtraukta pārtikas ražošanas procesa nodrošināšanai. Jāpiemin, ka Eiropas Komisija vienmēr ir uzsvērusi, ka Eiropas Savienības dalībvalstīm arī no valsts līdzekļiem ir jāpiešķir atbalsts savas valsts lauksaimniekiem, tā rodot līdzsvaru starp Eiropas Savienību un dalībvalstu budžeta nodrošināto finansējumu. Valsts līdzfinansējuma nodrošināšana lauksaimniekiem nodokļu atvieglojumu veidā ir viens no veidiem, kā valsts var atbalstīt lauksaimniekus. Turklāt lauksaimniecības produkcijas un pārtikas nodrošinājuma jautājums vienmēr ir bijis svarīgs ik vienai valstij un valsts apdraudējuma gadījumā ir nepieciešams, lai tā spētu nodrošināt savus iedzīvotājus ar pārtiku. Neraugoties uz to, ka Eiropas Savienības, tostarp arī Latvijas iedzīvotājiem nav pamata bažām par nodrošinājumu ar pārtiku, tomēr paliek aktuāls jautājums par stabila pārtikas ražošanas procesa nodrošināšanu brīdī, kad daudzas valstis joprojām cīnās ar COVID-19 pandēmijas sekām un Krievijas sāktais karš Ukrainā radījis jaunu cenu pieaugumu pasaules pārtikas, enerģijas un mēslošanas līdzekļu tirgū. Tādēļ ir svarīgi nodrošināt lauksaimnieku un citu pārtikas ražotāju spēju turpināt darbību esošajā situācijā, lai nodrošinātu pārtikas piegāžu nepārtrauktību.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		Ņemot vērā, ka atbrīvojuma mērķis ir mazināt administratīvo slogu, tad netiek uzskaitīts to lauksaimnieku skaits, kas saņem PVN kompensāciju 14% apmērā.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs	Īpašā PVN režīma pozitīvais efekts ir mazināts administratīvais slogs, jo mazajiem lauksaimniekiem nav jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un nav jāveic PVN deklarācijas sagatavošana.			
		Ja lauksaimniecības nozarē nebūtu ieviests īpašais PVN piemērošanas režīms, tad, iespējams, daļa lauksaimniecības produkcijas ražotāju, kuri šobrīd nav reģistrēti PVN maksātāji, izvēlētos par tādiem kļūt. Līdz ar to palielinātos administratīvais			

	izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	slogs gan lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, gan arī VID, administrējot šo nodokļu maksātāju nodokļu nomaksu.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav identificēti.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir pieejami šādi papildus atvieglojumi un atbrīvojumi: 1) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums ienākumam no lauksaimnieciskās ražošanas 3 000 <i>euro</i> apmērā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.1.10.</i>); 2) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojums saņemtajām summām, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.1.26.</i>); 3) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums sezonas laukstrādnieku ienākumiem (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.1.28.</i>); 4) uzņēmuma ienākuma nodokļa atvieglojums lauksaimniecībai par summām, kas izmaksātas subsīdiju veidā attīstībai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.2.3.</i>); 5) nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums lauksaimniecības ēkām un inženierbūvēm (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.3.14.</i>); 6) akcīzes nodokļa atvieglojums lauksaimniecības produkcijas ražošanā izmantotai dīzeļdegvielai (gāzeļļai) un biodīzeļdegvielai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.17.</i>); 7) transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.7.4. un 1.7.5.</i>); 8) uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.8.3.</i>). Lauksaimniecības nozarei tiek atvēlēti valsts budžeta līdzekļi, tomēr tie tiek novirzīti galvenokārt lopkopības saimniecībām,

		subsidējot pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanu ciltsgrāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir iespēja arī saņemt platību maksājumus. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem papildus jau minētajiem atbalsta veidiem ir iespējams saņemt atbalstu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Zivsaimniecības fonda.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Priekšnodokļa korekcija zaudētiem parādiem
N.p.k.	1.4.19.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk - likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 105.pants.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ja preču piegādātāja vai pakalpojuma sniedzēja <u>zaudētā parāda vērtība</u> vienam preču vai pakalpojumu saņēmējam bez pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) ir <u>mazāka par 1000 euro¹</u>, reģistrētam nodokļa maksātājam ir tiesības valsts budžetā iemaksāto PVN summu samazināt par zaudētā parāda PVN summu, ja ir izpildīti visi nosacījumi (<i>turpmāk – zaudētā parāda nosacījumi</i>): 1) par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem ir izrakstīts rēķins vai nodokļa rēķins; 2) parāds ir radies pēdējo triju taksācijas gadu laikā; 3) par veikto darījumu ir aprēķināts PVN, un tas ir norādīts attiecīgā taksācijas perioda PVN deklarācijā; 4) zaudētā parāda summa ir norakstīta no nedrošiem parādiem paredzēto speciālo uzkrājumu summas vai tieši zaudējumos (izdevumos) reģistrēta nodokļa maksātāja grāmatvedībā kārtējā taksācijas periodā vai kādā no iepriekšējiem taksācijas periodiem; 5) preču vai pakalpojumu saņēmējs ar preču piegādātāju vai pakalpojuma sniedzēju nav saistītas personas likuma “Par nodokļiem un nodevām” izpratnē; 6) preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana atbilstošajam preču vai pakalpojumu saņēmējam ir pārtraukta vismaz pirms trim mēnešiem un nav atjaunota; 7) reģistrēts PVN maksātājs nav nodevis (cedējis) savas prasījuma tiesības citai personai;

¹ Līdz 2023. gada 31. decembrim spēkā esošā redakcija: Ja preču piegādātāja vai pakalpojuma sniedzēja zaudētā parāda vērtība vienam preču vai pakalpojumu saņēmējam bez PVN ir mazāka par 430 euro, reģistrētam nodokļa maksātājam ir tiesības valsts budžetā iemaksāto PVN summu samazināt par zaudētā parāda PVN summu, ja ir izpildīti visi zaudētā parāda nosacījumi.

		8) reģistrēts PVN maksātājs var pierādīt, ka tas ir veicis pasākumus zaudētā parāda atgūšanai; 9) preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs līdz pēctaksācijas gada 1. martam ir nosūtījis preču vai pakalpojumu saņēmējam, kurš ir reģistrēts PVN maksātājs vai kurš preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas brīdī bija reģistrēts PVN maksātājs, informāciju par to, ka attiecīgais parāds šā likuma izpratnē tiek uzskatīts par zaudēto parādu. Nosacījums, ka parāds ir radies pēdējo triju taksācijas gadu laikā, īstenojas, ja triju gadu laikā no parāda rašanās brīža: 1) ir iesniegts prasības pieteikums tiesā par parāda piedziņu no preču vai pakalpojumu saņēmēja (attiecas uz zaudēto parādu bez summas ierobežojuma); 2) uzsākta preču vai pakalpojumu saņēmēja bankrota procedūra (attiecas uz pusi no zaudētā parāda PVN summas atgūšanu); 3) uzsākta preču vai pakalpojumu saņēmēja maksātnespējas procedūra (attiecas uz zaudētā parāda PVN summas atgūšanu, kad tiesa ir apstiprinājusi preču vai pakalpojumu saņēmēja maksātnespējas procedūras pabeigšanu, vai, ja preču vai pakalpojumu saņēmējs ir fiziskā persona, kad tiesa ir apstiprinājusi bankrota procedūras pabeigšanu). Ja preču piegādātāja vai pakalpojuma sniedzēja <u>zaudētā parāda vērtība</u> vienam preču vai pakalpojumu saņēmējam bez PVN ir <u>sasniegusi vai pārsniegusi 1000 euro</u>, reģistrētam PVN maksātājam ir tiesības valsts budžetā maksājamo PVN summu samazināt par zaudētā parāda PVN summu, ja ir izpildīti <i>zaudētā parāda nosacījumi</i> un ir tiesas spriedums par parāda piedziņu no preču vai pakalpojumu saņēmēja un tiesu izpildītāja akts par piedziņas neiespējamību. Preču piegādātājam vai pakalpojumu sniedzējam ir tiesības valsts budžetā maksājamo PVN summu samazināt par pusi no zaudētā parāda PVN summas, ja ir izpildīti <i>zaudētā parāda nosacījumi</i> (izņemot sestajā un devītajā apakšpunktā minētos), pārtraukta preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana un uzsākta preču vai pakalpojumu saņēmēja bankrota procedūra. Par atlikušo zaudētā parāda PVN summu preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs samazina valsts budžetā maksājamo PVN summu pēc tam, kad preču vai pakalpojumu saņēmējam ir izbeigts maksātnespējas process sakarā ar bankrota procedūras pabeigšanu. Ja ir izpildīti <i>zaudētā parāda nosacījumi</i> (izņemot sestajā un devītajā apakšpunktā minētos), pārtraukta preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana, preču piegādātājam vai pakalpojumu sniedzējam ir tiesības valsts budžetā maksājamo PVN summu samazināt par zaudētā parāda PVN summu, kas ir atzīta saskaņā ar kreditoru prasījumu reģistru, kad tiesa ir apstiprinājusi preču vai pakalpojumu saņēmēja maksātnespējas procedūras
--	--	---

		pabeigšanu, vai, ja preču vai pakalpojumu saņēmējs ir fiziskā persona, — kad tiesa ir apstiprinājusi bankrota procedūras pabeigšanu.																				
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Normas mērķis ir nodrošināt tiesības preču piegādātājam vai pakalpojuma sniedzējam samazināt valsts budžetā maksājamo PVN par zaudētā parāda PVN summu, proti, norakstīt (nokoriģēt) no darījuma partnera puses nesamaksāto PVN, tādējādi samazinot daļu no zaudētā parāda un vienlaikus mazinot negatīvo ietekmi uz uzņēmuma konkurētspēju.																				
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Regulējums atbilst PVN izvēles normai, kas noteikta Eiropas Padomes 2006.gada 28.novembra Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk - Direktīva 2006/112/EK)</i> 90.pantā. Latvija ir izvēlējusies atļaut minēto atvieglojumu piemērot visiem tiem PVN maksātājiem, kuri izpilda likumā noteiktos kritērijus. Norma labvēlīgi ietekmē uzņēmējdarbības vidi, administratīvās procedūras un administratīvo slogu attiecībā uz PVN apliekamām personām, kuras izmanto minēto regulējumu.																				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri ir izmantojuši priekšnodokļa korekciju zaudētiem parādiem <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri <i>pieprasījuši</i> PVN atmaksu (kuriem ir izveidojušies zaudētie parādi)</td><td>206</td><td>243</td><td>218</td><td>195</td></tr><tr><td>Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri <i>atmaksājuši</i> PVN (zaudētā parāda negatīvā vērtība, kad par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem atskaitīta priekšnodokļa summa jāatmaksā valsts budžetā)</td><td>46</td><td>39</td><td>23</td><td>18</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) dati uz 19.08.2022.</i>		2018	2019	2020	2021	Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri <i>pieprasījuši</i> PVN atmaksu (kuriem ir izveidojušies zaudētie parādi)	206	243	218	195	Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri <i>atmaksājuši</i> PVN (zaudētā parāda negatīvā vērtība, kad par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem atskaitīta priekšnodokļa summa jāatmaksā valsts budžetā)	46	39	23	18					
	2018	2019	2020	2021																		
Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri <i>pieprasījuši</i> PVN atmaksu (kuriem ir izveidojušies zaudētie parādi)	206	243	218	195																		
Reģistrēto PVN maksātāju skaits, kuri <i>atmaksājuši</i> PVN (zaudētā parāda negatīvā vērtība, kad par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem atskaitīta priekšnodokļa summa jāatmaksā valsts budžetā)	46	39	23	18																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Priekšnodokļa korekcijas zaudētiem parādiem radītā fiskālā ietekme <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Reģistrēto PVN maksātāju <i>pieprasītā</i> PVN atmaksas summa, tūkst. euro</td><td>1 376,9</td><td>821,3</td><td>709,9</td><td>811,3</td></tr><tr><td>Reģistrēto PVN maksātāju <i>atmaksātā</i> PVN summa, tūkst. euro</td><td>68,6</td><td>81,1</td><td>60,9</td><td>32,9</td></tr><tr><td>Saldo no PVN korekcijas zaudētiem parādiem (fiskālā ietekme), tūkst. euro</td><td>1 308,3</td><td>740,2</td><td>649,0</td><td>778,4</td></tr></table> <i>Avots: VID dati uz 19.08.2022.</i>		2018	2019	2020	2021	Reģistrēto PVN maksātāju <i>pieprasītā</i> PVN atmaksas summa, tūkst. euro	1 376,9	821,3	709,9	811,3	Reģistrēto PVN maksātāju <i>atmaksātā</i> PVN summa, tūkst. euro	68,6	81,1	60,9	32,9	Saldo no PVN korekcijas zaudētiem parādiem (fiskālā ietekme), tūkst. euro	1 308,3	740,2	649,0	778,4
	2018	2019	2020	2021																		
Reģistrēto PVN maksātāju <i>pieprasītā</i> PVN atmaksas summa, tūkst. euro	1 376,9	821,3	709,9	811,3																		
Reģistrēto PVN maksātāju <i>atmaksātā</i> PVN summa, tūkst. euro	68,6	81,1	60,9	32,9																		
Saldo no PVN korekcijas zaudētiem parādiem (fiskālā ietekme), tūkst. euro	1 308,3	740,2	649,0	778,4																		
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Norma, kas nosaka, ka reģistrētam PVN maksātājam ir tiesības koriģēt priekšnodokli par zaudētiem parādiem, ir spēkā no 2009. gada 1.decembra . Likumā “ <i>Par pievienotās vērtības nodokli</i> ”, izpildoties <i>zaudētā parāda nosacījumiem</i> , tika noteikts darījuma vērtības sliekšnis 300 <i>lati</i> (pārejot uz <i>euro</i> , summa tika izteikta <i>euro</i> izteiksmē, proti 430 <i>euro</i> , nemainot sliekšņa lielumu, bet to matemātiski noapaļojot).																				

		Latvijas uzņēmumu zaudēto parādu īpatsvars no to kopējiem ar PVN apliekamiem darījumiem 2018. – 2020. gadā veidoja vidēji 0,15 %. Zaudēto parādu īpatsvars no uzņēmumu kopējiem ar PVN apliekamiem darījumiem <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Zaudēto parādu vērtība bez PVN, milj. euro</td><td>6,5</td><td>4,2</td><td>3,4</td><td>3,9</td></tr><tr><td>Uzņēmumu kopējā ar PVN apliekamo darījumu vērtība (bez PVN), milj. euro</td><td>3 316</td><td>2 908</td><td>3 022</td><td>1 900</td></tr><tr><td>Zaudēto parādu īpatsvars, %</td><td>0,20</td><td>0,14</td><td>0,11</td><td>0,20</td></tr></table> <i>Avots: VID dati uz 19.08.2022.</i> Vērtējot visvairāk priekšnodokļa korekcijās ietverto zaudēto parādu vērtību 2018. – 2021.gadā, augstākie riski ir identificēti <i>Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība</i> nozarē. Visvairāk pieprasītā PVN atmaksa no zaudētiem parādiem <table><tr><th>Nozare</th><th>PVN summa, tūkst.euro</th><th>Zaudēto parādu īpatsvars no kopējās ar PVN apliekamo darījumu vērtības, %</th></tr><tr><td><u>2018.gads</u> “Būvniecības mašīnu un iekārtu iznomāšanas un ekspluatācijas līzings” (NACE 7732)</td><td>226,8</td><td>3,4%</td></tr><tr><td><u>2019. gads</u> “Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība” (NACE 4621)</td><td>125,3</td><td>0,17%</td></tr><tr><td><u>2020.gads</u> “Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība” (NACE 4673)</td><td>147,6</td><td>1,6%</td></tr><tr><td><u>2021. gads</u> “Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība” (NACE 4621)</td><td>238,8</td><td>0,35%</td></tr></table> <i>Avots: VID dati uz 19.08.2022.</i> Savukārt 2023.gadā tika pārskatīts zaudētā parāda vērtības sliksnis un nosacījumi reģistrētiem PVN maksātājiem attiecībā uz priekšnodokļa korekciju zaudētiem parādiem un regulējuma grozījumi stājās spēkā 2024.gada 1.janvārī.		2018	2019	2020	2021	Zaudēto parādu vērtība bez PVN, milj. euro	6,5	4,2	3,4	3,9	Uzņēmumu kopējā ar PVN apliekamo darījumu vērtība (bez PVN), milj. euro	3 316	2 908	3 022	1 900	Zaudēto parādu īpatsvars, %	0,20	0,14	0,11	0,20	Nozare	PVN summa, tūkst.euro	Zaudēto parādu īpatsvars no kopējās ar PVN apliekamo darījumu vērtības, %	<u>2018.gads</u> “Būvniecības mašīnu un iekārtu iznomāšanas un ekspluatācijas līzings” (NACE 7732)	226,8	3,4%	<u>2019. gads</u> “Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība” (NACE 4621)	125,3	0,17%	<u>2020.gads</u> “Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība” (NACE 4673)	147,6	1,6%	<u>2021. gads</u> “Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība” (NACE 4621)	238,8	0,35%
	2018	2019	2020	2021																																	
Zaudēto parādu vērtība bez PVN, milj. euro	6,5	4,2	3,4	3,9																																	
Uzņēmumu kopējā ar PVN apliekamo darījumu vērtība (bez PVN), milj. euro	3 316	2 908	3 022	1 900																																	
Zaudēto parādu īpatsvars, %	0,20	0,14	0,11	0,20																																	
Nozare	PVN summa, tūkst.euro	Zaudēto parādu īpatsvars no kopējās ar PVN apliekamo darījumu vērtības, %																																			
<u>2018.gads</u> “Būvniecības mašīnu un iekārtu iznomāšanas un ekspluatācijas līzings” (NACE 7732)	226,8	3,4%																																			
<u>2019. gads</u> “Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība” (NACE 4621)	125,3	0,17%																																			
<u>2020.gads</u> “Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība” (NACE 4673)	147,6	1,6%																																			
<u>2021. gads</u> “Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība” (NACE 4621)	238,8	0,35%																																			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītājs</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Zaudēto parādu vidējais īpatsvars uzņēmumu kopējā darījumu vērtībā pēdējo trīs gadu periodā nepārsniedz 0,15 %</td><td>≤ 0,15</td><td>≤ 0,15</td><td>≤ 0,15</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	Zaudēto parādu vidējais īpatsvars uzņēmumu kopējā darījumu vērtībā pēdējo trīs gadu periodā nepārsniedz 0,15 %	≤ 0,15	≤ 0,15	≤ 0,15																											
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																																		
Zaudēto parādu vidējais īpatsvars uzņēmumu kopējā darījumu vērtībā pēdējo trīs gadu periodā nepārsniedz 0,15 %	≤ 0,15	≤ 0,15	≤ 0,15																																		
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts	Priekšnodokļa korekcija zaudētiem parādiem veicina uzņēmējdarbības vides sakārtošanu un priekšnodokļa																																			

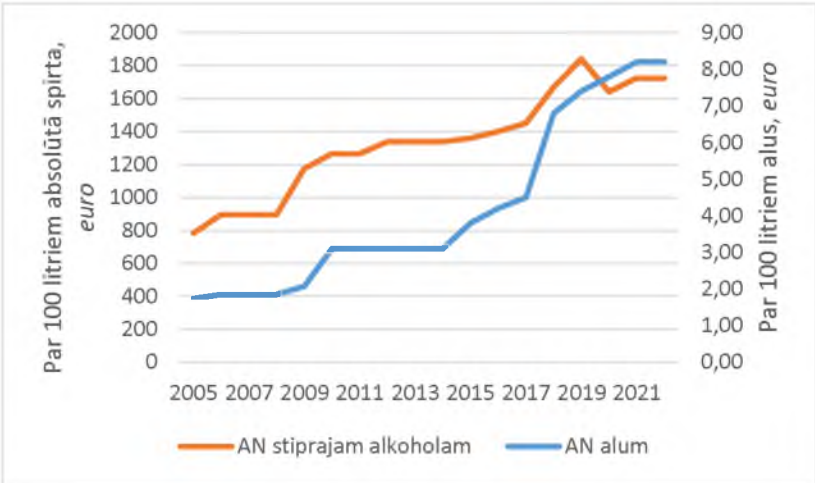
	salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	atskaitīšanas kārtības ievērošanu, kā arī VID informētību par apliekamo personu zaudētiem parādiem.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Lai gan likums paredz vairākus kritērijus, kuru izpilde ļauj veikt priekšnodokļa korekciju zaudētiem parādiem, tomēr pastāv risks, ka norma var tikt izmantota negodprātīgā nolūkā, t.i., tiek pieprasīta PVN atmaksa, lai gan priekšnodokļa koriģēšana no preču vai pakalpojumu saņēmēja puses apzināti netiek veikta.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atvieglojums alum, kas saražots mazajās alus darītavās
N.p.k.	1.5.1.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 12. panta otrā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Patstāvīgo mazo alus darītavu (arī citas valsts patstāvīgā mazā alus darītavu) saražotajam alum (par 100 litriem) akcīzes nodokli (<i>turpmāk – AN</i>) aprēķina par katru absolūtā spirta tilpumprocentu, kas izteikts ar precizitāti līdz vienai desmitdaļai, no 2025. gada 1. marta pēc šādām likmēm: 1) par vienā kalendāra gadā saražotajiem pirmajiem 10 tūkstošiem hektolitrus alus – 50% no 9,80 <i>euro</i> standartlikmes alum par katra absolūtā spirta tilpumprocentu, bet ne mazāk kā 18,10 <i>euro</i> par 100 litriem alus; 2) par pārējo vienā kalendāra gadā saražoto alu – 9,80 <i>euro</i> par katru absolūtā spirta tilpumprocentu, bet ne mazāk kā 18,10 <i>euro</i> par 100 litriem alus.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis ir saglabāt un attīstīt mazās alus darītavas, kā arī vienlaikus risināt nodarbinātības problēmas reģionos.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/83/EEC <i>par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem</i>, 4. pants nosaka, ka dalībvalstis var piemērot pazeminātas nodokļu likmes alum, kas darīts patstāvīgajās mazajās alus darītavās un kuras var diferencēt saskaņā ar attiecīgo alus darītavu gada ražošanas apjomu, ievērojot šādus ierobežojumus: 1) pazeminātās likmes neattiecas uz uzņēmumiem, kas ražo vairāk nekā 200 000 hektolitrus alus gadā; 2) pazeminātās likmes, kas var būt zemākas par zemāko likmi, nenosaka zemākas par 50% no valsts standarta AN likmes.

		Nodokļa atvieglojums atbilst tā ieviešanas būtībai, jo nodrošina mazo alus darītavu attīstību un ir veicinājis nodarbinātību alus ražošanas sektorā, kā arī nodrošina alus ražotāju konkurētspēju gan vietējā, gan Eiropas Savienības (<i>turpmāk - ES</i>) tirgū. Saskaņā ar likumu patstāvīga mazā alus darītava ir tāda alus darītava, kura ir juridiski un saimnieciski neatkarīga no citām alus darītavām un izmanto telpas, kas atrodas atsevišķi no citu alus darītavu telpām, un kuras saražotā alus apjoms nepārsniedz 50 tūkstošus hektolitru gadā¹. 2004. gadā patstāvīgo mazo alus darītavu statusam atbilda sešas Latvijas alus darītavas, kurās saražoja 2,5% no visa Latvijā saražotā alus. Vērtējot nozares attīstību, secināms, ka tā ir bijusi būtiska. 2020. gadā Latvijā bija reģistrēti 63 alus ražotāji, no kuriem 61 alus darītavai ir piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss. Līdz ar to kopš AN atvieglojuma ieviešanas, patstāvīgo mazo alus darītavu skaits ir pieaudzis desmit reizes. Tas ir ievērojams mazo alus darītavu skaita pieaugums. Pieaugot patstāvīgo mazo alus darītavu skaitam, ir nodrošinātas arī darba vietas galvenokārt vietējiem iedzīvotājiem lauku reģionos. Pēdējos gados patstāvīgajās mazajās alus darītavās ik gadu nodarbināti vairāk kā 3000 darbinieki. 2020. gadā patstāvīgajās mazajās alus darītavās kopumā saražoja 27% no alus ražotāju kopējā saražotā alus apjoma un nodarbināja 81% no visiem alus ražotāju nodarbinātajiem. Vērtējot mazo alus darītavu attīstības dinamiku, secināms, ka nodokļa atvieglojums pilnībā atbilst tā ieviešanas būtībai un ir efektīvs.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Patstāvīgo mazo alus darītavu skaits, kuras saņem atbrīvojumu <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Latvijas patstāvīgo mazo alus darītavu skaits</td><td>56</td><td>59</td><td>66</td><td>72</td></tr></table> <i>Avots: Nodokļu maksātāju iesniegto "Alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa deklarāciju" dati.</i>		2018	2019	2020	2021	Latvijas patstāvīgo mazo alus darītavu skaits	56	59	66	72
	2018	2019	2020	2021								
Latvijas patstāvīgo mazo alus darītavu skaits	56	59	66	72								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme no Latvijas mazajās alus darītavās saražotā apjoma, milj. euro</td><td>1,6</td><td>2,2</td><td>2,3</td><td>2,3</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme no Latvijas mazajās alus darītavās saražotā apjoma, milj. euro	1,6	2,2	2,3	2,3
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme no Latvijas mazajās alus darītavās saražotā apjoma, milj. euro	1,6	2,2	2,3	2,3								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls.	AN atvieglojums alum ieviests 2005. gada 10. maijā, lai saglabātu un attīstītu Latvijas mazās alus darītavas. Pirms AN atvieglojuma ieviešanas, AN standartlikme alum bija noteikta 1,74 euro (1,22 lati) par 100 litriem alus.										

¹ Likuma "Par akcīzes nodokli" redakcija, kas spēkā līdz 2022. gada 30. jūnijam. No 2022. gada 1. jūlija likuma "Par akcīzes nodokli" 1. panta 2. punkts ir šādā redakcijā "15) patstāvīgais mazais alus ražotājs — alus ražotājs, kurš ir juridiski un saimnieciski neatkarīgs no citiem alus ražotājiem un izmanto telpas, kas atrodas atsevišķi no citu alus ražotāju telpām, un kura saražotā alus apjoms nepārsniedz 50 tūkstošus hektolitru gadā Latvijas Republikā vai attiecīgajā dalībvalstī noteikto apjomu".

padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Ar 2005. gada 10. maija grozījumiem likumā AN likme patstāvīgajām mazajām alus darītavām tika samazināta, nosakot to 50% no AN standartlikmes, t.i. 0,87 <i>euro</i> (0,61 lats) par 100 litriem alus. Ar grozījumu spēkā stāšanos likumā tika iekļauts termins “<i>patstāvīga mazā alus darītava</i>” un tā redakcija atbilst šobrīd spēkā esošajai redakcijai². Šādu samazinātu AN likmi jau tobrīd pieļāva Eiropas Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/83/EEC <i>par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem (turpmāk - Direktīva 92/83/EEC)</i>, un tobrīd vienpadsmit ES valsis to piemēroja. Tādēļ, lai par spīti globalizācijas tendencēm, saglabātu un attīstītu Latvijas mazās alus darītavas, alum, kas saražots mazajās alus darītavās (par vienā kalendāra gadā saražotajiem pirmajiem 10 000 hektolitriem), AN likme tika noteikta 50% apmērā no AN standartlikmes alum, bet ne mazāk kā minimālā AN likme alum. Kopš 2005. gada AN likmes alkoholiskajiem dzērieniem tika pārskatītas un paaugstinātas vairākas reizes. AN likmju izmaiņas alum un stiprajam alkoholam, 2005.-2022.gadā (alkoholiskajiem dzērieniem likmes tiek mainītas tekošā gada 1.martā) <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz likumu.</i> Salīdzinot alkoholisko dzērienu likmju dinamiku, alum AN likme ir paaugstināta visstraujāk. Piemēram, salīdzinot AN likmi alum par 100 litriem (par katru absolūtā spirta tilpumprocentu) 2017. gada 1. martā un 2018. gada 1. martā, tā tika palielināta no 4,50 <i>euro</i> līdz 6,80 <i>euro</i>, jeb par 51%, savukārt stiprajam alkoholam (par 100 litriem absolūtā spirta) tā tika palielināta no 1450 <i>euro</i> līdz 1670 <i>euro</i>, jeb vien par 15%. Kopumā vērtējot, AN likme par 100 litriem alus (par katru absolūtā spirta tilpumprocentu) no atvieglojuma ieviešanas 2005. gada 10. maijā līdz 2022. gada 1. janvārim ir paaugstināta no 1,74 <i>euro</i> līdz 8,20 <i>euro</i>, jeb 4,7 reizes. Salīdzinājumam tajā pašā laika periodā AN likme stiprajam alkoholam (par 100 litriem absolūtā spirta) ir palielināta no 783 <i>euro</i> līdz 1724 <i>euro</i> jeb 2,2 reizes.
---	---

² Likuma “Par akcīzes nodokli” redakcija, kas spēkā līdz 2022.gada 30.jūnijam.

		Ministru kabineta 2017. gada 24. maija rīkojuma Nr.245 “ <i>Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēm 2018.- 2021. gadam</i> ” (turpmāk – <i>nodokļu pamatnostādnes</i>) V pielikuma 1.6.8. uzdevums nosaka, ka ir jāievēro princips, ka AN likme alum ir 1/3 apmērā no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu. Saskaņā ar nodokļu pamatnostādnes apstiprināto principu jau šobrīd AN likme alum būtu jāsamazina.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Patstāvīgo mazo alus darītavu saražotā alus daudzuma (litros) īpatsvars kopējā saražotā alus apjomā (litros) veido vismaz	20%	20%	20%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atvieglojuma pozitīvais efekts salīdzinājumā ar budžeta ieņēmumu samazinājumu ir būtisks, jo patstāvīgo mazo alus darītavu skaita pieaugums kopš atvieglojuma ieviešanas vienlaikus risina arī nodarbinātības problēmas reģionos. Patstāvīgās mazās alus darītavas ik gadu nodrošina vairāk kā 3000 darba vietas galvenokārt lauku reģionos (2019. gadā pat vairāk kā 4000 darba vietas). 2020. gadā patstāvīgās mazās alus darītavas darbaspēka nodokļu veidā valstij samaksājušas 9,2 milj. <i>euro</i> (2019. gadā – 14,1 milj. <i>euro</i>).			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav pieļaujama krasa nodokļa sloga palielināšana nozarei, kas pēdējos gados ir būtiski attīstījusies un nodrošinājusi gan produkcijas ražošanu kāpumu, gan darba vietas, kā arī pienesumu tautsaimniecībai un Latvijas valsts budžetam. AN atvieglojuma atcelšana un no tā izrietošā nodokļu sloga palielināšana var izraisīt negatīvas sekas alus ražotājiem, kas būtiski samazinātu to konkurētspēju gan vietējā, gan Eiropas Savienības tirgū.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.			

13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.
-----	--	--

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atvieglojums vīnam, raudzētiem dzērieniem, starpproduktiem un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem¹
N.p.k.	1.5.2.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 12. panta trešā, ceturtā, piektā, sestā, astotā, devītā, desmitā, vienpadsmitā un divpadsmitā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Saskaņā ar <i>Alkoholisko dzērienu aprites likumu</i> mazā alkoholisko dzērienu darītava ir fiziskā persona – saimnieciskās darbības veicēja (<i>turpmāk – fiziskā persona</i>) – vai komersants, kuram ir tiesības ar atvieglotiem nosacījumiem saņemt speciālo atļauju (licenci) apstiprināta noliktavas turētāja darbībai un atvieglojumus akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) nodrošinājuma reģistrēšanai, lai ražotu vīnu, raudzētos dzērienus, starpproduktus, kuru sastāvā esošais spirts ir tikai raudzētas izcelsmes (<i>turpmāk – starpprodukti</i>), vai pārējos alkoholiskos dzērienus no produktiem, kas iegūti savā īpašumā vai valdījumā Latvijas teritorijā esošajos dārzos un dravās vai fiziskās personas vai komercsabiedrības dalībnieka pirmās pakāpes radnieku vai laulātā īpašumā esošajos dārzos un dravās Latvijas teritorijā, ar nosacījumu, ka komercsabiedrības dalībniekam pirms darījuma veikšanas dienas vismaz deviņus mēnešus nepārtraukti pieder ne mazāk kā 35% kapitāla daļu komercsabiedrībā, vai iegūti no savvaļā augošiem augiem (neizmantojot citu saražotos alkoholiskos dzērienus), turklāt nodrošinot, ka: 1) saražotā vīna vai raudzēto dzērienu kopējais apjoms nepārsniedz 15 000 litru kalendāra gadā;

¹ Ņemot vērā to, ka Saeimā 2021.gada 21.oktobrī pieņemts likumprojekts “Grozījumi likumā “Par akcīzes nodokli”, kas paredz AN atvieglojumu 50% apmērā piemērot arī vīnam, raudzētiem dzērieniem, starpproduktiem, kā arī precizē AN atvieglojuma piemērošanu pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, kā arī to, ka šiem nodokļa atvieglojumiem tika noteikts viens mērķis un kopīgi rezultatīvie rādītāji, tad nodokļa atvieglojuma vērtējums sniegts par visiem šiem alkoholiskajiem dzērieniem kopā.

		2) absolūtā alkohola daudzums saražotajos pārējos alkoholiskajos dzērienos nepārsniedz 1 000 litru kalendāra gadā; 3) saražotais starpproduktu kopējais apjoms nepārsniedz 1 000 litru kalendāra gadā. AN atvieglojums pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem. Pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas saražoti mazo alkoholisko dzērienu darītavās, par vienā kalendāra gadā saražotajiem 1 000 litriem absolūtā spirta piemēro AN likmi 50% apmērā no standartlikmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem. AN likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (par 100 litriem absolūtā spirta) no 2025. gada 1.marta noteikta 1 955 <i>euro</i>, līdz ar to pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas saražoti mazo alkoholisko dzērienu darītavās, par vienā kalendāra gadā saražotajiem 1 000 litriem absolūtā spirta piemēro samazinātu AN likmi 977,50 <i>euro</i>. No 2022. gada 1. jūlija arī vīnam, raudzētiem dzērieniem, starpproduktiem AN likme noteikta 50% apmērā no standartlikmes, ja minētos alkoholiskos dzērienus ražo patstāvīgi vidējie ražotāji un mazās alkoholisko dzērienu darītavas, ievērojot noteiktus nosacījumus. AN atvieglojums vīnam. Saskaņā ar likuma 12. panta pirmās daļas 2. punktu vīnam (par 100 litriem) no 2025. gada 1. marta AN standartlikme noteikta 134 <i>euro</i>. Saskaņā ar likuma 12. panta trešo daļu par vienā kalendāra gadā patstāvīgā vidējā vīna ražotāja saražotajiem 100 hektolitriem vīna vai par mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražo vīnu, saražotajiem 150 hektolitriem vīna piemēro likmi 50% apmērā no AN standartlikmes vīnam. Līdz ar to patstāvīgā vidējā vīna ražotāja saražotajiem 100 hektolitriem vīna vai par mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražo vīnu, saražotajiem 150 hektolitriem vīna piemēro AN samazināto likmi, kas par 100 litriem vīna ir 67 <i>euro</i>. AN atvieglojums raudzētajiem dzērieniem. Saskaņā ar likuma 12. panta pirmās daļas 3. punktu raudzētajiem dzērieniem (par 100 litriem) no 2025. gada 1. marta AN standartlikme noteikta: a) ar absolūtā spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem (ieskaitot) — 77 <i>euro</i>, b) ar absolūtā spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem — 134 <i>euro</i>. Saskaņā ar likuma 12. panta ceturto daļu par vienā kalendāra gadā patstāvīgā vidējā raudzēto dzērienu ražotāja saražotajiem 1500 hektolitriem raudzēto dzērienu vai par mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražo raudzētos dzērienus, saražotajiem 150 hektolitriem raudzēto dzērienu piemēro likmi 50% apmērā
--	--	---

		no AN standartlikmes raudzētajiem dzērieniem. Līdz ar to patstāvīgā vidējā raudzēto dzērienu ražotāja saražotajiem 1500 hektolitriem raudzēto dzērienu vai par mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražo raudzētos dzērienus, saražotajiem 150 hektolitriem raudzēto dzērienu piemēro AN samazināto likmi, kas par 100 litriem raudzēto dzērienu ir: a) ar absolūtā spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem (ieskaitot) — 38,5 <i>euro</i>, b) ar absolūtā spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem — 67 <i>euro</i>. Likuma 12. panta desmitā daļa nosaka, lai piemērotu samazinātu AN likmi, saražotie raudzētie dzērieni iegūstami, raudzējot augļus, ogas, dārzeņus, šķīdinot ūdenī medu vai raudzējot svaigu sulu vai paša ražotu sulas koncentrātu, kas iegūts no iepriekš minētā. Ražojot raudzētos dzērienus, nav atļauts pievienot nekādu citu spirtu vai alkoholisko dzērienu. Par spirta pievienošanu neuzskata gadījumu, kad vajadzīgajā devā tiek pievienots spirts, kuru izmanto, lai atšķaidītu vai izšķīdinātu aromatizētājus, ciktāl spirta tilpumkoncentrācija nepalielinās vairāk kā par 1,2 tilpumprocentiem. AN atvieglējums starpproduktiem. Saskaņā ar likuma 12. panta pirmās daļas 4. punktu starpproduktiem (par 100 litriem) no 2025. gada 1. marta AN standartlikme noteikta: a) ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem (ieskaitot) — 159 <i>euro</i>, b) ar absolūtā spirta saturu no 15 tilpumprocentiem (neieskaitot) līdz 22 tilpumprocentiem (ieskaitot) — 264 <i>euro</i>. Saskaņā ar likuma 12. panta piekto daļu par vienā kalendāra gadā patstāvīgā vidējā starpproduktu ražotāja saražotajiem 80 hektolitriem starpproduktu vai par mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražo starpproduktus, saražotajiem 10 hektolitriem starpproduktu piemēro likmi 50% apmērā no AN standartlikmes starpproduktiem. Līdz ar to par patstāvīgā vidējā starpproduktu ražotāja saražotajiem 80 hektolitriem starpproduktu vai par mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražo starpproduktus, saražotajiem 10 hektolitriem starpproduktu piemēro AN samazināto likmi, kas par 100 litriem starpproduktu ir: a) ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem (ieskaitot) — 79,50 <i>euro</i>, b) ar absolūtā spirta saturu no 15 tilpumprocentiem (neieskaitot) līdz 22 tilpumprocentiem (ieskaitot) — 132 <i>euro</i>. Saskaņā ar likuma 12. panta astoto, devīto, vienpadsmito un divpadsmito daļu noteikts, ka samazināto AN likmi 50% apmērā no standartlikmes piemēro arī citās dalībvalstīs saražotajiem un kalendāra gadā no tām ievestajiem vīniem, raudzētiem
--	--	---

		dzērieniem, starpproduktiem un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, ja akcīzes nodokļa maksātājs pierāda, ka saņemtie pārējie alkoholiskie dzērieni saražoti citas dalībvalsts mazajā alkoholisko dzērienu darītavā.										
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir veicināt Latvijas mazo sidru, dzirkstošā vīna, vīna, starpproduktu un pārējo mazo alkoholisko dzērienu ražotāju attīstību, sekmējot to ražošanas apjomu pieaugumu un vienlaikus radot priekšnosacījumus to iziešanai eksporta tirgos.										
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN 50% atvieglojums pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas saražoti mazo alkoholisko dzērienu darītavās, par vienā kalendāra gadā saražotajiem 1 000 litriem absolūtā spirta stājies spēkā 2019. gada 1. martā. AN 50% atvieglojums vīnam, raudzētiem dzērieniem un starpproduktiem stājas spēkā 2022. gada 1. jūlijā. Ņemot vērā, ka atvieglojumi ieviesti salīdzinoši nesen, tad secinājumi par nodokļa atbrīvojuma efektivitāti tiks izdarīti nākošajā izvērtējuma posmā.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Mazo alkoholisko dzērienu darītavu skaits, kas saņēmušas AN atvieglojumu <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Mazo alkoholisko dzērienu darītavu skaits</td><td>-*</td><td>43</td><td>46</td><td>57</td></tr></table> <i>* Ieviests no 2019.gada 1.marta.</i> Avots: Nodokļu maksātāju iesniegto "Alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa deklarāciju" dati.		2018	2019	2020	2021	Mazo alkoholisko dzērienu darītavu skaits	-*	43	46	57
	2018	2019	2020	2021								
Mazo alkoholisko dzērienu darītavu skaits	-*	43	46	57								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj.euro</td><td>-*</td><td>0,04</td><td>0,06</td><td>0,10</td></tr></table> <i>* Ieviests no 2019.gada 1.marta.</i> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem.		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj.euro	-*	0,04	0,06	0,10
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme, milj.euro	-*	0,04	0,06	0,10								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Eiropas Padomes 2020. gada 29. jūlija Direktīva 2020/1151/ES, ar ko groza Direktīvu 92/83/EEK par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem (turpmāk - Direktīva 2020/1151/ES) paredz, ka dalībvalstis var piemērot samazināto AN likmi vīnam, raudzētiem dzērieniem un starpproduktiem, ko ražo patstāvīgi sīkražotāji, ievērojot noteiktus nosacījumus. Saskaņā ar Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvu 92/83/EEK par to kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem (turpmāk - Direktīva 92/83/EEK), kamēr nebija stājusies spēkā Direktīva 2020/1151/ES, samazinātu AN likmi varēja piemērot vienīgi alum un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas saražoti mazajās alkoholisko dzērienu darītavās. AN atvieglojumu var saņemt: – patstāvīgais vidējais vīna ražotājs - vīna ražotājs, kurš ir juridiski un saimnieciski neatkarīgs no citiem vīna										

		ražotājiem un izmanto telpas, kas atrodas atsevišķi no citu vīna ražotāju telpām, un kura saražotā vīna apjoms nepārsniedz 100 hektolitru gadā Latvijas Republikā vai attiecīgajā dalībvalstī noteikto apjomu; – patstāvīgais vidējais raudzēto dzērienu ražotājs - raudzēto dzērienu ražotājs, kurš ir juridiski un saimnieciski neatkarīgs no citiem raudzēto dzērienu ražotājiem un izmanto telpas, kas atrodas atsevišķi no citu raudzēto dzērienu ražotāju telpām, un kura saražoto raudzēto dzērienu apjoms nepārsniedz 1500 hektolitru gadā Latvijas Republikā vai attiecīgajā dalībvalstī noteikto apjomu; – patstāvīgais vidējais starpproduktu ražotājs - starpproduktu ražotājs, kurš ir juridiski un saimnieciski neatkarīgs no citiem starpproduktu ražotājiem un izmanto telpas, kas atrodas atsevišķi no citu starpproduktu ražotāju telpām, un kura saražoto starpproduktu apjoms nepārsniedz 80 hektolitru gadā Latvijas Republikā vai attiecīgajā dalībvalstī noteikto apjomu.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Vīna, raudzēto dzērienu, starpproduktu un pārējo alkoholisko dzērienu, ko saražo Latvijas patstāvīgie vidējie alkoholisko dzērienu ražotāji vai mazās alkoholisko dzērienu darītavas, ražošanas apjoms ik gadu ir palielinājies aptuveni par:	5%	5%	5%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atvieglojums veicinās Latvijas mazo sidru, dzirkstošā vīna, vīna, starpproduktu un pārējo alkoholisko dzērienu ražotāju attīstību, sekmēs to ražošanas apjomu pieaugumu un vienlaikus radīs priekšnosacījumus to iziešanai eksporta tirgos.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai	Nav identificēti.			

	samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Saskaņā ar <i>Alkoholisko dzērienu aprites likumā</i> noteikto, tie komersanti, kas atbilst minētajā likumā noteiktiem kritērijiem un ir saņēmuši mazās alkoholisko dzērienu darītavas statusu, var saņemt gan finansiālus, gan administratīvā sloga mazinošus atvieglojumus, tai skaitā: a) ar atvieglotiem nosacījumiem iesniedz dokumentus speciālās atļaujas (licences) saņemšanai; b) par speciālās atļaujas (licences) saņemšanu apstiprinātā noliktavas turētāja darbībai maksā valsts nodevu 71 <i>euro</i> apmērā (standarta gadījumā valsts nodevas apmērs ir 711 <i>euro</i>); c) nav nepieciešams iesniegt AN vispārējo nodrošinājumu, ja vīna vai raudzēto dzērienu un starpproduktu kopējais apjoms nepārsniedz 1 000 litru kalendāra gadā, savukārt darītavām, kas pārsniedz šo limitu vai ražo arī pārējos alkoholiskos dzērienus, minimālā akcīzes nodokļa nodrošinājuma summa ir 800 <i>euro</i> (standarta gadījumā vispārējā nodrošinājuma minimālais apmērs ir 15 000 <i>euro</i>); d) pašu saražotos alkoholiskos dzērienus var realizēt speciālajā atļaujā (licencē) norādītajā vietā bez atsevišķas mazumtirdzniecības licences, kā arī veikt izbraukuma tirdzniecību, saņemot pašvaldības atļauju; e) ir atļauti skaidras naudas norēķini, neizmantojot kases aparātus un kases sistēmas, tā vietā veicot alkoholisko dzērienu realizāciju no ražotnes, nepieciešams izmantot numurētu un Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētu kvīti, kā arī citi administratīvie atvieglojumi.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atvieglojums naftas gāzēm un pārējiem gāzveida ogļūdeņražiem
N.p.k.	1.5.4.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ”(turpmāk – likums).								
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 14. panta sestā daļa.								
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Naftas gāzēm un pārējiem gāzveida ogļūdeņražiem, ja tos piegādā personām, kuras tos izmanto par kurināmo vai gāzes krāsnīs un citās iekārtās, nevis par degvielu, akcīzes nodokli (turpmāk – AN) no 2025. gada aprēķina pēc likmes 44 <i>euro</i> ¹ par 1000 kilogramiem.								
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir palielināt enerģijas resursu pieejamību, vienlaicīgi samazinot galalietotāju izmaksas par energoapgādi, kā arī nodrošinot energoefektivitāti.								
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	2003. gada 27. oktobra Eiropas Padomes Direktīvas 2003/96/EK, kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (turpmāk – Direktīva 2003/96/EK), 9. pants, atsaucoties uz 1. pielikuma C tabulu, paredz no 2004. gada 1. janvāra noteikt kurināmajam piemērojamās minimālās nodokļu līmeņus, kur sašķidrinātajai naftas gāzei ir noteikta 0 <i>euro</i> likme par 1000 kg gan uzņēmuma vajadzībām, gan ārpus uzņēmuma vajadzībām. AN atvieglojums kā samazinātā nodokļa likme ir ieviests pamatojoties uz Direktīvā 2003/96/EK noteikto.								
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka naftas gāzi var iegādāties kā Latvijas iedzīvotāji, tā komersanti, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem AN atvieglojumu. Lai novērtētu AN atvieglojuma piemērošanu, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri to piemēro naftas gāzei. Komersantu skaits, kas piemēro naftas gāzei AN atvieglojumu <table><tr><td></td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Komersanti (vairumtirgotāji)</td><td>16</td><td>16</td><td>15</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) dati.</i>		2019	2020	2021	Komersanti (vairumtirgotāji)	16	16	15
	2019	2020	2021							
Komersanti (vairumtirgotāji)	16	16	15							

¹ Līdz 2024. gada 31. decembrim likme bija 0 *euro* par 1000 kg

6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="4">Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)</th></tr><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>8,5</td><td>9,8</td><td>10,9</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem.	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)					2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	8,5	9,8	10,9																								
Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)																																						
	2019	2020	2021																																			
Fiskālā ietekme, milj. euro	8,5	9,8	10,9																																			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Norma, kas nosaka, ka naftas gāzēm un pārējiem gāzveida ogleņdeņražiem, ja tos piegādā personām, kuras tos izmanto par kurināmo vai gāzes krāsnīs un citās iekārtās, nevis par degvielu, nodokli aprēķina pēc likmes 44 euro par 1000 kilogramiem, ir spēkā no 2025. gada 1. janvāra, līdz tam naftas gāzei tika piemērota likme 0 euro par 1000 kilogramiem, bija spēkā no 2004. gada 1. maija, kad stājās spēkā likums. Licence degvielas mazumtirdzniecībai vai vairumtirdzniecībai nav nepieciešama, ja gāzi paredzēts piegādāt personām, kuras to izmanto par kurināmo, līdz ar to aprītes pārskatos tiek deklarēts tikai mazumtirgotājam piegādātais kopējais apjoms. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta aplēsēm šādā veidā realizētās kurināmās gāzes daudzums veido apmēram sesto daļu no kopējā lietotājiem realizētā kurināmās gāzes daudzuma. Nodokļa atvieglojums jāvērtē kontekstā ar kopējām galalietotāju izmaksām par energoapgādi. 2022. gada janvārī AS Nord Pool vairumtirdzniecības elektroenerģijas vidējā cena bija 143,81 EUR/MWh, kas ir apmēram trīs reizes vairāk kā 2021. gada janvārī. Arī naftas gāzes cenas ir augušas gandrīz divas reizes un 2022. gada janvārī tās sastāda 2,55 EUR/m³. Valsts līmenī tiek meklēti dažādi risinājumi, lai samazinātu galalietotājiem radīto izmaksu slogu. Līdz 2022. gada 30. aprīlim tika piemēroti pagaidu atvieglojumi elektroenerģijas un dabasgāzes lietotājiem, tomēr nepastāv atvieglojumi tiem lietotājiem, kas apkures vajadzībām izmanto naftas gāzi. Tādējādi nodokļa atvieglojums efektīvi iekļaujas kopējā atvieglojumu mehānismā, nenostādot sliktākā situācijā tos lietotājus, kuri apkurei izmanto naftas gāzi. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) datiem mājāsaimniecības izvēlas dažādus apkures risinājumus, no kuriem sašķidrinātā naftas gāze sastāda tikai 3%. Kurināmā izmantošana mājāsaimniecībās 2020. gadā <table><tr><th>Kurināmais resurss</th><th>Mājāsaimniecību patēriņš, TJ</th><th>%</th></tr><tr><td>Sašķidrinātā naftas gāze</td><td>656</td><td>3%</td></tr><tr><td>Auto un aviācijas benzīns</td><td>220</td><td>1%</td></tr><tr><td>Dīzeļdegviela</td><td>1 360</td><td>5%</td></tr><tr><td>Ogles</td><td>55</td><td>0%</td></tr><tr><td>Dabasgāze</td><td>4 598</td><td>18%</td></tr><tr><td>Malka</td><td>16 328</td><td>63%</td></tr><tr><td>Koksnes atlikumi</td><td>298</td><td>1%</td></tr><tr><td>Koksnes briķetes</td><td>443</td><td>2%</td></tr><tr><td>Koksnes granulas</td><td>1 835</td><td>7%</td></tr><tr><td>Kokogles</td><td>90</td><td>0%</td></tr><tr><td>Pavisam</td><td>25 883</td><td>100%</td></tr></table> Avots: CSP dati².	Kurināmais resurss	Mājāsaimniecību patēriņš, TJ	%	Sašķidrinātā naftas gāze	656	3%	Auto un aviācijas benzīns	220	1%	Dīzeļdegviela	1 360	5%	Ogles	55	0%	Dabasgāze	4 598	18%	Malka	16 328	63%	Koksnes atlikumi	298	1%	Koksnes briķetes	443	2%	Koksnes granulas	1 835	7%	Kokogles	90	0%	Pavisam	25 883	100%
Kurināmais resurss	Mājāsaimniecību patēriņš, TJ	%																																				
Sašķidrinātā naftas gāze	656	3%																																				
Auto un aviācijas benzīns	220	1%																																				
Dīzeļdegviela	1 360	5%																																				
Ogles	55	0%																																				
Dabasgāze	4 598	18%																																				
Malka	16 328	63%																																				
Koksnes atlikumi	298	1%																																				
Koksnes briķetes	443	2%																																				
Koksnes granulas	1 835	7%																																				
Kokogles	90	0%																																				
Pavisam	25 883	100%																																				

² CSP. Energobalance (TJ).

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv/443/sq/15014>

		Ievērojot enerģētikas nozares stimulus un mērķus pāriet uz lielāku atjaunojamo energoresursu izmantošanu, nav prognozējams, ka tuvākajos gados naftas gāzes izmantošanas tendences mājāsaimniecībās pieaugs. Ievērojot, ka apkures iekārtu maiņa ir saistāma ar pietiekami apjomīgām finanšu investīcijām, nav prognozējams straujš samazinājums naftas gāzes izmantotāju skaitā. Naftas gāzes patēriņš mājāsaimniecībās <table><tr><th></th><th>2016</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš mājāsaimniecībās, TJ</td><td>766</td><td>794</td><td>679</td><td>621</td><td>656</td></tr></table> <i>Avots: CSP dati³.</i> Kā redzams pēc CSP datiem, naftas gāzes patēriņš mājāsaimniecībās ir ar nelielu tendenci samazināties, tomēr patēriņš ir svārstīgs un 2020. gadā patēriņš bija lielāks kā 2019. gadā.		2016	2017	2018	2019	2020	Sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš mājāsaimniecībās, TJ	766	794	679	621	656
	2016	2017	2018	2019	2020									
Sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš mājāsaimniecībās, TJ	766	794	679	621	656									
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītāji</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Aptuvenais saražotā siltuma daudzums gadā, <i>MWh</i>*</td><td>458 826</td><td>458 826</td><td>458 826</td></tr><tr><td>Mājāsaimniecības**, kuras var apkurināt ar gāzi, ne mazāk kā</td><td>30 000</td><td>30 000</td><td>30 000</td></tr></table> * No 1 kg naftas gāzes apkurē var nodrošināt 12,88 kWh siltuma. Vidējais gāzes kā kurināmā realizētais apjoms gadā – 35 623 157 kg (vidējais par pēdējiem 3 gadiem). ** Vienai 150 m² mājai apkurei gadā nepieciešamas aptuveni 15 000 kWh. Tātad ar vidēji realizēto gāzes kā kurināmā apjomu gadā var apkurināt vairāk kā 30 000 mājāsaimniecības.	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	Aptuvenais saražotā siltuma daudzums gadā, <i>MWh</i> *	458 826	458 826	458 826	Mājāsaimniecības**, kuras var apkurināt ar gāzi, ne mazāk kā	30 000	30 000	30 000
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023											
Aptuvenais saražotā siltuma daudzums gadā, <i>MWh</i> *	458 826	458 826	458 826											
Mājāsaimniecības**, kuras var apkurināt ar gāzi, ne mazāk kā	30 000	30 000	30 000											
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Sašķidrinātā naftas gāze ir pirmā izvēle apkures nodrošināšanai vietās, kurās nav dabasgāzes pievada, kā arī vietās, kur tā ierīkošana nav finansiāli pamatota. Naftas gāzes izmantošana ir populāra arī privātmāju ciematos, kur visam ciematam nav piekļuves centralizētās siltumapgādes sistēmai un tādējādi visam ciematam tiek ierīkota autonomā sašķidrinātās gāzes apkure. Sadedzinot 1 kg naftas gāzes, rodas 2,45 reizes vairāk siltuma kā sadedzinot 1 kg granul un 4,9 reizes vairāk kā sadedzinot 1 kg malkas. Tādējādi naftas gāze kā energoresurss apkurei ir ar ļoti augstu efektivitāti. Vienlaikus, naftas gāze ir zema oglekļa degviela salīdzinājumā ar citām fosilajām degvielām, tādējādi naftas gāzes izmantošanas veicināšana ir videi draudzīgāks risinājums, kas sniedz pozitīvu efektu ceļā uz klimatneitralitāti.												
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai	Nav indentificēti.												

³ CSP. Energobalance (TJ).

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/15015>

	samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums alkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto alkoholisko dzērienu kvalitātes noteikšanai
N.p.k.	1.5.5.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 16. panta pirmās daļas 2. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvoti alkoholiskie dzērieni, kurus izmanto alkoholisko dzērienu kvalitātes noteikšanai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni, kontrolējot alkoholisko dzērienu kvalitāti, ņemot vērā jaunākos zinātnes un tehnoloģiju sasniegumus un tiesību aktu prasības.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN atbrīvojums ieviests atbilstoši Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/83/EEK <i>par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem</i> 27. panta 2. punkta “a” apakšpunktā noteiktajam, ka dalībvalstis var atbrīvot no saskaņotā AN produktus, uz kuriem attiecas šī direktīva saskaņā ar nosacījumiem, kurus tās nosaka, lai panāktu pareizu un tūlītēju šādu atbrīvojumu piemērošanu, novēršot jebkuru nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, ja tos izmanto par raudzi analīzēm, obligātajiem ražošanas izmēģinājumiem vai zinātniskiem mērķiem. Saskaņā ar <i>Alkoholisko dzērienu aprites likuma</i> 12. pantu Latvijas teritorijā atļauts realizēt tikai tādus alkoholiskos dzērienus, kuri atbilst normatīvajos aktos noteiktajām obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām. Alkoholiskie dzērieni, kuri neatbilst obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām vai arī ir nelegāli ražoti vai nelegāli ievesti, uzskatāmi par cilvēka veselībai un dzīvībai bīstamiem. Alkoholisko dzērienu obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības regulē Ministru kabineta 2015. gada 8. decembra

		noteikumi Nr. 694 “<i>Ābolu un bumbieru sidra obligātās nekaitīguma, kvalitātes un papildu marķējuma prasības</i>” un ES regulas¹. Pēc būtības AN piemēro alkoholiskajiem dzērieniem, kurus nodod patēriņam. Alkoholiskie dzērieni, kurus izmanto alkoholisko dzērienu kvalitātes noteikšanai, netiek nodoti patēriņam, tie tiek izmantoti, lai pārbaudītu vai saražotie alkoholiskie dzērieni atbilst noteiktajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām. Līdz ar to minētais AN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegto informāciju ² atsevišķi izdalīt apjomus un nodokļu maksātāju skaitu, kas atbrīvoti saskaņā ar likuma 16. panta pirmās daļas 2. punktu, nav iespējams, jo esošā preču uzskaitē <i>Alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa deklarācijās</i> un <i>Alkoholisko dzērienu aprites pārskatos</i> šādu informāciju nenodrošina.
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā to, ka VID nav iespējams sniegt detalizētu informāciju par piemērotajiem atbrīvojumiem alkoholiskajiem dzērieniem, ko izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai, tad fiskālās ietekmes aprēķinu nav iespējams veikt.
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN atbrīvojums alkoholiskajiem dzērieniem (izņemot alu), kurus izmanto alkoholisko dzērienu kvalitātes noteikšanai, tika ieviests 1999. gada 1. janvārī, kad stājās spēkā likums “<i>Par akcīzes nodokli alkoholiskajiem dzērieniem</i>”, savukārt AN atbrīvojums alum – 2000. gadā 1. janvārī, kad stājās spēkā likums “<i>Par akcīzes nodokli alum</i>”. Abus minētos likumus ar 2004. gada 1. maiju aizstāj likums “<i>Par akcīzes nodokli</i>”. Gatavojoties Latvijas iestājai Eiropas Savienībā (<i>turpmāk – ES</i>), AN atbrīvojums atsevišķi tika izdalīts, pielāgojot AN piemērošanas kārtību un normas ES tiesību normām.

¹ 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 17. aprīļa Regula (ES) 2019/787 par stipro alkoholisko dzērienu definīciju, aprakstu, noformējumu un marķējumu, stipro alkoholisko dzērienu nosaukumu lietošanu citu pārtikas produktu noformējumā un marķējumā, stipro alkoholisko dzērienu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību, lauksaimnieciskās izcelsmes etilspirta un destilātu izmantošanu alkoholiskajos dzērienos un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 110/2008;

2) Eiropas parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007;

3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Regula (ES) Nr. 251/2014 par aromatizētu vīna produktu definīciju, aprakstu, noformējumu, marķējumu un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1601/91.

² Valsts ieņēmumu dienesta 2022. gada 2. augusta vēstule Nr. P008-4/8.1.5/78375.

8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Alkoholiskie dzērieni ir pārtikas produkti, līdz ar to ir ļoti svarīgi, nododot alkoholiskos dzērienus patēriņam, pārliecināties par to atbilstību kvalitātes prasībām, lai tie nebūtu bīstami cilvēka veselībai vai dzīvībai.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzētam spirtam
N.p.k.	1.5.6.

	Normatīvais akts	Likums „ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 16. panta pirmās daļas 3. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvots medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzētais spirts, ko izmanto ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs un aptiekās.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir neaplikt ar AN medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzēto spirtu, ko izmanto ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs un aptiekās, lai nodrošinātu augstu sabiedrības un dzīvnieku veselības aizsardzības līmeni.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Eiropas Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/83/EEK <i>par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem</i> (<i>turpmāk – Direktīva 92/83/EEK</i>) 27. panta 2. punkta “c” apakšpunkts paredz, ka dalībvalstis var atbrīvot no saskaņotā AN produktus, uz kuriem attiecas šī direktīva, saskaņā ar nosacījumiem, kurus tās nosaka, lai panāktu pareizu un tūlītēju šādu atbrīvojumu piemērošanu, novēršot jebkuru nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, <u>ja tos izmanto ārstnieciskos nolūkos slimnīcās un aptiekās.</u> Medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzētais spirts, ko izmanto ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs, ir nepieciešams cilvēku un dzīvnieku ārstniecības procesa, medicīniskās un veterinārmedicīniskās aprūpes, laboratorisko un diagnostisko izmeklējumu un apmācību procesa nodrošināšanai,

		veicinot cilvēku un dzīvnieku veselības aizsardzību. Līdz ar to AN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai. AN pēc būtības tiek piemērots precēm, kuras nodod patēriņam un kuras izmanto lietošanai kā galaproduktu ar mērķi ierobežot tādu preču patēriņu, kas ir kaitīgas apkārtējai videi un cilvēkiem. Ja nebūtu šī nodokļa atvieglojuma, tad spirts, ko izmanto medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām, tiktu sadārdzināts, līdz ar to tas sadārdzinātu veselības aprūpes pakalpojumus ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs.								
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka ārstniecības un veterinārmedicīnas iestāžu sniegtos pakalpojumus var izmantot jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kā arī ārvalstu tūrists, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem AN atbrīvojumu. Lai novērtētu AN atbrīvojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu. Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļa maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu</td><td>2</td><td>1</td><td>2</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati uz 2022. gada 15. septembri.</i>		2019	2020	2021	Nodokļa maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu	2	1	2
	2019	2020	2021							
Nodokļa maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu	2	1	2							
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>0,15</td><td>0,29</td><td>0,22</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem.</i>		2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	0,15	0,29	0,22
	2019	2020	2021							
Fiskālā ietekme, milj. euro	0,15	0,29	0,22							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN atbrīvojums ir spēkā no 1999. gada 1. janvāra, kad likumā “Par akcīzes nodokli alkoholiskajiem dzērieniem” bija noteikts, ka no AN ir atbrīvots medicīnas spirts veterinārmedicīnas un farmaceitiskās rūpniecības vajadzībām. 2004. gada 1. maijā stājās spēkā likums “Par akcīzes nodokli”, saskaņā ar kuru tika noteikts, ka no AN atbrīvo medicīnas vajadzībām paredzēto spirtu, ko izmanto ārstniecības iestādēs un aptiekās. Līdz ar to ar 2004. gada 1. maiju tika atcelts atbrīvojums no AN spirtam, ko izmanto veterinārmedicīnas vajadzībām. 2005. gada 10. maijā stājās spēkā grozījumi likumā “Par akcīzes nodokli” nosakot, ka no AN atbrīvo medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzēto spirtu, ko izmanto ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs un aptiekās. Spirts, kas izlietots medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzētais spirts, kas izmantots ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs un aptiekās, litri</td><td>9 075,9</td><td>17 830,4</td><td>12 705,3</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati uz 2022. gada 15. septembri.</i>		2019	2020	2021	Medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzētais spirts, kas izmantots ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs un aptiekās, litri	9 075,9	17 830,4	12 705,3
	2019	2020	2021							
Medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām paredzētais spirts, kas izmantots ārstniecības un veterinārmedicīnas iestādēs un aptiekās, litri	9 075,9	17 830,4	12 705,3							

		2020. gada straujšais medicīnas un veterinārmedicīnas vajadzībām izlietotā spirta apjoma piegums varētu būt skaidrojams ar Covid-19 pandēmijas laikā lielāku apkalpoto pacientu skaitu ārstniecības iestādēs, tāpat lielāks spirta patēriņš varēja būt kā vakcinācijas, tā dezinfekcijas vajadzībām.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	AN atbrīvojuma pozitīvais efekts ir medicīnas un veterinārmedicīnas pakalpojumu nesadārdzināšana AN apmērā, tādējādi nodrošinot sabiedrībai pieejamākus minētos pakalpojumus.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums uztura bagātinātājiem, kuri satur etilspirtu
N.p.k.	1.5.7.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 16. panta pirmās daļas 4. ¹ punkts. Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumi Nr.684 “ <i>Kārtība, kādā atsevišķiem alkoholiskajiem dzērieniem piemēro akcīzes nodokļa atbrīvojumu</i> ”.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvoti uztura bagātinātāji, kuri satur etilspirtu, ja uztura bagātinātāja iepakojuma vienība nepārsniedz 150 mililitrus. Ja uztura bagātinātāja, kas satur etilspirtu, iepakojuma vienība pārsniedz 150 mililitrus, iesniegumā atļaujas saņemšanai norāda likuma 16. panta pirmās daļas 5. punkta "e" apakšpunktā noteikto izmantošanas mērķi, t.i. spirts, kuru izmanto pārtikas rūpniecībā (izņemot izmantošanu par izejvielu alkoholisko dzērienu ražošanā un tādu spirtu saturošu produktu ražošanā, kuri ietilpst Kombinētās nomenklatūras 2106. un 3302. preču pozīcijā).
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir neaplikt ar AN uztura bagātinātājus, kas satur etilspirtu, jo tas neatbilst AN piemērošanas mērķim ¹ , pie tam šāda etilspirta izmantošana nenodara kaitējumu iedzīvotāju veselībai.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums atbilst Eiropas Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/83/EEK <i>par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem konsolidētās versijas</i> (<i>turpmāk – Direktīva 92/83/EEK</i>) 27. panta 2. punkta “f” apakšpunktā noteiktajam, ka Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) dalībvalstis var atbrīvot no saskaņotā AN produktus, uz kuriem attiecas šī direktīva, saskaņā ar nosacījumiem, kurus tās nosaka, lai panāktu pareizu un tūlītēju šādu atbrīvojumu piemērošanu, novēršot jebkuru nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, ja tos izmanto tādu uztura bagātinātāju ražošanā, kas noteikti 2002. gada 10. jūnija Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā

¹ AN mērķis ir ierobežot to preču patēriņu, kas ir kaitīgas apkārtējai videi un cilvēkiem, kā arī dot valstij ieņēmumus AN veidā.

		2002/46/EK <i>par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem</i> (turpmāk – Direktīva 2002/46/EK) un kas satur etilspirtu, ja patēriņam nodotā uztura bagātinātāja iepakojuma vienība nepārsniedz 0,15 litru un uztura bagātinātāji ir laisti tirgū, ievērojot Direktīvas 2002/46/EK 10. pantu². Direktīva 2002/46/EK <i>par dalībvalstu likumu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem</i> ir pārņemta ar Ministru kabineta 2015. gada 1. decembra noteikumiem Nr.685 “<i>Prasības uztura bagātinātājiem</i>”. Uztura bagātinātāji nav ar AN apliekami galaprodukti, jo uztura bagātinātāji³ ir pārtikas produkti parastā uztura papildināšanai koncentrētu uzturvielu (vitamīnu un minerālvielu) veidā vai citas vielas, kurām ir uzturvērtība vai fizioloģiska ietekme, atsevišķi vai kombinācijās. Uztura bagātinātājus realizē noteiktās devās kapsulās, pastilās, tabletēs, dražējās un citos līdzīgos veidos, pulvera maisiņos, ampulās, pilināmās pudelītēs un citā līdzīgā šķidrums un pulvera veidā, kas paredzēts lietošanai mazā un nomērītā daudzumā. Šajā produktu kategorijā ietilpst dažādu augu ekstrakti, sīrupi un uzlējumi organisma funkciju veicināšanai, aknu darbības, gremošanas, sirds darbības un miega uzlabošanai, dabīgo organisma aizsargspēju veicināšanai, imunitātes stiprināšanai, taču tie neietilpst zāļu (medikamentu) kategorijā. Direktīva 2002/46/EK nenosaka prasības etilspirta saturam uztura bagātinātājos, kā arī nenosaka iepakojuma vienības lielumu. AN mērķis ir ierobežot to preču patēriņu, kas ir kaitīgas apkārtējai videi un cilvēkiem, kā arī dot valstij ieņēmumus AN veidā. AN piemēro alkoholiskajiem dzērieniem, kurus nodod patēriņam un kurus izmanto lietošanai kā galaproduktu. Alkoholiskie dzērieni nav pirmās nepieciešamības prece. Turklāt pārmērīga to lietošana negatīvi ietekmē iedzīvotāju veselību. Tāpēc AN ir kā viens no instrumentiem alkoholisko dzērienu patēriņa ierobežošanai, lai aizsargātu iedzīvotāju veselību. Tā kā uztura bagātinātāju mērķis ir papildināt parasto uzturu ar vielām, kurām ir uzturvērtība vai fizioloģiska ietekme, tad AN piemērošana uztura bagātinātājiem, kas satur etilspirtu, neatbilst AN piemērošanas mērķim, jo šāda etilspirta izmantošana nenodara kaitējumu iedzīvotāju veselībai. Līdz ar to AN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nemot vērā, ka uztura bagātinātājus var iegādāties jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kā arī ārvalstu tūrists, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem AN atbrīvojumu. Lai novērtētu AN atbrīvojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu.

² 2002. gada 10. jūnija Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2002/46/EK *par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem* 10. pants nosaka - lai veicinātu uztura bagātinātāju efektīvu uzraudzību, dalībvalstis var noteikt, ka ražotājiem vai personām, kas to teritorijā produktu laiž tirgū, ir par to jāpaziņo kompetentajai iestādei, nosūtot tai produkta marķējuma paraugu.

³ Ministru kabineta 2015. gada 1. decembra noteikumu Nr.685 “*Prasības uztura bagātinātājiem*” 6.punkts.

		Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu <table><tr><td></td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Nodokļa maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu</td><td>5</td><td>7</td><td>5</td></tr></table> Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati uz 2022. gada 15. septembri.		2019	2020	2021	Nodokļa maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu	5	7	5
	2019	2020	2021							
Nodokļa maksātāju skaits, kuri piemēro atbrīvojumu	5	7	5							
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><td></td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, tūkst. euro</td><td>42,2</td><td>82,4</td><td>25,9</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem.		2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, tūkst. euro	42,2	82,4	25,9
	2019	2020	2021							
Fiskālā ietekme, tūkst. euro	42,2	82,4	25,9							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Latvija 2004. gadā, iestājoties Eiropas Savienībā, ar likumu pārņēma Direktīvas 92/83/EEK prasības attiecībā uz alkoholiskajiem dzērieniem, kuros faktiskā spirta tilpumkoncentrācija pārsniedz 1,2 tilpumprocentus. Tobrīd saskaņā ar likuma 3. panta sestās daļas 2. punktu par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem bija uzskatāmi arī produkti, kas tiek klasificēti Kombinētās nomenklatūras (<i>turpmāk – KN</i>) 2208. preču pozīcijā un kuros faktiskais spirta daudzums pārsniedz 1,2 tilpumprocentus. Savukārt likuma 16. pantā bija noteikti AN atbrīvojumi alkoholiskajiem dzērieniem, kuri neparedzēja atsevišķi izdalīt AN atbrīvojumu ekstraktiem un uzlējumiem, kurus reģistrē Pārtikas un veterinārā dienesta uztura bagātinātāju reģistrā un kuri atbilst KN kodam 2208 90 69. Ņemot vērā minēto un to, ka pēc būtības uztura bagātinātāji nav ar AN apliekami alkoholiskie dzērieni, bet uztura bagātinātāji ir pārtikas produkti uztura papildināšanai, nodrošinot papildus vitamīnu un minerālvielu uzņemšanu, tika veikti minētie grozījumi, paredzot, ka no AN ir atbrīvoti uztura bagātinātāji, kuri satur spirtu, ja absolūtā spirta saturs nepārsniedz 80 mililitrus iepakojumā. AN atbrīvojums ir spēkā no 2011. gada 1. maija, kad likumā tika iekļauta norma par to, ka no AN ir atbrīvoti uztura bagātinātāji, kuri satur spirtu un kurus reģistrē, izplata, realizē, noformē un piegādā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par obligātajām nekaitīguma un marķējuma prasībām uztura bagātinātājiem un uztura bagātinātāju reģistrācijas kārtību, ja absolūtā spirta saturs nepārsniedz 80 mililitrus iepakojumā. Attiecīgi tika arī noteikts, ka par uztura bagātinātājiem ar absolūtā spirta saturu virs 80 mililitriem iepakojumā ir jāsamaksā AN atbilstoši likuma 23. panta divdesmit pirmajai daļai. Ar 2022. gada 1. janvāri stājās spēkā grozījumi likumā, ar kuriem noteikts, ka no 2022. gada 1. janvāra AN atbrīvojumu piemēro uztura bagātinātājiem, kuri satur etilspirtu un kurus reģistrē, izplata, realizē, noformē un piegādā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par obligātajām nekaitīguma un marķējuma prasībām uztura bagātinātājiem un uztura								

		bagātinātāju reģistrācijas kārtību, ja uztura bagātinātāja iepakojuma vienība nepārsniedz 150 mililitrus. No 2022. gada 1. janvāra AN piemēro visiem uztura bagātinātājiem, kas satur etilspirtu, neatkarīgi no etilspirta daudzuma produktā, ja iepakojuma vienība pārsniedz 150 mililitrus, piemērojot spēkā esošo AN likmi. Pārņemot Direktīvas 2002/46/EK 10. pantu, MK noteikumu Nr. 685 3. punktā ir noteikts, ka Latvijas Republikā atļauts laist tirgū uztura bagātinātājus, ja tie: 1. ir paziņoti <i>Pārtikas un veterinārajam dienestam</i> un iekļauti uztura bagātinātāju reģistrā; 2. noformēti kā pārtikas produkti un galapatērētājam tiek piegādāti tikai fasētā veidā. Spirts, kas izlietots uztura bagātinātāju ražošanai un kam piemērots AN atbrīvojums <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Spirts, kas izlietots uztura bagātinātāju ražošanai un kam piemērots AN atbrīvojums, ja uztura bagātinātāja iepakojuma vienība nepārsniedz 150 ml, <i>litri</i></td><td>2 488,3</td><td>5 050,6</td><td>1 511,8</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati uz 2022. gada 15. septembri.</i>		2019	2020	2021	Spirts, kas izlietots uztura bagātinātāju ražošanai un kam piemērots AN atbrīvojums, ja uztura bagātinātāja iepakojuma vienība nepārsniedz 150 ml, <i>litri</i>	2 488,3	5 050,6	1 511,8
	2019	2020	2021							
Spirts, kas izlietots uztura bagātinātāju ražošanai un kam piemērots AN atbrīvojums, ja uztura bagātinātāja iepakojuma vienība nepārsniedz 150 ml, <i>litri</i>	2 488,3	5 050,6	1 511,8							
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītāji</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi	X	X	X
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023							
Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi	X	X	X							
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Uztura bagātinātāju kategorijā ietilpst dažādi augu ekstrakti, sīrupi un uzlējumi organisma funkciju veicināšanai, aknu darbības, gremošanas, sirds darbības un miega uzlabošanai, dabīgo organisma aizsargspēju veicināšanai, imunitātes stiprināšanai, kas var pozitīvi ietekmēt cilvēka veselību.								
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie	Nav identificēti.								

	blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums spirtam atsevišķos likumā noteiktos gadījumos
N.p.k.	1.5.8.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 16. panta pirmās daļas 5. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvots spirts (ja minētajos gadījumos nevar izmantot denaturētu spirtu): a) kuru izmanto zinātniskās pētniecības vajadzībām; b) kuru izmanto citu produktu vai preču (izņemot alkoholiskos dzērienus) kvalitātes noteikšanai; c) kurš kā neatņemama sastāvdaļa ietilpst ierīcēs un mehānismos vai nodrošina ierīču un mehānismu darbību; d) kuru izmanto kosmētikas līdzekļu ražošanā; e) kuru izmanto pārtikas rūpniecībā (izņemot izmantošanu par izejvielu alkoholisko dzērienu ražošanā un tādu spirtu saturošu produktu ražošanā, kuri ietilpst Kombinētās nomenklatūras 2106. un 3302. preču pozīcijā); f) kuru izmanto tādu vielu ražošanā, ko lieto zāļu un veterināro zāļu ražošanā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir neuzlikt papildus administratīvo slogu un neierobežot tādu preču ražošanu vai tādas darbības, kurās spirts netiek izmantots galapatēriņam kā alkoholisks dzēriens.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN atbrīvojums ieviests atbilstoši Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/83/EEK <i>par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem</i> (<i>turpmāk - Direktīva 92/83/EEK</i>) 27. panta 2. punktam, kas nosaka, ka dalībvalstis <u>var atbrīvot</u> no saskaņotā AN produktus, uz kuriem attiecas šī direktīva, saskaņā ar nosacījumiem, kurus tās nosaka, lai panāktu pareizu un tūlītēju šādu atbrīvojumu

		piemērošanu, novēršot jebkuru nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, ja tos izmanto: - par raudzi analizēm, obligātajiem ražošanas izmēģinājumiem vai zinātniskiem mērķiem; - zinātniskiem pētījumiem; - ārstnieciskos nolūkos slimnīcās un aptiekās; - ražošanas procesā, ja gatavais produkts nesatur spirtu; ražojot kādu komponentu, uz kuru saskaņā ar šo direktīvu neattiecas AN. Likuma 16. panta pirmās daļas 5. punktā ietvertie atbrīvojumi, kas noteikti kā izvērtējami atbilstoši Direktīvas 92/83/EEK 27. panta 2. daļai, ir spirtam (ja minētajos gadījumos nevar izmantot denaturētu spirtu): a) kuru izmanto zinātniskās pētniecības vajadzībām; b) kuru izmanto citu produktu vai preču (izņemot alkoholiskos dzērienus) kvalitātes noteikšanai; c) kurš kā neatņemama sastāvdaļa ietilpst ierīcēs un mehānismos vai nodrošina ierīču un mehānismu darbību; Likuma 16. panta pirmās daļas 5. punktā ietvertie atbrīvojumi, kas noteikti kā nevērtējami¹ atbilstoši Direktīvas 92/83/EEK 27. panta 1. daļas (b) apakšpunktā noteiktajam, <i>ka dalībvalstis atbrīvo no saskaņotā AN šajā direktīvā minētos produktus saskaņā ar nosacījumiem, kurus tās nosaka, lai panāktu pareizu un tūlītēju šādu atbrīvojumu piemērošanu un novērstu jebkādu nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, ja tie gan denaturēti saskaņā ar kādas dalībvalsts prasībām, gan tiek izmantoti tādu produktu ražošanai, kas nav domāti cilvēku patēriņam</i>, ir spirtam (ja minētajos gadījumos nevar izmantot denaturētu spirtu): d) kuru izmanto kosmētikas līdzekļu ražošanā; e) kuru izmanto pārtikas rūpniecībā (izņemot izmantošanu par izejvielu alkoholisko dzērienu ražošanā un tādu spirtu saturošu produktu ražošanā, kuri ietilpst Kombinētās nomenklatūras 2106. un 3302. preču pozīcijā); f) kuru izmanto tādu vielu ražošanā, ko lieto zāļu un veterināro zāļu ražošanā. Pēc būtības AN piemēro spirtam, kuru izmanto alkoholisko dzērienu ražošanā un šajā gadījumā ar AN apliek gala pārtikas produktu, kuru patērē kā alkoholisko dzērienu. Savukārt, ja spirtu un alkoholiskos dzērienus izmanto citādi, nevis patēriņam kā pārtikas produktus, tos neapliek ar AN. Līdz ar to minētais AN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai un AN piemērošanas pamatprincipiem.
--	--	--

¹ Informatīvais ziņojums "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu" (TA-1359), **pieejams:** <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40488115>), apstiprināts Ministru kabineta 2021. gada 8. aprīļa sēdē, protokols Nr. 32., 37. § (<http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2021-04-08#37>).

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu maksātāju skaits, kuri izmanto AN atbrīvojumu* <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits</td><td>66</td><td>62</td><td>77</td><td>70</td></tr></table> *Dati ir apkopoti par tiem nodokļu maksātājiem, kuri izmanto spirtu - zinātniskās pētniecības vajadzībām, citu produktu vai preču kvalitātes noteikšanai un kurš kā neatņemama sastāvdaļa ietilpst ierīcēs un mehānismos vai nodrošina ierīču un mehānismu darbību. Pārējie likuma 16.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktie atbrīvojumi noteikti kā nevērtējami saskaņā ar Informatīvo ziņojumu "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu". Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati uz 2022. gada augustu.		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāju skaits	66	62	77	70
	2018	2019	2020	2021								
Nodokļu maksātāju skaits	66	62	77	70								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtā ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā* (fiskālā ietekme) <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, tūkst. euro</td><td>310,0</td><td>251,0</td><td>345,7</td><td>389,6</td></tr></table> *Fiskālā ietekme ir aprēķināta par to patērētā spirta daudzumu, kas izmantots zinātniskās pētniecības vajadzībām, citu produktu vai preču kvalitātes noteikšanai un kurš kā neatņemama sastāvdaļa ietilpst ierīcēs un mehānismos vai nodrošina ierīču un mehānismu darbību. Pārējie likuma 16. panta pirmās daļas 5. punktā noteiktie atbrīvojumi noteikti kā nevērtējami saskaņā ar Informatīvo ziņojumu "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu". Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem.		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, tūkst. euro	310,0	251,0	345,7	389,6
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme, tūkst. euro	310,0	251,0	345,7	389,6								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN atbrīvojumu spirtam, kuru izmanto zinātniskās pētniecības vajadzībām stājās spēkā 1999. gada 1. janvārī. Gatavojoties Latvijas iestājam Eiropas Savienībā, AN atbrīvojums spirtam, kuru izmanto citu produktu vai preču (izņemot alkoholiskos dzērienus) kvalitātes noteikšanai, kurš kā neatņemama sastāvdaļa ietilpst ierīcēs un mehānismos vai nodrošina ierīču un mehānismu darbību, kuru izmanto kosmētikas līdzekļu ražošanā, tika ieviests pielāgojot AN piemērošanas kārtību un normas ES tiesību normām. Līdz ar to AN atbrīvojums spirtam izmantošanai minētajiem mērķiem stājās spēkā 2003. gada 1. janvārī ar Saeimā 2002. gada 12. decembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli alkoholiskajiem dzērieniem</i>”. Minēto likumu ar 2004. gada 1. maiju aizstāj šobrīd spēkā esošais likums “<i>Par akcīzes nodokli</i>”. AN atbrīvojums spirtam, kuru izmanto pārtikas rūpniecībā, tika ieviests ar 2004. gada 1. maiju, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā un norma tika noteikta kā obligāti ieviešama atbilstoši Direktīvas 92/83/EEK 27. panta 1. daļas (b) apakšpunktā noteiktajam (skat. veidlapas 4. sadaļu). Ar 2012. gada 1. janvārī tika ieviests AN atbrīvojums spirtam, kuru izmanto tādu vielu ražošanā, kuras lieto zāļu un veterināro zāļu ražošanā. Minētais AN atbrīvojums tika ieviests ņemot vērā to, ka spirtu izmanto tādu bioloģiski aktīvo vielu ražošanā, kas turpmāk tiek izmantotas medikamentu ražošanā un uz šajos galaproduktos saturošu spirtu ir attiecināms likuma 16. panta pirmās daļas 4. punktā minētais AN atbrīvojums (Direktīvas 92/83/EEK 27. panta 1. daļas (d) apakšpunktā² noteikts kā obligātais), līdz ar to pēc būtības arī spirta izmantošanai šādu bioloģiski aktīvo vielu ražošanai ir jāpiemēro AN atbrīvojums.										

² Dalībvalstis atbrīvo no saskaņotā akcīzes nodokļa šajā direktīvā minētos produktus saskaņā ar nosacījumiem, kurus tās nosaka, lai panāktu pareizu un tūlītēju šādu atbrīvojumu piemērošanu un novērstu jebkādu nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, (d) ja tos izmanto medikamentu ražošanai, kas noteikti Direktīvā 65/65/EEK.

8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atvieglojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojuma pozitīvais efekts ir neuzlikts papildus administratīvais slogs un neierobežota tādu preču ražošana vai tādas darbības, kurās spirts netiek izmantots galapatēriņam kā alkoholiskais dzēriens.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums tabakas izstrādājumiem, kurus izmanto tabakas izstrādājumu kvalitātes noteikšanai
N.p.k.	1.5.10.

	Normatīvais akts	Likums <i>“Par akcīzes nodokli” (turpmāk - likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 17. panta pirmās daļas 2. punkts. Ministru kabineta 2021. gada 30. novembra noteikumi Nr. 774 <i>“Kārība, kādā no akcīzes nodokļa atbrīvo atsevišķus tabakas izstrādājumus, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamo šķidrumu, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidruma sagatavošanas sastāvdaļas un tabakas aizstājējproduktus” (turpmāk - Ministru kabineta 2021. gada 30. novembra noteikumi Nr. 774).</i>
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (turpmāk – AN) ir atbrīvoti tādi tabakas izstrādājumi, kurus izmanto tabakas izstrādājumu drošuma un kvalitātes noteikšanai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir paredzēt komersantiem iespēju saņemt AN atbrīvojumu par tabakas izstrādājumiem, kuri tiek izmantoti kvalitātes noteikšanai, lai nodrošinātu atbilstību drošuma un kvalitātes standartiem.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums atbilst Eiropas Padomes 2011. gada 21. jūnija Direktīvas 2011/64/ES <i>par tabakas izstrādājumiem piemērotā akcīzes nodokļa struktūru un likmēm (turpmāk – Direktīva 2011/64/ES)</i> 17. panta “c” apakšpunktam ¹ , kas nosaka, ka no AN var atbrīvot vai jau samaksāto AN var atmaksāt par tabakas izstrādājumiem, kas paredzēti vienīgi zinātniskām pārbaudēm un tādām pārbaudēm, kas saistītas ar izstrādājumu kvalitāti. Šāda nodokļa atbrīvojuma vai nodokļa atmaksas ieviešanas gadījumā dalībvalstij ir jāparedz atsevišķi nosacījumi un formalitātes. AN pēc būtības piemēro tabakas izstrādājumiem, kurus nodod patēriņam un kurus izmanto lietošanai kā galaproduktu.

¹ Direktīvā 2011/64/ES 17.panta “c” apakšpunkts pārņemts no Eiropas Padomes 1995. gada 27. novembra Direktīvas 95/59/EK par nodokļiem, kas nav apgrozījuma nodokļi un kas ietekmē tabakas izstrādājumu patēriņu 11.panta “c” apakšpunkta.

		Tabakas izstrādājumi, kurus izmanto tabakas izstrādājumu kvalitātes noteikšanai netiek nodoti patēriņam, tie tiek izmantoti ražošanas procesā, lai pārbaudītu vai saražotie tabakas izstrādājumi atbilst <i>Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā</i> noteiktajām kvalitātes un standartu prasībām. Līdz ar to minētais AN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai.			
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	2020. gadā 3 nodokļu maksātāji ir saņēmuši speciālo atļauju (licenci) apstiprināta noliktavas turētāja darbībai ar tabakas izstrādājumiem, kuru darbības veids licencē ir norādīts – ražošana un/vai pārstrāde un/vai apstrāde un/vai fasēšana. 2019. gadā minētā licence bija izsniegta 2 nodokļu maksātājiem, 2018. gadā – 4 nodokļu maksātājiem. Licences saņēmušie nodokļu maksātāji 2018. gadā un 2020. gadā nav izmantojuši nodokļa atbrīvojumu.			
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nemot vērā, ka nodokļa atbrīvojums nav piemērots 2018. gadā un 2020. gadā, tad šajos periodos fiskālā ietekme nav. 2019. gadā nodokļa atbrīvojuma fiskālā ietekme ir nebūtiskā apmērā, t.i., 360,99 <i>euro</i> .			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Nodokļa atbrīvojums ieviests 2004. gada 1. maijā, kad stājās spēkā likums. Lai nodrošinātu AN atbrīvojuma piemērošanā vienādu pieeju neharmonizētajām akcīzes precēm, ar 2021. gada 21. oktobra grozījumiem likumā no 2022. gada 1. janvāra noteikts atbrīvojums arī elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamam šķidrumam, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidruma sagatavošanas sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem, kurus izmanto kvalitātes noteikšanai. 2022. gada 1. janvārī stājās spēkā Ministru kabineta 2021. gada 30. novembra noteikumi Nr. 774, kas nosaka, ka nodokļa maksātājs nemaksā nodokli par tabakas izstrādājumiem, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamo šķidrumu, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidruma sagatavošanas sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem, kurus izmanto tabakas izstrādājumu kvalitātes noteikšanai, tai skaitā testēšanas rezultātu pareizības pārbaudei, ja tas Valsts ieņēmumu dienestā papildus nodokļa deklarācijai iesniedz testēšanas pārskatu, kuru izsniegusi testēšanas laboratorija, kas akreditēta nacionālajā akreditācijas institūcijā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanu, akreditāciju un uzraudzību, vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts paziņotā laboratorija, kas noteikusi minēto preču kvalitāti, vai attiecīgās testēšanas laboratorijas apliecinājumu, ka preces tiks izmantotas testēšanas rezultātu pareizības pārbaudei.			
8.		Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023

	Nodokļa atvieglojuma sasniegšanas (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nav identificēts.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums neapstrādātām tabakas lapām
N.p.k.	1.5.11.

	Normatīvais akts	Likums " <i>Par akcīzes nodokli</i> " (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 17. panta piektā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) atbrīvo neapstrādātas tabakas lapas, kas nav kaltētas (jēltabaka) un ir paredzētas turpmākai izmantošanai augsnes uzlabošanas līdzekļu, augu aizsardzības līdzekļu un tamlīdzīgu dārzkopības līdzekļu ražošanā ar nosacījumu, ka minētās tabakas lapas no ārvalsts (arī no dalībvalsts) tiek ievestas akcīzes preču noliktavā, kurā atļauts veikt darbības ar tabakas izstrādājumiem. Persona, kura minēto līdzekļu ražošanā izmanto neapstrādātas tabakas lapas, kas nav kaltētas (jēltabaka), apstiprinātam noliktavas turētājam rakstveidā apliecina, ka saņemtās tabakas lapas netiks izmantotas citādi. Personai, kura minēto līdzekļu ražošanā izmanto neapstrādātas tabakas lapas, kas nav kaltētas (jēltabaka), nav nepieciešams saņemt speciālo atļauju (licenci).
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir stimulēt augsnes uzlabošanas līdzekļu, augu aizsardzības līdzekļu un tamlīdzīgu dārzkopības līdzekļu ražošanu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN pēc būtības piemēro tabakas izstrādājumiem, kurus nodod patēriņam un kurus izmanto lietošanai kā galaproduktu. Šajā gadījumā tabakas lapas izmanto kā izejvielu, lai ražotu augsnes uzlabošanas līdzekļus, augu aizsardzības līdzekļus un tamlīdzīgus dārzkopības līdzekļus, kuri nav definēti kā ar AN apliekami galaprodukti.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu,	No nodokļa atbrīvojuma ieviešanas brīža, t.i., no 2015. gada 1. aprīļa , Latvijā sekojošas darbības ar tabakas lapām ir veikuši divi nodokļa maksātāji: 1) 2015. gadā darbības ar tabakas lapām veicis viens nodokļu maksātājs, kas visu saņemto apjomu ir nodevis patēriņam

	pēdējo trīs gadu periodā	Latvijā, samaksājot AN. Tātad, atbrīvojums netika piemērots; 2) 2016. gadā darbības ar tabakas lapām veicis viens nodokļu maksātājs, kas visu apjomu ir saņēmis un izvedis atliktajā nodokļu maksāšanas režīmā. Tādējādi atbrīvojums no AN arī netika piemērots.
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Kopš atbrīvojuma stāšanās spēkā, t.i., no 2015. gada 1. aprīļa, AN atbrīvojums nav piemērots.
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) normatīvie akti neparedz atsevišķus aprites nosacījumus tabakas lapām, līdz ar to katra ES dalībvalsts šos jautājumus var risināt nacionālā līmenī. Nemot vērā, ka tabakas lapas ir augsts riska avots nelegālu cigarešu ražošanai, lai to novērstu un nodrošinātu atbilstoša līmeņa aprites kontroli un mazinātu nelikumīgas tabakas izstrādājumu ražošanas risku ar 2015. gada 1. aprīli tabakas lapām tika ieviests AN un noteikti attiecīgie aprites nosacījumi. Vienlaicīgi tika ieviests atbrīvojums neapstrādātām tabakas lapām, kas nav kaltētas (jēltabaka) un tiek ievestas no ārvalsts (arī dalībvalsts) to tālākai izmantošanai augsnes uzlabošanas līdzekļu, augu aizsardzības līdzekļu un tamlīdzīgu dārzkopības līdzekļu ražošanā. Nemot vērā Zemkopības ministrijas sniegto informāciju, ir secināts, ka, tā kā tabakas lapas satur nikotīnu, kas ES ir definēts kā augu aizsardzības līdzekļu darbīgā viela, to nav atļauts laist tirgū un lietot ES. Saskaņā ar normatīvo aktu prasībām tirgū drīkst laist augu aizsardzības līdzekļus, kuri satur darbīgo vielu, kas ir iekļauta Eiropas Kopienā augu aizsardzības līdzekļiem atļauto darbīgo vielu sarakstā¹. Pierādīts, ka šāda preparāta pielietojums, kurš satur konkrēto darbīgo vielu, ir drošs cilvēkiem, dzīvniekiem un videi. Tabaka un nikotīns nav iekļauti augstāk minētajā darbīgo vielu sarakstā saskaņā ar 2009. gada 21. oktobra Eiropas Parlamenta un Padomes (EK) Regulu Nr. 1107/2009 <i>par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK</i>, līdz ar to līdzekļi, kuri to satur, nedrīkst būt tirdzniecībā. Ja tabakas atlikumi (putekļi) tiks iestrādāti augsnē, Latvijā tiks lietota ES neapstiprināta viela. Nemot vērā iepriekš minēto, tabakas atlikumus (putekļus) nedrīkst piedāvāt un izmantot augsnes uzlabošanai un augu aizsardzībai. Tādējādi arī šobrīd nav iespējams izpildīt atbrīvojuma ieviešanas mērķi, proti, stimulēt augsnes uzlabošanas līdzekļu un tamlīdzīgu dārzkopības līdzekļu ražošanu. Ministru kabineta 2005. gada 30. augusta noteikumos Nr.662 “<i>Akcīzes preču aprites kārtība</i>” ir ietverti nosacījumi par speciālas atļaujas (licences) izsniegšanas, pārreģistrācijas,

¹ Eiropas Kopienā augu aizsardzības līdzekļiem atļauto darbīgo vielu saraksts
Pieejams: <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/active-substances/?event=search.as>

		anulēšanas un izmantošanas kārtību attiecībā uz komersantiem, kas veic darbības ar tabakas lapām.
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Nemot vērā, ka atbrīvojums nav ticis piemērots, sasniedzamie rādītāji netiek noteikti.
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nav identificēts.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskiem dzērieniem, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai
N.p.k.	1.5.13.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 19. panta pirmā daļa un otrās daļas 1. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvota kafija un bezalkoholiskie dzērieni, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni, kontrolējot kafijas un bezalkoholisko dzērienu drošumu un kvalitāti, ņemot vērā jaunākos zinātnes un tehnoloģiju sasniegumus un tiesību aktu prasības.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	2001. gada 3. decembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/95/EK <i>par produktu vispārēju drošību</i> (<i>turpmāk Direktīva 2001/95/EK</i>) 6. panta 1. daļa nosaka, ka dalībvalstis nodrošina, ka ražotāji un izplatītāji pilda savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu tā, lai tirgū laistie produkti būtu droši. Saskaņā ar 2. pantu par produktu tiek uzskatīts jebkurš produkts, kas paredzēts patērētājiem vai ko loģiski paredzamos apstākļos varētu lietot patērētāji pat tad, ja tas nav viņiem paredzēts. AN pēc būtības tiek piemērots precēm, kuras nodod patēriņam un kuras izmanto lietošanai kā galaproduktu. Kafija un bezalkoholiskie dzērieni, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai, netiek nodoti patēriņam, tos izmanto ražošanas procesā, lai saražotie gala produkti atbilstu noteiktajām drošuma un kvalitātes standartu prasībām. Līdz ar to minētais AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem atbilst tā ieviešanas būtībai.

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegto informāciju ¹ likuma 19., 20. pantā un 21. panta sestajā daļā minētie atbrīvojumi <i>Kafijas un bezalkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa deklarācijā</i> tiek norādīti vienā rindā, tādējādi nav iespējams sniegt detalizētu informāciju par nodokļu maksātāju skaitu, kas piemēro atbrīvojumu kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, ko izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai.								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nemot vērā to, ka VID nav iespējams sniegt detalizētu informāciju par piemērotajiem atbrīvojumiem kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, ko izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai, tad fiskālās ietekmes aprēķinu nav iespējams veikt.								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN kā patēriņa nodoklis Eiropas Savienības kopējā tirgū būtiski ietekmē konkurences apstākļus starp dalībvalstīm, līdz ar to AN piemērošanas nosacījumi tiek stingri reglamentēti trim preču grupām – naftas produktiem, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem. Tomēr ir pieļaujams, ka dalībvalstis var piemērot AN arī citām precēm. 1999. gada 25. novembrī pieņemot likumu “<i>Par akcīzes nodokli</i>” Latvija fiskālu apsvērumu dēļ ar 1999. gada 9. decembri uzsāka piemērot AN kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem. AN bezalkoholiskiem dzērieniem papildus mērķis ir veselības veicināšanas nolūkos ierobežot saldināto dzērienu patēriņu. Ieviešot AN kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, vienlaikus tika paredzēts, ka no AN ir atbrīvota kafija un bezalkoholiskie dzērieni, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai. AN kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kā arī atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuru izmanto kafijas un bezalkoholisko dzērienu kvalitātes noteikšanai, ir pārņemts šobrīd spēkā esošajā likumā.								
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītāji</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023							
Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X							
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu	Nodokļa atbrīvojums nodrošina patērētāju aizsardzību, kontrolējot kafijas un bezalkoholisko dzērienu drošumu un kvalitāti.								

¹ Valsts ieņēmumu dienesta 29.06.2022. vēstule Nr. P002-2/8.1.5/67655.

	samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdaļē ekonomiskā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem papildus pieejami šādi atbrīvojumi no AN: 1) AN atbrīvojums bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.14.</i>); 2) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.15.</i>); 3) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.16.</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā
N.p.k.	1.5.14.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 19. panta otrās daļas 3. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvoti bezalkoholiskie dzērieni, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir mazināt sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem administratīvo slogu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Saskaņā ar likumu tikai akcīzes preču noliktavā ir atļauta akcīzes preču ražošana, apstrāde, pārstrāde, fasēšana un uzglabāšana. Pēc būtības AN piemēro produktiem, kas paredzēti galapatēriņam un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem savām vajadzībām pagatavotie (saražotie) bezalkoholiskie dzērieni būtu apliekami ar AN. Tāpat sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem būtu jāreģistrējas kā apstiprinātiem noliktavas turētājam. Ņemot vērā to, ka bezalkoholiskie dzērieni tiek uzreiz patērēti, tad ar AN aprēķināšanu saistītās darbības rada nesamērīgu administratīvo slogu sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, salīdzinot ar iegūstamajiem AN ieņēmumiem. Līdz ar to nodokļa atbrīvojums bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā, atbilst tā ieviešanas būtībai.

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi, kuriem ir tiesības saņemt* nodokļa atbrīvojumu				
		Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi	2018	2019	2020	2021
		Restorāni un mobilās ēdināšanas vietas	2 320	2 292	2 296	2 245
		Izbraukuma ēdināšana pēc pasūtījuma un citas ēdināšanas pakalpojumu darbības	396	413	413	428
		Bāru darbība	357	341	323	274
		Kopā:	3 073	3 046	3 032	2 947
		<i>*Ņemot vērā, ka administratīvā sloga mazināšanas nolūkā netiek uzskaitīti atbrīvojuma saņēmēji, tad tiek pieņemts, ka šādu atbrīvojumu var piemērot visi sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi, kas ietilpst NACE klasifikatora I sadaļas 56.nodaļā "Ēdināšanas pakalpojumi".</i>				
		<i>Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati.</i>				
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Administratīvā sloga mazināšanas nolūkā netiek uzskaitīts bezalkoholisko dzērienu daudzums, kas izgatavots sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos patērēšanai šajos uzņēmumos, tādēļ fiskālā ietekme nav nosakāma.				
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN kā patēriņa nodoklis Eiropas Savienības kopējā tirgū būtiski ietekmē konkurences apstākļus starp dalībvalstīm, līdz ar to AN piemērošanas nosacījumi tiek stingri reglamentēti trim preču grupām – naftas produktiem, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem. Tomēr ir pieļaujams, ka dalībvalstis var piemērot AN arī citām precēm. 1999. gada 25. novembrī pieņemot likumu <i>"Par akcīzes nodokli"</i> Latvija fiskālu apsvērumu dēļ ar 1999. gada 9. decembri uzsāka piemērot AN bezalkoholiskajiem dzērieniem. AN bezalkoholiskiem dzērieniem papildus mērķis ir veselības veicināšanas nolūkos ierobežot saldināto dzērienu patēriņu. Ieviešot AN bezalkoholiskajiem dzērieniem, vienlaikus tika paredzēts, ka no AN ir atbrīvoti bezalkoholiskie dzērieni, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā. AN bezalkoholiskajiem dzērieniem, kā arī atbrīvojums tādiem bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā, ir pārņemts šobrīd spēkā esošajā likumā.				
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	
		Ņemot vērā, ka atbrīvojuma mērķis ir mazināt administratīvo slogu, tad netiek uzskaitīts bezalkoholisko dzērienu daudzums, kas izgatavots sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos patērēšanai šajos uzņēmumos, līdz ar to sasnieguma rādītāji netiek noteikti.	X	X	X	

9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojuma pozitīvais efekts ir samazināts administratīvais slogs sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, atbrīvojot tos no AN piemērošanas darbībām.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Bezalkoholiskajiem dzērieniem papildus pieejami šādi atbrīvojumi no AN: 1) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskiem dzērieniem, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.13.</i>); 2) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.15.</i>); 3) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.16.</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “ <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā
N.p.k.	1.5.15.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 19. panta trešā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (<i>turpmāk – AN</i>) ir atbrīvoti bezalkoholiskie dzērieni un kafija, ko izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir neaplikt ar AN izejvielas, kuras izmanto citu preču ražošanai, jo AN ieviešanas būtība ir aplikt gala patēriņam nododamās preces.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN pēc būtības tiek piemērots precēm, kuras nodod patēriņam un kuras izmanto lietošanai kā galaproduktu. Kafija un bezalkoholiskie dzērieni, kurus izmanto kā izejvielas citu pārtikas preču ražošanā (arī alkoholisko dzērienu), gala patēriņam tiks nodoti kā citi produkti, piemēram, konfektes, konditorejas izstrādājumi un citi. Līdz ar to minētais AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem atbilst tā ieviešanas būtībai.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegto informāciju ¹ likuma 19., 20. pantā un 21. panta sestajā daļā minētie atbrīvojumi <i>Kafijas un bezalkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa deklarācijā</i> tiek norādīti vienā rindā, tādējādi nav iespējams sniegt detalizētu informāciju par nodokļu maksātāju skaitu, kas piemēro atbrīvojumu kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, ko izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā.

¹ Valsts ieņēmumu dienesta 29.06.2022. vēstule Nr. P002-2/8.1.5/67655.

6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā to, ka VID nav iespējams sniegt detalizētu informāciju par piemērotajiem atbrīvojumiem kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, ko izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā, tad fiskālās ietekmes aprēķinu nav iespējams veikt.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN kā patēriņa nodoklis Eiropas Savienības kopējā tirgū būtiski ietekmē konkurences apstākļus starp dalībvalstīm, līdz ar to AN piemērošanas nosacījumi tiek stingri reglamentēti trim preču grupām – naftas produktiem, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem. Tomēr ir pieļaujams, ka dalībvalstis var piemērot AN arī citām precēm. 1999. gada 25. novembrī, pieņemot likumu “<i>Par akcīzes nodokli</i>”, Latvija fiskālu apsvērumu dēļ ar 1999. gada 9. decembri uzsāka piemērot AN kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem. AN bezalkoholiskiem dzērieniem papildus mērķis ir veselības veicināšanas nolūkos ierobežot saldināto dzērienu patēriņu. AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā, stājas spēkā 2004. gada 1. maijā.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atvieglojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nav identificēts.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo	Nav identificēti.			

	apmēru, izkrop- lota resursu pārdale ekonomi- kā u.c.), problē- mas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem papildus pieejami šādi atbrīvojumi no AN: 1) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskiem dzērieniem, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.13.</i>); 2) AN atbrīvojums bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.14.</i>); 3) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.16.</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļa atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina
N.p.k.	1.5.16.

	Normatīvais akts	Likums “Par akcīzes nodokli” (turpmāk – likums).																
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 19. panta ceturtdaļa.																
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No akcīzes nodokļa (turpmāk – AN) ir atbrīvoti bezalkoholiskie dzērieni un kafija, kurus iznīcina ¹ .																
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir nodrošināt tikai tādas kafijas un bezalkoholisko dzērienu atrašanos tirdzniecībā, kas atbilst drošuma un kvalitātes prasībām vai arī citu iemeslu dēļ nav nododami patēriņam.																
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN pēc būtības tiek piemērots precēm, kuras nodod patēriņam un kuras izmanto lietošanai kā galaproduktu. Kafija un bezalkoholiskie dzērieni, kurus iznīcina, netiek nodoti gala patēriņam. Ņemot vērā to, ka minēto akcīzes preču iznīcināšana tiek veikta produktu kvalitātes neatbilstību dēļ un vienlaikus, lai netiktu apdraudēta sabiedrības veselības drošība, tad AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina, atbilst tā ieviešanas būtībai.																
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu maksātāju skaits, kas saņem atbrīvojumu kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Bezalkoholiskie dzērieni</td><td>-*</td><td>2</td><td>2</td></tr><tr><td>Kafija</td><td>-*</td><td>1</td><td>0</td></tr><tr><td>Kopā:</td><td></td><td>3</td><td>2</td></tr></table> ¹ Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) sniegto informāciju², nodokļu maksātāju skaits šajā periodā netiek uzskaitīts. Avots: VID dati uz 29.06.2022.		2019	2020	2021	Bezalkoholiskie dzērieni	-*	2	2	Kafija	-*	1	0	Kopā:		3	2
	2019	2020	2021															
Bezalkoholiskie dzērieni	-*	2	2															
Kafija	-*	1	0															
Kopā:		3	2															

¹ Likuma panta redakcijas daļa, kas paredz kafijas un bezalkoholisko dzērienu iznīcināšanu veikt VID amatpersonas klātbūtnē, ir spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim. 2021. gada 21. oktobra Grozījumu 13. un 140.punkts.

² Valsts ieņēmumu dienesta 2022. gada 29. jūnija vēstule Nr. P002-2/8.1.5/67655.

6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)			
			2020	2021	
		Fiskālā ietekme bezalkoholiskajiem dzērieniem, <i>euro</i>	209	1 032	
		Fiskālā ietekme kafijai, <i>euro</i>	171	0	
		Kopā:	380	1 032	
		<i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem.</i>			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	AN kā patēriņa nodoklis Eiropas Savienības kopējā tirgū būtiski ietekmē konkurences apstākļus starp dalībvalstīm, līdz ar to AN piemērošanas nosacījumi tiek stingri reglamentēti trim preču grupām – naftas produktiem, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem. Tomēr ir pieļaujams, ka dalībvalstis var piemērot AN arī citām precēm. 1999. gada 25. novembrī, pieņemot likumu “<i>Par akcīzes nodokli</i>”, Latvija fiskālu apsvērumu dēļ ar 1999. gada 9. decembri uzsāka piemērot AN kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem. AN bezalkoholiskajiem dzērieniem papildus mērķis ir veselības veicināšanas nolūkos ierobežot saldināto dzērienu patēriņu. AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina VID pilnvarotas amatpersonas klātbūtnē, ir stājies spēkā 2008. gada 1. janvārī. 2021. gada 21. oktobrī ir pieņemti grozījumi likumā, kas paredz, ka no 2023. gada 1. janvāra (grozījumu 13. un 140. punkts) Ministru kabinets nosaka prasības bezalkoholisko dzērienu un kafijas iznīcināšanai vienlaikus paredzot, ka VID amatpersonas klātbūtne nav obligāta. VID ir pieejami dati par atbrīvojuma piemērošanu kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus iznīcina VID pilnvarotas amatpersonas klātbūtnē sākot ar 2020. gadu. Iznīcinātās kafijas un bezalkoholisko dzērienu apjoms, kas atbrīvots no AN, ja tas ticis iznīcināts pilnvarotas VID amatpersonas klātbūtnē			
			2020	2021	
		Bezalkoholiskie dzērieni (litros), kas ir atbrīvoti no AN	2 819	13 942	
		Kafija (kg), kas atbrīvota no AN	120	0	
		<i>Avots: VID dati uz 29.06.2022.</i>			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji netiek definēti, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atvieglojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts	Nodokļu atbrīvojuma pozitīvais efekts ir tādas kafijas un bezalkoholisko dzērienu izņemšana no tirdzniecības, kas neatbilst kvalitātes un drošuma standartiem vai citu būtisku			

	salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	iemeslu dēļ nav nododami patēriņam. Tādējādi sabiedrība tiek pasargāta no lietošanai nederīgu produktu izmantošanas uzturā.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem papildus pieejami šādi atbrīvojumi no AN: 1) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskiem dzērieniem, kurus izmanto šo produktu kvalitātes noteikšanai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.13.</i>); 2) AN atbrīvojums bezalkoholiskajiem dzērieniem, kuri ir nefasēti un izgatavoti sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā patērēšanai šajā uzņēmumā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.14.</i>); 3) AN atbrīvojums kafijai un bezalkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto citu pārtikas preču (arī alkoholisko dzērienu) ražošanā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.5.15.</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “ <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atvieglojums dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā
N.p.k.	1.5.17.

	Normatīvais akts	Likums “Par akcīzes nodokli” (turpmāk – likums).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 14. panta 2. ² daļa, 18. panta piektā, 5 ¹ daļa, sestā, 6. ¹ , 6. ² , 6. ³ daļa. Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumi Nr.194 “Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.194).
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	<u>Dīzeļdegvielai (gāzeļļai) un tādai dīzeļdegvielai (gāzeļļai), kurai ir pievienota biodīzeļdegviela, kas pilnībā iegūta no biomasas, vai parafinizēta dīzeļdegviela, kas iegūta no biomasas, un attiecīgie naftas produkti tiek iezīmēti (marķēti) saskaņā ar likuma 28.pantu (turpmāk – marķēta dīzeļdegviela), ja to izmanto lauksaimniecībā</u> , akcīzes nodokli (turpmāk – AN) par 1000 litriem aprēķina 15% apmērā no AN standartlikmes (440,50 euro) jeb <u>66,08 euro par 1000 litriem</u> (no 01.01.2025). Tā kā saskaņā ar 2024. gada 4. decembrī pieņemtajiem grozījumiem ¹ likumā “Par akcīzes nodokli” no 2026. gada 1. janvāra dīzeļdegvielai tiek palielināta AN standartlikme no 440,50 uz 467 euro par 1000 litriem, tad no 2026. gada mainīsies arī lauksaimniecībā izmantojamās degvielas AN likme uz <u>70,05 euro par 1000 litriem</u> (ko aprēķina 15% no AN standartlikmes dīzeļdegvielai). Marķēto dīzeļdegvielu ar samazinātu AN likmi atļauts izmantot traktortehnikā un lauksaimniecības pašgājējmašīnās lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei, kā arī tādās meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, un zem zivju dīķiem esošās zemes apstrādei, un ja ir nodrošināti minimālie ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas, bet attiecībā uz zivju dīķiem — ieņēmumi no akvakultūras produkcijas pārdošanas pēdējā

¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/357483-grozijumi-likuma-par-akcizes-nodokli-446>

		noslēgtajā saimnieciskajā gadā (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu) no viena pieteiktā hektāra. Marķēto dīzeļdegvielu ar samazinātu AN likmi atļauts arī izmantot lauksaimniecības produkcijas ražotāja saražoto vai izaudzēto lauksaimniecības produktu un to audzēšanai nepieciešamo izejvielu pašpārvaldējumiem Latvijas Republikā, ja pašpārvaldējumus veic pats lauksaimniecības produkcijas ražotājs vai viņa darbinieks, izmantojot lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā vai valdījumā esošu kravas automobili (kurā sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja sēdvietu, nepārsniedz četras sēdvietas). Marķēto dīzeļdegvielu ar samazinātu AN likmi ir tiesības iegādāties lauksaimniecības produkcijas ražotājam, kurš veic saimniecisko darbību un ir reģistrējies kā nodokļu maksātājs un kurš apstrādā (vismaz vienu no): 1) lauksaimniecībā izmantojamo zemi (<i>turpmāk – LIZ</i>), kas ir deklarēta un apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmas ietvaros, izņemot to LIZ, kur audzē kukurūzu biogāzes ieguvei, tādas īscirtmeta atvasāju sugas kā apse (<i>Populus spp.</i>), kārklis (<i>Salix spp.</i>), baltalksnis (<i>Alnus incana</i>), klūdziņprosa (<i>Panicum virgatum</i>) vai miežubrālis (<i>Phalaris arundinacea L.</i>), un, ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir reģistrējies Lauksaimniecības datu centrā kā dzīvnieku barības primārais ražotājs, — par ilggadīgo zālāju vai aramzemē sēto stiebrzāļu, vai lopbarības zālaugu maisījuma platībām (<i>turpmāk — zālāju platības</i>) izmantojamo zemi; 2) meža vai purva zemi, kur kultivē dzērvenes vai mellenes un kura ir lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā vai lietošanā; 3) zemi zem zivju dīķiem, kur audzē zivis ne mazāk kā 20 hektāru platībā, piemērojot audzēšanas cikla koeficientu uz katru pieteikto zemes hektāru zem zivju dīķiem, ja akvakultūras nozares uzņēmums ir atzīts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par veterinārajām prasībām akvakultūras dzīvniekiem un akvakultūras dzīvnieku novietne ir reģistrēta Lauksaimniecības datu centrā. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir noteikts maksimālais marķētās dīzeļdegvielas daudzums, ko tie ir tiesīgi iegādāties - vienā saimnieciskajā gadā (no kārtējā gada 1.jūlija līdz nākamā gada 30.jūnijam) rēķina no 60 līdz 130 litriem marķētās dīzeļdegvielas par katru lauksaimniecības produkcijas ražotāja atbalstam deklarēto un apstiprināto LIZ hektāru, kā arī tādas meža vai purva zemes hektāru, kur kultivē dzērvenes vai mellenes, vai zemes hektāru zem zivju dīķiem, ņemot vērā šādu sadalījumu atkarībā no audzējamās kultūras: 1) augkopība — 100 litru uz vienu hektāru; 2) augļkopība, ogulāji un dārzkopība — 130 litru uz vienu hektāru;
--	--	--

		3) zālāju platības, ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 nosacītās liellopu vienības uz vienu hektāru (bioloģiskajās saimniecībās blīvums vismaz 0,4 nosacītās liellopu vienības uz vienu hektāru), — 130 litru uz vienu hektāru zālāju platībām; 4) zālāju platības dzīvnieku barības ražošanai — 60 litru uz hektāru; 5) zeme zem zivju dīķiem — 60 litru uz hektāru; 6) citas kultūras un platības, kuras ir deklarētas un apstiprinātas vienotā platību maksājuma saņemšanai, — 60 litru uz vienu hektāru. Lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir tiesīgs saņemt maksimālo marķētas dīzeļdegvielas daudzumu, ja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas vai akvakultūras produkcijas ražošanas, neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu (<i>turpmāk – ieņēmumi</i>), atbilstoši Valsts ieņēmumu dienestā (<i>turpmāk – VID</i>) iesniegtajai gada ienākumu deklarācijai vai uzņēmuma gada pārskatam par iepriekšējo taksācijas gadu ir: 1) vismaz 350 <i>euro</i> no hektāra; 2) vismaz 210 <i>euro</i> no hektāra saimniecībā, kas atbilstoši normatīvajiem aktiem par bioloģisko lauksaimniecību ir sertificēta bioloģiska saimniecība.										
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir veicināt lauksaimniecības produkcijas ražošanu, nodrošinot LIZ apsaimniekošanu.										
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	AN atvieglojums atbilst Padomes 2003.gada 27.oktobra Direktīvas 2003/96/EK, kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (<i>turpmāk – Direktīva 2003/96/EK</i>) 8.panta 2.punkta “a” apakšpunktam, kurā noteikts, ka no 2004. gada 1.janvāra degvielai, ko izmanto lauksaimniecības, dārzkopības vai zivkopības darbos piemērojama minimālā nodokļa likme saskaņā ar 1.pielikuma B tabulu – 21 <i>euro</i> par 1000 litriem. AN atbrīvojums atbilst tā ieviešanas mērķim.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa maksātāju skaits, kas saņēmuši AN atvieglojumu* <table><tr><th></th><th>2018/ 2019</th><th>2019/ 2020</th><th>2020/ 2021</th></tr><tr><td>Lauksaimniecības produkcijas ražotāju skaits</td><td>17 212</td><td>16 942</td><td>16 522</td></tr></table> <i>* Saimnieciskais gads ir periods no kārtējā gada 1. jūlija līdz nākamā gada 30. jūnijam</i> <i>Avots: Lauku atbalsta dienesta dati.</i>		2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	Lauksaimniecības produkcijas ražotāju skaits	17 212	16 942	16 522		
	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021									
Lauksaimniecības produkcijas ražotāju skaits	17 212	16 942	16 522									
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj.euro</td><td>39,4</td><td>43,3</td><td>50,8</td><td>47,2</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, pamatojoties uz VID datiem.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj.euro	39,4	43,3	50,8	47,2
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme, milj.euro	39,4	43,3	50,8	47,2								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk.,	No 1998. gada 1.janvāra dīzeļdegviela, ko izmantoja lauksaimniecībā bija pilnībā atbrīvota no AN. Tobrīd saskaņā ar										

atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	likumu <i>“Par akcīzes nodokli naftas produktiem”</i> bija noteikts, ka lauksaimniecības produkcijas ražotājiem nodoklis, kas samaksāts par izmantoto dīzeļdegvielu (gāzeļļu), atmaksājams Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, rēķinot vienā kalendāra gadā 120 litru dīzeļdegvielas (gāzeļļas) par katru īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā esošu LIZ hektāru, ko apliecina pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētāja vai viņa vietnieka izsniegta izziņa. AN atmaksu administrēja VID. Ar likumā <i>“Par akcīzes nodokli naftas produktiem”</i> veiktajiem grozījumiem 1999. gada 9. decembrī maksimālais dīzeļdegvielas apmērs par vienu hektāru LIZ samazināts līdz 80 litriem vienā kalendāra gadā. Sākot ar 2001. gada 1. aprīli stājās spēkā grozījumi likumā <i>“Par akcīzes nodokli naftas produktiem”</i>, ar kuriem maksimālais dīzeļdegvielas apmērs par vienu hektāru LIZ palielināts līdz 100 litriem vienā kalendāra gadā, vienlaikus nosakot papildu prasības, ka lauksaimniecības produkcijas ražotājam: a) jāveic saimniecisko darbību - lauksaimnieciskās produkcijas ražošanu, par ko maksā nodokļus konkrēto nodokļu likumos noteiktajā kārtībā, b) jāveic grāmatvedības uzskaiti par lauksaimniecības produkcijas ražošanu likumos noteiktajā kārtībā. Papildus noteikti arī norēķinu veidi, kādus var izmantot iegādājoties dīzeļdegvielu (gāzeļļu). 2004. gada 1. maijā stājās spēkā likums, kurā ar 18. panta piekto daļu ir pārņemtas likumā <i>“Par akcīzes nodokli naftas produktiem”</i> noteiktās tiesību normas attiecībā par marķētās dīzeļdegvielas, ko izmanto lauksaimniecībā, atbrīvošanu no AN. 2009. gada 1. decembrī izdarīti grozījumi likumā, precizējot, ka maksimālais dīzeļdegvielas daudzums uz vienu hektāru LIZ vienā kalendāra gadā ir 100 litri, ar nosacījumu, ka 2010. gada pirmajā pusgadā tiek piešķirti ne vairāk kā 50 litri dīzeļdegvielas uz vienu hektāru LIZ. Valsts kontroles revīzijas ziņojumā Nr.5.1-2-57/2006 <i>par Finanšu ministrijas finanšu pārskata sagatavošanas pareizību</i> bija dots ieteikums VID sadarbībā ar Finanšu ministriju izvērtēt iespēju valsts budžeta apakšprogrammas „Akcīzes nodokļa par dīzeļdegvielu atmaksāšanu zemniekiem” līdzekļus atspoguļot pārskatā atbilstoši šo līdzekļu ekonomiskajai būtībai. Finanšu ministrija 2009. gada 24. aprīlī sagatavoja informatīvo ziņojumu „Par iespēju valsts budžeta apakšprogrammas „Akcīzes nodokļa par dīzeļdegvielu atmaksāšana zemniekiem” līdzekļus atspoguļot pārskatā atbilstoši šo līdzekļu ekonomiskajai būtībai”. Informatīvajā ziņojumā bija paredzēts pārdalīt administratīvās funkcijas no VID uz Lauku atbalsta dienestu (<i>turpmāk - LAD</i>). Attiecīgi Zemkopības ministrija izstrādāja koncepciju, lai izvērtētu iespēju paredzēt AN atvieglojumu vai kompensāciju par LIZ apstrādei izlietoto dīzeļdegvielu. Koncepcijā bija
--	---

		piedāvāti pieci iespējamie AN atvieglojuma vai kompensācijas piemērošanas un administrēšanas risinājuma varianti. Ministru kabineta 2010. gada 2. marta sēdē skatīja Zemkopības ministrijas sagatavoto koncepcijas projektu par AN atvieglojumu vai kompensācijas mehānismu zemniekiem, iegādājoties dīzeļdegvielu, un atbalstīja iesniegto koncepcijas projektā ietvertā risinājuma 5.variantu (prot. Nr.11 43.§). Ar minētajā Ministru kabineta sēdē atbalstīto 5. risinājuma variantu bija paredzēts ar 2010. gada 1.jūliju aizstāt AN atmaksas sistēmu lauksaimniecības produkcijas ražotājiem par iegādāto dīzeļdegvielu ar dīzeļdegvielas iegādi no akcīzes preču noliktavām un degvielas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības vietām bez AN, t.i., piemērojot AN atbrīvojumu dīzeļdegvielas iegādes brīdī. Koncepcija paredzēja, ka atbalstu var saņemt tikai par tādu LIZ, kas ir deklarēta vienotā platību maksājuma saņemšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmas ietvaros, vai atbalstu var saņemt par patstāvīgām pļavām un ganībām vai aramzemē sētiem ilggadīgajiem zālājiem, ja nodrošināts minimālais liellopu blīvums – vismaz 0,2 liellopu vienības uz vienu atbalstam deklarēto hektāru. Atvieglojuma apjoms – vienā saimnieciskajā gadā rēķina 100 litru dīzeļdegvielas par katru pretendenta atbalstam deklarēto hektāru. To administrē LAD. Atvieglojuma pretendents (lauksaimniecības produkcijas ražotājam) ir jābūt reģistrētam kā nodokļu maksātājam. Maksimālais garantētais platību daudzums vienā kalendārajā gadā ir 800 000 hektāru. LAD izvērtē pieteikumus, un, ja programmā deklarētais hektāru apjoms, par ko tiek piešķirts dīzeļdegvielas limits, pārsniedz programmai pieejamo finansējumu, tad piešķirtais dīzeļdegvielas apjoms tiek proporcionāli samazināts. Koncepcijā tika paredzēts, ka: • līdz 2010.gada 30.jūnijam darbojas tā brīža atmaksas sistēma, paredzot atmaksāt AN, kas nepārsniedz 50 litru dīzeļdegvielas par katru iepriekšējā gadā atbalstam deklarēto hektāru, ko administrē VID; • no 2010.gada 1.jūlija līdz 2011.gada 30.jūnijam tika noteikts jaunās sistēmas dīzeļdegvielas iegādes limita periods, kur vienā saimnieciskajā gadā (no kārtēja gada 1.jūlija līdz nākamā gada 30.jūnijam) rēķina 100 litru dīzeļdegvielas par katru pretendenta atbalstam deklarēto hektāru; • vienā saimnieciskajā gadā – no kārtējā gada 1.jūlija līdz nākamā gada 30.jūnijam – rēķina 100 litru dīzeļdegvielas par katru pretendentam atbalstam deklarēto hektāru. Dīzeļdegvielai jābūt iegādātai, izmantojot kādu no šādiem norēķina veidiem:
--	--	---

		1) naudas līdzekļi ir pārskaitīti no zemnieka konta kredītiestādē uz degvielas pārdevēja kontu kredītiestādē (bezskaidras naudas norēķins); 2) izmantotas maksājuma kartes (kredītkartes, debetkartes un citas tamlīdzīgas kartes), kuras tiek uzskatītas par maksāšanas līdzekli saskaņā ar Kredītiestāžu likumu un kuras pieder lauksaimniecības produkcijas ražotājam; 3) izdarītas skaidras naudas iemaksas degvielas pārdevēja kontā kredītiestādē, ja norēķinus veic zemnieks – fiziskā persona. Atbilstoši koncepcijai: 1) LAD ievada informāciju par pretendentaam piešķirto dīzeļdegvielas limitu vienotās datu bāzes sistēmā. Datu bāze ir pieejama LAD, VID, akcīzes preču noliktavām, degvielas vairumtirdzniecības vietām un degvielas uzpildes stacijām; 2) pretendents dīzeļdegvielu akcīzes preču noliktavā, degvielas vairumtirdzniecības vietās un degvielas uzpildes stacijās iegādājas bez AN. Gan akcīzes preču noliktava, gan degvielas vairumtirdzniecības vieta, gan degvielas uzpildes stacija, veicot darījumu ar pretendentu, vienlaikus nodrošina informācijas aktualizāciju vienotajā datu bāzē, norādot izsniegtās degvielas apjomu; 3) pretendents, iegādājoties dīzeļdegvielu, to iegādājas bez AN. Komersants noformētajos attaisnojuma dokumentos darījumiem vai darbībām ar degvielu (degvielas attaisnojuma dokumentos) un kases aparāta čekos atsevišķi norāda summu apmaksai. Summu apmaksai aprēķina, no saimnieciskā darījuma novērtējuma naudā kopā ar nodokļiem, atskaitot par darījumu aprēķināto AN summu; 4) akcīzes preču noliktavas, degvielas vairumtirdzniecības vietas un degvielas uzpildes stacijas iesniedz VID informāciju par dīzeļdegvielas bez AN realizāciju zemniekam kalendārajā mēnesī (taksācijas periodā), šo informāciju norāda normatīvajos aktos par akcīzes preču apriti attiecīgi noteiktajos pārskatos par naftas produktiem (degvielu) un AN deklarācijā par taksācijas periodu. 2010. gada 22. aprīlī tika pieņemti grozījumi likumā, kas paredzēja ar 2010. gada 1. jūliju aizstāt AN atmaksas sistēmu lauksaimniecības produkcijas ražotājiem par iegādāto dīzeļdegvielu ar dīzeļdegvielas iegādi no akcīzes preču noliktavām, degvielas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības vietām bez AN, t.i., piemērojot AN atbrīvojumu dīzeļdegvielas iegādes brīdī. 2011. gada 14. aprīlī izdarīti grozījumi likumā, kas paredzēja Ministru kabinetam deleģējumu ar 2011. gada 1. jūliju noteikt maksimālo dīzeļdegvielas litru apmēru, kas tiek izmantots lauksaimniecībā un atbrīvots no AN saimnieciskajā gadā – 85 495 240 litri dīzeļdegvielas, lai nepārsniegtu no valsts budžeta paredzētos līdzekļus šī atbrīvojuma piemērošanai (fiskālās konsolidācijas pasākums). Ja noteiktais maksimālais dīzeļdegvielas daudzums saimnieciskajā gadā tiek pārsniegts,
--	--	--

		tad proporcionāli samazināms dīzeļdegvielas daudzums uz hektāru. Papildus tam noteikta prasība nodrošināt minimālo ieņēmumu apmēru no viena hektāra (tobrīd 200 latī). Šādas prasības mērķis bija nodrošināt, ka AN atbrīvojumu, iegādājoties dīzeļdegvielu, saņemtu lauksaimniecības produkcijas ražotāji, kas reāli ražo lauksaimniecības produkciju. Tā kā zivju dīķu zemes tiek apstrādātas un izmantotas lauksaimniecības produktu ražošanai un nav nodalāmas no pārējās lauksaimniecības darbības, ar minētajiem grozījumiem paredzēts AN atbrīvojums arī dīzeļdegvielai, kuru izmanto zivju dīķu platību apstrādei. Ar minētajiem grozījumiem noteikts arī papildu kontroles mehānisms, ko nodrošina LAD gadījumos, kad dīzeļdegviela netiek izlietota likumā noteiktajiem mērķiem. 2011. gada 15. decembrī izdarīti grozījumi likumā, paredzot stingrākus nosacījumus komersantiem, kuriem ir spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) naftas produktu vairumtirdzniecībai un kuri vēlas realizēt lauksaimniecībai paredzēto degvielu, tā mazinot risku negodīgu komersantu iekļūšanai šādas degvielas apritē. 2014. gada 17. decembrī, izdarot grozījumus likumā, pārskatīti AN atviegrojuma piemērošanas nosacījumi paredzot, ka ar 2015. gada 1. jūliju: 1) dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā, piemēro samazinātu AN likmi 50 <i>euro</i> par 1000 litriem nosakot, ka lauksaimnieki maksā nodokli vismaz minimālā nodokļa līmenī, kas atbilst Direktīvā 2003/96/EK noteiktajam. Saskaņā ar Direktīvas 2003/96/EK 8.panta 2.punkta a) apakšpunktu no 2004.gada 1.janvāra degvielai, ko izmanto lauksaimniecības, dārzkopības vai zivkopības darbos piemērojama minimālā nodokļa likme saskaņā ar 1. pielikuma B tabulu – 21 <i>euro</i> par 1000 litriem. 2) noteikta lauksaimniecības degvielas iegādes limita diferenciācija pa lauksaimniecības nozarēm (60 - 130 litri/ha) ņemot vērā to, ka lauksaimniecības zemes (arāmzemes, augļu un ogu dārzu, purvu un zemes zem zivju dīķiem) apstrādē lietojamās tehnikas dīzeļdegvielas patēriņš ir dažāds. 3) noteikti tehnikas veidi (traktortehnika un lauksaimniecības pašgājējmašīnas), kuros atļauts izmantot marķētu dīzeļdegvielu un noteikts, ka minētā tehnika var pārvietoties arī pa autoceļiem. Tas darīts tādēļ, lai novērstu tik plašu likuma normas interpretāciju, ka lauksaimniecības produkcijas ražotāji var jebkuru transporta un tehnikas veidu pēc saviem ieskatiem izmantot saistībā ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu, kas visbiežāk ir, piemēram, kravas automobiļi, kā arī lauksaimniecības produkcijas ražotāju īpašumā esošie vieglie automobiļi, kuri nav tieši iesaistīti lauksaimniecības produkcijas ražošanā. 4) lauksaimniecības degviela tiek iezīmēta (marķēta) atbilstoši
--	--	--

		Padomes 1995. gada 27. novembra Direktīvā 95/60/EK <i>par vieglās dīzeļdegvielas un petrolejas fiskālu marķēšanu (turpmāk – Direktīva 95/60/EK)</i> noteiktajam, kas paredz fiskālo marķēšanu dīzeļdegvielai, kurai piemēro atbrīvojumu no AN vai samazinātu nodokļa likmi. Pamatojoties uz Direktīvu 95/60/EK ir pieņemts Komisijas 2011. gada 16. septembra īstenošanas lēmums 2011/544/ES, kura 1. pantā ir noteikts, ka Direktīvā 95/60/EK noteiktais fiskālais marķieris gāzeļļām, kā arī petrolejas marķēšanai ir Solvent Yellow 124. Degvielas marķēšana paredzēta ar mērķi novērst negodīgu to energoproduktu izmantošanu, kuriem netiek piemērots AN vai kuriem piemēro samazināto AN likmi. Ar 2015. gada 7. maija grozījumiem likumā pārcelts marķētās dīzeļdegvielas piegāžu uzsākšanas datums no 2015. gada 1. jūlija uz 2015. gada 30. oktobri, lai visi varētu paspēt atbilstošā kārtībā veikt tehniskos un administratīvos pasākumus un lai neierobežotu konkurenci visiem naftas produktu aprītē iesaistītajiem komersantiem, kuri tobrīd veica lauksaimniekiem paredzētās dīzeļdegvielas piegādi. Ar 2015. gada 18. jūnija grozījumiem likuma 18. pants papildināts ar 5.¹ daļu, nosakot, ka šā panta piektās daļas ievaddaļā minēto degvielu atļauts izmantot lauksaimniecības produkcijas ražotāja saražoto vai izaudzēto lauksaimniecības produktu pašpārvadājumiem Latvijas Republikā, ja pašpārvadājumus veic pats lauksaimniecības produkcijas ražotājs vai viņa darbinieks, izmantojot lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā esošu kravas automobili (kurā sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja sēdvietu, nepārsniedz divas sēdvietas), tā nodrošinot, ka mazam un vidējam lauksaimniecības produkcijas ražotājam tiks mazināts finansiālais slogs, kas veidots papildu degvielas uzglabāšanas tvertņu iegādes un uzstādīšanas rezultātā, kā arī ļaus mazināt lauksaimniecības produkciju ražošanas izmaksas. Ar 2015. gada 30. novembra grozījumiem likuma 18.panta 5.¹ daļa precizēta nosakot, ka dīzeļdegvielu ar samazinātu AN likmi atļauts izmantot arī lauksaimniecības produkcijas ražotāja audzēšanai nepieciešamo izejvielu pašpārvadājumiem, kā arī noteikts, ka pašpārvadājumu var veikt arī ar valdījumā esošu kravas automobili. 2016. gada 23. novembrī izdarīti grozījumi likumā nosakot, ka ar 2017./2018. saimniecisko gadu tiek atceltas tiesības iegādāties degvielu ar samazināto AN likmi par zemes platībām, kurās audzē kukurūzu biogāzes ieguvei, lai nodrošinātu vienotu pieeju ar enerģētiskajai koksnei noteiktajiem ierobežojumiem izmantot degvielu ar samazināto AN likmi, jo jau tobrīd likuma 18.panta piektās daļas 2. punkta “a” apakšpunktā bija noteikts, ka lauksaimniecības zeme nevar tikt kvalificēta kā atbalsttiesīga dīzeļdegvielas ar samazināto AN likmi piešķiršanai, ja tajā audzē augus, kurus tradicionāli izmanto kā enerģētisko koksni - apse (<i>Populus spp.</i>), kārklis (<i>Salix spp.</i>), baltalksnis (<i>Alnus incana</i>),
--	--	---

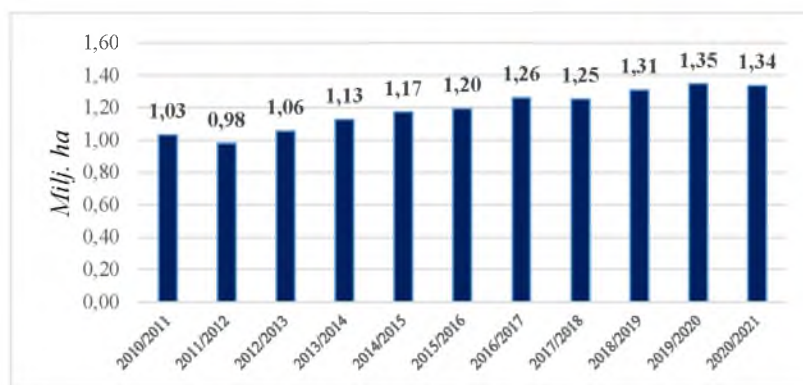
		klūdziņprosa (<i>Panicum virgatum</i>) vai miežubrālis (<i>Phalaris arundinacea</i> L.). 2017. gada 22. martā samazināts minimālo ieņēmumu prasības apmērs bioloģiskajām saimniecībām. Tā kā saimniecības, kurās izmantotas bioloģiskās lauksaimniecības saimniekošanas prakses un metodes, ievērojot normatīvajos aktos par bioloģisko lauksaimniecību noteiktos ierobežojumus, īpaši attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu un mēslošanas līdzekļu lietošanu, nespēj iegūt vienlīdz lielas ražas apjomu no viena hektāra salīdzinājumā ar konvenciālajām saimniecībām, kurām nav šādu ierobežojošu nosacījumu, bioloģiskajām saimniecībām noteiktas saudzīgākas prasības attiecībā uz minimālo ieņēmumu apmēru no viena apsaimniekotā zemes hektāra – 200 <i>euro</i>/ha. Atbilstoši <i>Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēs 2018 – 2021. gadam</i>² lemtajam, ievērot principu, ka AN samazinātā likme dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā, tiek paaugstināta, ņemot vērā to, ka AN likme dīzeļdegvielai tiek pārskatīta, 2017. gada 27. jūlijā izdarīti grozījumi likumā, ar kuriem noteikts, ka dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā AN likmi par 1000 litriem aprēķina 15% apmērā no AN standartlikmes³, ko piemēro sākot ar 2018. gada 1. jūliju. Ar minētajiem grozījumiem noteikts, ka līdz 2018. gada 30. jūnijam dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā samazinātā AN likme ir 50 <i>euro</i> par 1000 litriem. Laika periodā no 2018. gada 1. jūlija līdz 2019. gada 31. decembrim samazinātā AN likme dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā, bija 55,8 <i>euro</i> par 1000 litriem un sākot ar 2020. gada 1. janvāri 62,10 <i>euro</i> par 1000 litriem. 2018. gada 25. oktobrī izdarīti grozījumi likumā 18. panta 5.¹ daļā, precizējot nosacījumu par sēdvietu skaitu kravas automobilī un nosakot, ka kravas automobilī sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja sēdvietu, nepārsniedz četras sēdvietas. 2019. gada 1. oktobrī izdarīti grozījumi Noteikumos Nr. 194, nosakot, ka ar 2020./2021. saimniecisko gadu tiek paaugstināti minimālo ieņēmumu kritēriji konvenciālajām saimniecībām, tos nosakot 350 <i>euro</i>/ha, bet bioloģiskajām saimniecībām – 210 <i>euro</i>/ha. Minēto grozījumu mērķis bija nodrošināt, lai ar 2020./2021. saimniecisko gadu lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas ir tiesīgi iegādāties dīzeļdegvielu ar samazinātu AN likmi, tiktu pārskatīts minimālo ieņēmumu kritērijs kā to paredz Ministru kabineta 2017. gada 11. jūlija sēdes protokollēmuma (prot. Nr.35, 31.§) “Par likumprojektu “Grozījumi likumā “Par akcīzes nodokli”” 4. punkts (Zemkopības ministrijai sagatavot grozījumus Ministru kabineta 2015. gada 14. aprīļa noteikumos Nr. 194 "Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un
--	--	---

³ Likuma “Par akcīzes nodokli” 14.panta pirmās daļas 4.punkts

meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem", kas paredz palielināt lauksaimniecības produkcijas ražotāju, kas ir tiesīgi iegādāties dīzeļdegvielu ar samazinātu akcīzes nodokļa likmi, efektivitātes nosacījumus, sākot ar 2018. gada 1. jūliju) un Ministru kabineta 2018. gada 20. februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.11, 23.§) 2. punkts (Ņemot vērā iesniegto informāciju, pagarināt Ministru kabineta 2017. gada 11. jūlija sēdes protokollēmuma (prot. Nr.35 31.§) "Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par akcīzes nodokli"" 4. punktā dotā uzdevuma izpildes termiņu līdz 2019. gada 1. jūlijam).

Kopš AN atvieglojuma ieviešanas ir būtiski (par 30%) palielinājusies LIZ platība, kas deklarēta un apstiprināta marķētās dīzeļdegvielas ar samazinātu AN likmi saņemšanai.

Apstiprinātā platība, kas deklarēta marķētās dīzeļdegvielas ar samazinātu AN likmi saņemšanai no 2010. līdz 2021.gadam

Avots: Zemkopības ministrija pēc LAD datiem.

Saskaņā ar LAD informāciju⁴ 2021. gadā **227 tūkst. ha LIZ** platības joprojām ir uzskatāmas par neapstrādātām un potenciāli tās vēl ir atgūstamas lauksaimnieciskajā ražošanā.

Neapstrādāto LIZ platību izmaiņu dinamika no 2010. līdz 2021. gadam

Avots: Zemkopības ministrija pēc LAD datiem.

Pēc LAD informācijas 2021. gadā 76,3% no Valsts zemes dienestā (*turpmāk – VZD*) reģistrētajām LIZ platībām bija deklarētas vienotā platību maksājuma saņemšanai.

⁴ LAD informācija par lauksaimniecībā izmantojamām zemēm.

Pieejams: <https://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/noderigi/lauksaimnieciba-izmantojamas-zemes-apsekosana-1/>

		LIZ platību īpatsvars				
			2018	2019	2020	2021
		Kopējā LIZ platība, tūkst. ha*, no tā:	2 323	2 311	2 300	2 285
		LIZ platība, kas deklarēta LAD vienotā platību maksājuma saņemšanai	72,9%	74,2%	75,7%	76,3%
		Neapstrādātās LIZ platības	11,3%	10,9%	10,3%	9,9%
		* VZD dati par kopējām LIZ platībām. Avots: LAD un VZD dati.				
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	
		Apsaimniekoto LIZ ⁵ platību īpatsvars nav mazāks kā 76% no kopējās LIZ platības ⁶	76%	76%	76%	
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atvieglojums veicina lauksaimniecības produkcijas ražošanu, nodrošinot LIZ apstrādi. Tāpat nodokļu atvieglojums nodrošina lauksaimniecisko aktivitāti lauku teritorijā un lauku attīstību kopumā, vienlaikus radot darba vietas un nodrošinot apdzīvotību lauku teritorijā.				
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Jāņem vērā, ka atceļot AN atvieglojumu vai palielinot AN likmi marķētai dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā, pieaugs ražošanas izmaksas, kas atstās ietekmi uz lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kuri, sadārdzinoties ražošanas izmaksām, būs spiesti izmaksu kāpumu pārnest uz saražotās produkcijas cenām. Nebūtu vēlams palielināt izmaksas par marķētu dīzeļdegvielu, ko izmanto lauksaimniecībā, paaugstinot nodokļa slogu, jo šobrīd vēl joprojām ir novērojama augsta inflācija (2022.gada novembrī – 21,8%), pie kā galvenokārt ir novedis visa veida energoresursu sadārdzinājums, ko izraisīja Krievijas iebrukums Ukrainā.				

⁵ LIZ platība, kas deklarēta LAD vienotā platību maksājuma saņemšanai.

⁶ VZD Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas informācija par zemes vienībām, kurām noteikts kāds no LIZ lietošanas veidiem.

Pieejams: <https://www.vzd.gov.lv/lv/zemes-sadaliujums-zemes-lietosanas-veidos>

11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir pieejami šādi papildus atvieglojumi un atbrīvojumi: 1) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums ienākumam no lauksaimnieciskās ražošanas 3 000 <i>euro</i> apmērā (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.1.10.</i>); 2) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojums saņemtajām summām, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.1.26.</i>); 3) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums sezonas laukstrādnieku ienākumiem (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.1.28.</i>); 4) uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojums saņemtajām summām, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.2.3.</i>); 5) nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums lauksaimniecības ēkām un inženierbūvēm (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.3.14.</i>); 6) pievienotās vērtības nodokļa īpašais režīms lauksaimniekam (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.4.18.</i>); 7) transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.7.4. un 1.7.5.</i>); 8) uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (vairāk skatīt <i>veidlapā Nr. 1.8.3.</i>). Lauksaimniecības nozarei tiek atvēlēti valsts budžeta līdzekļi, tomēr tie tiek novirzīti galvenokārt lopkopības saimniecībām, subsidējot pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanu ciltsgēnētā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir iespēja arī saņemt platību maksājumus. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem papildus jau minētajiem atbalsta veidiem ir iespējams saņemt atbalstu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Zivsaimniecības fonda.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta

	izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.
--	--	--

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Akcīzes nodokļa atvieglojums dabasgāzei, ko izmanto par kurināmo rūpniecībā un lauksaimniecībā
N.p.k.	1.5.18.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par akcīzes nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 15. ¹ panta pirmās daļas 4. un 5. punkts. Likuma pārejas noteikumu 195. un 197. punkts. Ministru kabineta 2017.gada 4.aprīļa noteikumi Nr.199 “ <i>Noteikumi par dabasgāzes apriti un akcīzes nodokļa piemērošanas kārtību</i> ”
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Dabasgāzei akcīzes nodokli (<i>turpmāk – AN</i>) aprēķina pēc samazinātas likmes 0,85 <i>euro</i> ¹ par vienu megavatstundu (MWh), ņemot vērā dabasgāzes augstāko siltumspēju, ja to izmanto par kurināmo: 1) lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes tehnoloģisko iekārtu darbināšanai un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes telpās; 2) lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) siltumapgādei; 3) rūpniecisko mājputnu novietņu (kūts) un inkubatoru siltumapgādei. Dabasgāzei AN aprēķina pēc samazinātas likmes 2,57 <i>euro</i> ¹ par vienu megavatstundu (MWh), ņemot vērā dabasgāzes augstāko siltumspēju, ja to izmanto par kurināmo rūpnieciskās ražošanas un citos ar ražošanu saistītos procesos un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai rūpnieciskās ražošanas telpās.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir palielināt energoresursu pieejamību, vienlaicīgi mazinot nodokļa slogu lauksaimniecības un rūpniecības produkcijas ražotājiem, kā arī nodrošināt energoefektivitāti un klimatneitralitāti.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā	2003. gada 27. oktobra Eiropas Padomes Direktīvas 2003/96/EK, <i>kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu</i>

¹ Līdz 2024. gada 31.decembrim spēkā samazinātā likme 0,55 *euro* par vienu megavatstundu (MWh), ņemot vērā dabasgāzes augstāko siltumspēju. 2024. gada 4. decembra grozījumi likumā “Par akcīzes nodokli”.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/357483-grozijumi-likuma-par-akcizes-nodokli>. Likuma pārejas noteikumu 195. un 197. punkts.

	ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	<i>energoproduktiem un elektroenerģijai (turpmāk - Direktīva 2003/96/EK), 9. pants, atsaucoties uz I pielikuma C tabulu, paredz no 2004 .gada 1. janvāra noteikt kurināmajam piemērojamos minimālos nodokļu līmeņus, kur likme dabasgāzei ir noteikta 0,15 euro par gigadžoulu² (GJ) izmantošanai uzņēmuma vajadzībām. Savukārt dabasgāzes izmantošanai par kurināmo ārpus uzņēmuma vajadzībām minimālā nodokļa likme ir 0,30 euro par GJ. AN atvieglojums ir ieviests pamatojoties uz Direktīvā 2003/96/EK noteikto.</i> Latvijā AN standartlikme dabasgāzei izmantošanai par kurināmo no 2025. gada 1. janvāra ir 5,95 euro par vienu MWh. AN atvieglojums ir efektīvs, jo tas samazina nodokļa slogu lauksaimniecības un rūpniecības produkcijas ražotājiem, kuriem noteikta samazinātā AN likme dabasgāzei izmantošanai par kurināmo.																				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Komersantu skaits, kas izmanto dabasgāzi, kurai piemēro samazināto AN likmi <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Komersanti (uzņēmumi), kas izmanto dabasgāzi rūpnieciskiem mērķiem</td><td>260</td><td>272</td><td>210</td><td>226</td></tr><tr><td>Komersanti (uzņēmumi), kas izmanto dabasgāzi lauksaimniecībā</td><td>13</td><td>13</td><td>14</td><td>14</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) dati uz 2022.gada septembri.</i>		2018	2019	2020	2021	Komersanti (uzņēmumi), kas izmanto dabasgāzi rūpnieciskiem mērķiem	260	272	210	226	Komersanti (uzņēmumi), kas izmanto dabasgāzi lauksaimniecībā	13	13	14	14					
	2018	2019	2020	2021																		
Komersanti (uzņēmumi), kas izmanto dabasgāzi rūpnieciskiem mērķiem	260	272	210	226																		
Komersanti (uzņēmumi), kas izmanto dabasgāzi lauksaimniecībā	13	13	14	14																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)* <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro, no tā:</td><td>1,44</td><td>1,21</td><td>1,04</td><td>1,02</td></tr><tr><td>rūpnieciskiem mērķiem</td><td>1,15</td><td>0,93</td><td>0,80</td><td>0,81</td></tr><tr><td>lauksaimniecībā</td><td>0,29</td><td>0,28</td><td>0,24</td><td>0,21</td></tr></table> <i>* Lauksaimniecībā līdz 2020.gada 30.aprīlim tika piemērots atbrīvojums no AN.</i> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro, no tā:	1,44	1,21	1,04	1,02	rūpnieciskiem mērķiem	1,15	0,93	0,80	0,81	lauksaimniecībā	0,29	0,28	0,24	0,21
	2018	2019	2020	2021																		
Fiskālā ietekme, milj. euro, no tā:	1,44	1,21	1,04	1,02																		
rūpnieciskiem mērķiem	1,15	0,93	0,80	0,81																		
lauksaimniecībā	0,29	0,28	0,24	0,21																		
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Atbilstoši likumam AN dabasgāzei uzsāka piemērot 2010. gada 1. jūlijā. Jau tobrīd likumā tika noteikts, ka ar nodokli neapliek dabasgāzi, kuru izmanto lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) siltumapgādei, kā arī, kuru izmanto rūpnieciskās ražošanas (kas atbilst regulā Nr. 1893/2006 noteiktajiem NACE klasifikācijas kodiem) tehnoloģisko iekārtu darbināšanai un minētās rūpnieciskās ražošanas tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai. Tomēr no 2010. gada 1. septembra līdz 2011. gada 30. jūnijam AN dabasgāzei nepiemēroja³. AN piemērošana tika uzsākta 2011. gada 1. jūlijā. Nemot vērā Direktīvu 2003/96/EK, kurā ir noteikti arī tādi AN atbrīvojumi dabasgāzes izmantošanai, kas nav obligāti piemērojami (piemēram, dabasgāzei, ko izmanto lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) siltumapgādei, elektroenerģijas ražošanai un rūpnieciskās ražošanas tehnoloģisko																				

² 1 megavatstunda (MWh) = 3,6 gigadžouli (GJ)

³ Likuma "Par akcīzes nodokli" parejas noteikumu 47.punkts.

		iekārtu darbināšanai un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai rūpnieciskās ražošanas telpās), kā arī lai mazinātu AN slogu dabasgāzei kā kurināmajam, 2011. gada 14. aprīlī izdarīti grozījumi - pārejas noteikumu 62. punktā nosakot, ka no 2011. gada 1. jūlija līdz 2013. gada 31. decembrim ar AN neapliek dabasgāzi, ko izmanto: 1) lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) un rūpniecisko māju putnu novietņu (kūts) un inkubatoru siltumapgādei; 2) rūpnieciskās ražošanas un lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes (kas atbilst apstiprinātiem attiecīgajiem regulā Nr. 1893/2006 noteiktajiem NACE klasifikācijas kodiem) tehnoloģisko iekārtu darbināšanai un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai minētās rūpnieciskās ražošanas un lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes telpās. Šajā gadījumā nodokļa atbrīvojums attiecas arī uz dabasgāzi, ko minētajiem mērķiem izmanto uzņēmumos⁴, kas atrodas saimnieciskajai darbībai atvēlētā teritorijā, kurai ir viens pārvaldnieks (industriālajā parkā). 2013. gadā pārskatīta AN piemērošana dabasgāzei. Saskaņā ar Direktīvas 2003/96/EK 15. panta 3. punktu dalībvalstis varēja piemērot nulles nodokļu līmeni energoproduktiem un elektroenerģijai, ko izmanto lauksaimniecības, dārzkopības vai zivkopības darbos un mežsaimniecībā. Saskaņā ar Direktīvas 2003/96/EK 5. un 9. pantu dabasgāzei, ko izmanto uzņēmuma vajadzībām, varēja piemērot zemāku nodokļa likmi par standarta nodokļa apmēru, bet ne zemāku par 0,15 <i>euro</i> par gigadžoulu bruto siltumietilpības jeb aptuveni 5,6 <i>euro</i> par 1000 m³ atkarībā no dabasgāzes bruto siltumietilpības. Tāpēc, lai mazinātu nodokļa slogu un nodrošinātu konkurētspēju lauksaimniecības un rūpniecības produkcijas ražotājiem, 2013. gada 6. novembrī pieņemti grozījumi likumā, kas paredzēja: 1) arī pēc 2013. gada saglabāt AN atbrīvojuma piemērošanu lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) un rūpniecisko māju putnu novietņu (kūts) un inkubatoru siltumapgādei; 2) ar 2014. gada 1. janvāri piemērot samazinātu AN likmi 5,65 <i>euro</i> par 1000 m³ dabasgāzei, ko izmanto rūpnieciskās ražošanas un lauksaimniecības izejvielu (kas atbilst regulā Nr. 1893/2006 noteiktajiem NACE klasifikācijas kodiem) pirmapstrādes tehnoloģisko iekārtu darbināšanai un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai minētās rūpnieciskās ražošanas un lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes telpās. Lai nodrošinātu vienotu pieeju lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas dabasgāzi izmanto siltumnīcu siltumapgādei,
--	--	--

⁴ Papildinājums, ka nodokļa atbrīvojums attiecas arī uz dabasgāzi, ko minētajiem mērķiem izmanto uzņēmumos, kas atrodas industriālajā parkā, ir spēkā no 2012. gada 1. janvāra.

2014. gada 17. decembrī izdarīti grozījumi likumā, precizējot likuma 6.¹ panta otrās daļas 4. punktu un nosakot, ka AN atbrīvojumu piemēro ne tikai dabasgāzei, ko izmanto lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) siltumapgādei dārzeņu audzēšanai, bet arī tādu siltumnīcu siltumapgādei, kurās tiek audzētas citas lauksaimniecības kultūras, piemēram, puķu, zemeņu vai garšaugu audzēšanai.

2017. gada 9. martā izdarīti grozījumi likumā, pārrēķinot AN likmes dabasgāzei par 1000 m³ uz MWh, kas noteiktas likuma 15.¹ panta pirmajā daļā, un atbilstoši tiem tiek paredzēts, ka dabasgāzei, kuru izmanto par kurināmo rūpnieciskās ražošanas un citos ar ražošanu saistītos procesos, lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes tehnoloģisko iekārtu darbināšanai un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai rūpnieciskās ražošanas un lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes telpās — 0,55 *euro* par vienu MWh, ņemot vērā dabasgāzes augstāko siltumspēju.

2020. gada 21. februārī izdarīti grozījumi likumā, jo atbilstoši Komisijas 2014. gada 17. jūnija Regulas Nr.651/2014/ES *ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu (turpmāk – Regula 651/2014)* 44. pantam nebija iespējams piemērot pilnīgu atbrīvojumu dabasgāzei, kuru izmanto lauksaimniecībā izmantojamās zemes segto platību (siltumnīcu) siltumapgādei un rūpniecisko mājpūtņu novietņu (kūts) un inkubatoru siltumapgādei.

Ievērojot Regulas 651/2014 tiešu piemērošanu, ar minētajiem grozījumiem dabasgāzei, kuru izmanto minētajiem mērķiem, tika noteikta minimālā AN likme saskaņā ar Direktīvas 2003/96/EK I pielikuma C tabulu.

Tādējādi ar minētajiem grozījumiem no likuma 6.¹ panta izslēgta trešā daļa un noteikts, ka no **2020. gada 1. maija** minētajiem dabasgāzes izmantošanas mērķiem, saskaņā ar likuma 15.¹ panta pirmās daļas 3. punktu, piemēro minimālo AN likmi – 0,55 *euro* par 1 MWh.

Realizētais dabasgāzes apjoms rūpniecībā un lauksaimniecībā

	2018	2019	2020	2021
Realizētais dabasgāzes apjoms, <i>MWh</i> , no tā:	1 216 373	1 012 528	906 972	926 032
<i>rūpnieciskiem mērķiem</i>	1 042 472	841 968	726 791	736 252
<i>lauksaimniecībā</i>	173 901	170 560	180 181	189 780

Avots: VID dati uz 2022. gada septembri.

Dabasgāze ir tikai viens no kurināmā veidiem, ko izmanto rūpnieciskiem mērķiem un lauksaimniecībā. Intensīvāk tiek izmantota dīzeļdegviela, kā arī dažāda veida koksnes kurināmie.

Energoresursu patēriņš rūpniecībā un lauksaimniecībā, TJ				
	2018	2019	2020	2021
Dabaszāze	5039	4305	4262	4911
Naftas gāze	615	560	539	508
Malka	2716	2933	3476	2678
Pārējā koksne (briketes, granulas, koksnes atlikumi, šķelda)	13482	13452	13289	14278
Dīzeļdegviela	6759	7066	7409	7208
Visi energoresursi	48278	46810	48235	49252
<i>Avots: CSP dati⁵.</i>				
Dabaszāzes īpatsvars kopējā energoresursu bilanci rūpniecībā un lauksaimniecībā iepriekšējos gados nav pārsniedzis 10% no kopējā energoresursu patēriņa.				
Energoresursu patēriņa īpatsvars rūpniecībā un lauksaimniecībā				
	2018	2019	2020	2021
Dabaszāzes īpatsvars, %, no tā:	10%	9%	9%	10%
rūpnieciskiem mērķiem, %	95%	95%	95%	94%
lauksaimniecībā, %	5%	5%	5%	6%
Naftas gāzes īpatsvars, %, no tā:	1%	1%	1%	1%
rūpnieciskiem mērķiem, %	88%	83%	81%	85%
lauksaimniecībā, %	12%	18%	19%	15%
Malkas īpatsvars, %, no tā:	6%	6%	7%	5%
rūpnieciskiem mērķiem, %	91%	89%	93%	98%
lauksaimniecībā, %	9%	11%	7%	2%
Pārējās koksnes (briketes, granulas, koksnes atlikumi, šķelda) īpatsvars, %, no tā:	28%	29%	28%	29%
rūpnieciskiem mērķiem, %	97%	94%	95%	97%
lauksaimniecībā, %	3%	6%	5%	3%
Visi energoresursi, %, no tiem:	45%	45%	45%	45%
rūpnieciskiem mērķiem, %	95%	93%	94%	96%
lauksaimniecībā, %	5%	7%	6%	4%
<i>Avots: Ekonomikas ministrijas aprēķini, pamatojoties uz CSP datiem⁶.</i>				
Ievērojot enerģētikas nozares stimulus un mērķus pāriet uz lielāku atjaunojamo energoresursu izmantošanu un straujo dabaszāzes cenas pieaugumu pasaules tirgos, ir prognozējams, ka tuvākajos gados samazināsies dabaszāzes izmantošana rūpnieciskajā sektorā un lauksaimniecībā.				
Tā kā samazinātās AN likmes ieviešanas mērķis ir lauksaimniecības un rūpnieciskās ražošanas attīstība un minēto nozaru konkurētspējas veicināšana, tad būtisks nozaru attīstības rādītājs ir to īpatsvara IKP tuvināšana ES vidējiem rādītājiem.				

⁵ CSP. Energobalance.

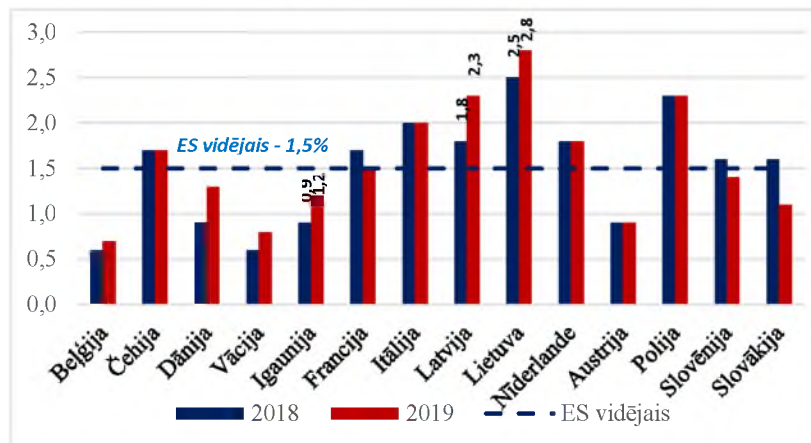
Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_EN_ENB/ENB060/table/tableViewLayout1/

⁶ CSP. Energobalance.

Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_EN_ENB/ENB060/table/tableViewLayout1/

Latvijā lauksaimniecības īpatsvars IKP 2019. gadā ir 2,3% un, salīdzinot ar 2018. gadu, tas ir pieaudzis par 0,5 procentpunktiem. Arī pārējās Baltijas valstīs lauksaimniecības īpatsvars IKP pieaug, taču pieauguma temps ir mazāks.

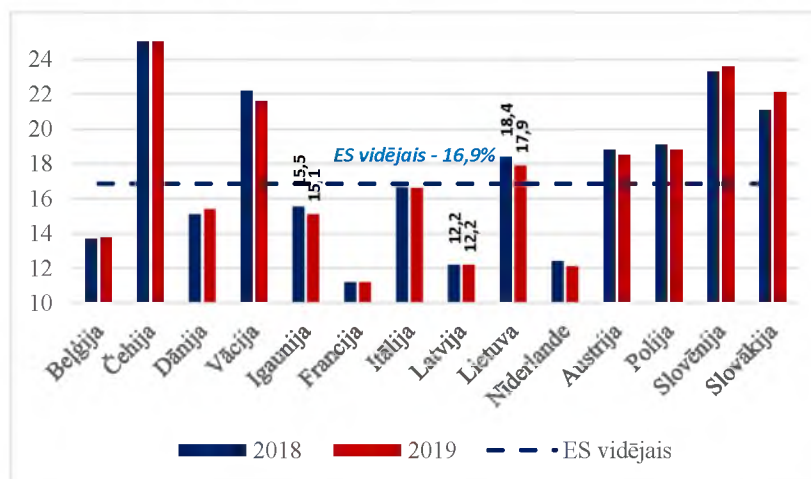
Lauksaimniecības īpatsvars IKP 2018. un 2019. gadā

Avots: Eurostat dati uz 2022. gadu par lauksaimniecības īpatsvaru IKP⁷

Latvijā rūpniecības īpatsvars IKP ir būtiski lielāks nekā lauksaimniecībai, t.i., 2019. gadā tas veidoja 12,2% no IKP. Rūpniecībā, salīdzinot ar lauksaimniecību, dinamika Eiropas valstīs ir stabila.

Rūpnieciskās ražošanas īpatsvars IKP 2018. un 2019. gadā

Avots: Eurostat dati uz 2022. gadu par rūpniecības īpatsvaru IKP⁸

8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Lauksaimniecības nozares (NACE A01) īpatsvars IKP ir aptuveni, %	2,0	2,0	2,0

⁷ Eurostat dati.

Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A64_custom_3442248/default/table?lang=en

⁸ Eurostat dati.

Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A64_custom_3442321/default/table?lang=en

	gažu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	2. Rūpniecības nozares īpatsvars (NACE C) IKP ir aptuveni, %	12,2	12,2	12,2
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Līdz šim dabasgāze bija pirmā izvēle apkures nodrošināšanai vietās, kurās ir nodrošināta iespēja pieslēgties pie dabasgāzes pievada. Dabasgāzes izmantošana rūpnieciskās ražošanas uzņēmumos ir vispopulārākā izvēle, ņemot vērā iespēju automatizēt ražošanas procesus un augsto dabasgāzes enerģijas ietilpību. Sadedzinot 1 kg (~49,3 MJ (NCV⁹) dabasgāzes, rodas 2,8 reizes vairāk siltuma kā sadedzinot 1 kg granulu un 5 reizes vairāk kā sadedzinot 1 kg malkas. Tādējādi dabasgāze kā energoresurss apkurei ir ar ļoti augstu efektivitāti. Vienlaikus, dabasgāze ir kurināmais ar viszemāko oglekļa ietilpību (0,0561 t CO₂/GJ), salīdzinot ar citiem fosilajiem kurināmajiem un tā ir pārejas posma kurināmais pārejot uz klimatneitralitāti.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav pieejams.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “ <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

⁹ Zemākā siltumspēja (no angļu valodas *net calorific value*)